

Ulkoministeriön tilinpäätös 2022

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Sisältö

1	Toimintakertomus	7
1.1	Johdon katsaus	7
1.2	Vaikuttavuus ja tuloksellisuus	10
1.3	Toiminnan tehokkuus	52
1.3.1	Toiminnan tuottavuus	52
1.3.2	Toiminnan taloudellisuus	62
1.3.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	64
1.3.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	67
1.4	Tuotokset ja laadunhallinta	69
1.4.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	69
1.4.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	70
1.5	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	73
1.6	Tilinpäätösanalyysi	75
1.6.1	Rahoituksen rakenne	75
1.6.2	Talousarvion toteutuminen	75
1.6.3	Tuotto- ja kululaskelma	77
1.6.4	Tase	78
1.7	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	80
1.8	Arviointien tulokset	81
1.9	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	85
1.9.1	Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	85
1.9.2	Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	85
2	Talousarvion toteutumalaskelma	86
3	Tuotto- ja kululaskelma	93
4	Tase	95
5	Liitetiedot	98
	Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta	99
	Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot	102
	Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset	103
	Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat	103
	Liite 5 Henkilöstökulujen erittely	104
	Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset	105
	Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot	107
	Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut	111

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat.....	112
Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset.....	113
Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat	115
Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut	116
Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	119
Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	119
Liite 15 Velan muutokset.....	119
Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio	119
Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	120
Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista.....	121

6 Allekirjoitukset..... 122

LYHENNELISTAUS

Tässä tilinpäätöksessä on käytössä seuraavat lyhenteet:

ATT	Asekauppasopimus, Arms Trade Treaty
AU	Afrikan unioni
BF	Business Finland
BEAC	Barentsin euroarktinen neuvosto, Barents Euro-Arctic Council
CBSS	Itämeren valtioiden neuvosto, Council of the Baltic Sea States
CEDAW	Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women
COACH	Maailmanpankin opettajankoulutusohjelma
COP	YK:n ilmastopöytäkirjan osapuolikokous, Conference of Parties
COVAX AMC	COVID-19 Vaccines Advance Market Commitment
DCA	Defence Cooperation Agreement
DEMO	Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyö
DevPlat	Developing Markets Platform
EUSBSR	EU:n Itämeren alueen strategia, EU Strategy for the Baltic Sea Region
ECW	Education Cannot Wait
EGA	Ympäristötuotesopimus(neuvottelut)
EIT	Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
Etyj	Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö
EU	Euroopan unioni
EN	Euroopan neuvosto

EOP	Naton laajennettujen mahdollisuuksien kumppanuus, Enhanced Opportunities Partner
FinCEED	Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskus
FPB	Finnish Promotion Board
Gavi	Vaccine Alliance
GDPR	EU:n yleinen tietosuojasetus, General Data Protection Regulation
GPE	Global Partnership for Education
IAEA	Kansainvälinen atomienergiajärjestö, International Atomic Energy Agency
IBA	Itämeren, Barentsin ja arktinen alue
ICC	Kansainvälinen rikostuomioistuin, International Criminal Court
IDEA	Kansainvälinen demokratia- ja vaaliapuinstituutti, International Institute for Democracy and Electoral Assistance
IRA	Inflaation vähentämispaketti, Inflation Reduction Act
IONK	Kansainvälisten ihmisoikeusasiain neuvottelukunta
MMM	Maa- ja metsätalousministeriö
Nato	Pohjois-Atlantin puolustusliitto, North Atlantic Treaty Organization
NDICI	Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe
NPT	Ydinsulkusopimus, Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons
N5	Pohjoismaiden yhteistyöformaatti
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, Organisation for Economic Co-operation and Development
OECD DAC	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kehitysapukomitea, Organisation for Economic Co-operation and Development's Development Assistance Committee
OPCW	Kemiallisten aseiden kieltojärjestö, The Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons
Palkeet	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus
SGBV	Sukupuoleen perustuva väkivalta, Sexual and gender based violence
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö

Taix	EU:n rahoittama ja Euroopan komission koordinoima lyhytaikaisen teknisen tuen ohjelma, Technical Assistance and Information Exchange instrument of the European Commission
TF	Team Finland
TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
TTC	Kauppa- ja teknologianeuvosto, Trade and Technology Council
Twinning	European Union instrument for institutional cooperation between Public Administrations of EU Member States and of beneficiary or partner countries
U4	U4 Anti-Corruption Resource Center
UM	Ulkoministeriö
UNFPA	YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö, United Nations Population Fund
UNICEF	YK:n lastenjärjestö, United Nations Children's Fund
UNIDO	YK:n teollistamisjärjestö, United Nations Industrial Development Organization
UNITAD	United Nations Investigative Team for Accountability of Da'esh/ISIL
UPR	YK:n ihmisoikeustarkastelu, Universal Periodic Review
UN Women	YK:n tasa-arvojärjestö
YK	Yhdistyneet kansakunnat
YM	Ympäristöministeriö
VKKO	Viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelma
VN	Valtioneuvosto
VNK	Valtioneuvoston kanslia
WFP	Maailman ruokaohjelma, World Food Programme
WTO	Maailman kauppajärjestö, World Trade Organization

1 Toimintakertomus

Ulkoministeriön toimintaa vuonna 2022 on kuvattu myös hallituksen vuosikertomuksessa. Hallinnonalan tulostavoiteasetannan mallista johtuen toimintakertomuksen laadinnassa on otettu soveltuvin osin huomioon Valtiokonttorin ohje toimintakertomuksen laatimisesta (VK/948/00.00.00.01/2016).

1.1 Johdon katsaus

Venäjän 24.2.2022 aloittama täysimittainen hyökkäyssota Ukrainassa leimasi ulkoministeriön toimintaa vuonna 2022. Suomi tuomitsi nopeasti ja jyrkästi Venäjän laittoman hyökkäyksen ja osallistui aktiivisesti EU:n Venäjän-vastaisten toimien valmisteluun ja toimeenpanoon. Kahdenvälinen kanssakäyminen Venäjän kanssa jäädettiin lukuun ottamatta tiettyjä kansallisen turvallisuuden kannalta välttämättömiä aloja.

Ukrainan tukeminen kahdenvälisesti, EU:n kautta ja monenkeskisillä foorumeilla nousi ulkoministeriön toiminnan keskiöön. Ukrainasta tuli vuonna 2022 Suomen suurin kehitysyhteistyötuen kohdema. Suomi osallistui EU:n itäisen kumppanuuden politiikan uudistamiseen muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Venäjän hyökkäyssota on lisännyt tarvetta EU:n tasapainottavalle toiminnalle Etelä-Kaukasian ja Keski-Aasian maissa.

Suomen ja Itämeren alueen turvallisuus- ja toimintaympäristössä tapahtui perustavanlaatuisen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Turvallisuuspoliittisen uudelleenarvioinnin seurauksena Suomi päätti hakea Pohjois-Atlantin liiton jäsenyyttä. Jäsenyyden edistäminen ja siihen valmistautuminen kansallisesti ja tiiviillä dialogilla Naton ja jäsenmaiden kanssa oli vuonna 2022 ulkoministeriön keskeisiä tehtäviä. Natoon liittymistä koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 5.12.2022.

Suomi vahvisti ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä Pohjoismaiden, erityisesti Ruotsin, sekä Baltian maiden kanssa ja päätti aloittaa neuvottelut puolustusyhteistyösopimuksesta Yhdysvaltain kanssa. Turkin vaatimukset Suomen ja Ruotsin Nato-liittymispyötykirjojen ratifioinnille johtivat kesällä 2022 kolmikantapöytäkirjan pohjalta aloitettuihin keskusteluihin ja korkean tason kahdenväliseen yhteydenpitoon, joka jatkuu edelleen.

Kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän sekä erityisesti YK-järjestelmän puolustaminen vaati vuoden 2022 aikana aktiivisuutta. Ihmisoikeuksien edistäminen korostui edelleen Suomen ulkopoliittikan keskeisinä teemoina. Vuoden 2022 alussa Suomi aloitti kolmivuotisen jäsenyytensä YK:n ihmisoikeusneuvostossa.

Suurvaltakilpailun maailmassa EU:n merkitys Suomen ulkopoliittikan tärkeimpänä viitekehyksenä ja vaikutuskanavana korostui. Venäjän hyökkäyssota johti EU-yhteistyön

nopeaan tiivistymiseen muun muassa pakotekoordinaatiossa ja Ukrainan tukemisessa. Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan alkamisen jälkeen EU otti vuoden 2022 aikana käyttöönsä yhdeksän pakotepakettia, joiden myötä Venäjä-pakotteiden kokonaisuus muodostui ennennäkemättömän mittavaksi. Pakotteiden toimeenpano ja yritysten neuvonta ovat työllistäneet merkittävästi ulkoministeriötä.

EU:n päätös myöntää ehdokasmaa-asema Ukrainalle ja Moldovalle kesällä 2022 antoi EU:n laajentumiskeskusteluille uutta vauhtia. Kosovo jätti EU-hakemuksen joulukuussa ja Bosnia-Hertsegovinalle myönnettiin ehdokasmaa-asema. Suomi antoi tukensa EU:n laajentumiselle, mutta korosti normaalien EU:n laajentumismenettelyjen noudattamista.

Venäjän hyökkäyssota nosti esiin monia kansainvälisoikeudellisia kysymyksiä liittyen voimankäyttöön, sodan oikeussäätöihin, vastatoimiin ja valtiosopimusoikeuteen. Ulkoministeriö osallistui keskusteluun Venäjän saamiseksi valtiona vastuuseen laittomasta hyökkäyssodasta, sekä sen edustajien saamiseksi rikosvastuuseen kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista Ukrainaa vastaan.

Suhteet Yhdysvaltoihin tiivistyivät vuoden 2022 aikana merkittävästi. Turvallisuuteen liittyvän yhteistyön lisäksi edistettiin muun muassa korkean teknologian kumppanuuksia. Venäjän hyökkäys Ukrainaan nosti tarpeen löytää korvaavia markkinoita sekä viennin että tuonnin osalta Venäjältä vetäytyneille suomalaisyrityksille. Kiina säilyi merkittävänä kauppakumppanina, mutta maa oli käytännössä suljettu koko vuoden 2022 Covid-19 -pandemia aiheuttamien rajoitusten vuoksi. Ulkoministeriö käynnisti vuoden 2022 aikana selvityksen Kiina-riippuvuuksista.

Valtioneuvoston Afrikka-strategian toimeenpanoa jatkettiin keskittyen poliittisen ja kaupallistaloudellisen kumppanuuden vahvistamiseen Afrikan maiden kanssa. Suomi isännöi kesäkuussa 2022 Pohjoismaat-Afrikka -ulkoministerikokousta. Ulkoministeri Haavisto nimitti rauhanvälityksen erityisedustajakseen Afrikan sarvessa kansanedustaja Suldaan Said Ahmedin. Afrikan, Lähi-idän ja Persianlahden alueen geopoliittinen, kaupallinen ja energiaturvaan liittyvä merkitys Euroopalle kasvoi Venäjän hyökkäyssodan myötä. Ulkoministeriö osallistui aktiivisesti EU:n yhteiseen vaikuttamistyöhön alueen maiden tuen saamiseksi Venäjän toimien tuomitsemisessa.

Ulkoministeriön konsulipalveluiden työssä painottui edellisvuonna alkanut Afganistanin vallankaappaus, Covid-19 -pandemia sekä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Afganistanista avustettiin alkuvuonna 2022 viimeiset konsuliavustettavat ja valtioneuvoston päätöksen alaiset henkilöt Suomeen. Ukrainasta autettiin ennen sodan alkua helmikuussa 2022 ja läpi kevään kymmeniä suomalaisia pois maasta. Syyskuun 29. päivä 2022 annettu valtioneuvoston periaatepäätös Venäjän kansalaisten maahantulon rajoittamisesta muutti merkittävästi Suomen viisumipolitiikkaa suhteessa venäläisiin matkailijoihin.

Pohjoismaiden ministerineuvoston työssä painottui vuonna 2022 pohjoismaiden tavoite olla maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Tämä sekä Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan seuraukset olivat keskeisiä aiheita myös marraskuussa 2022 Helsingissä pidetyllä pohjoismaisella istuntoviikolla ja sen yhteydessä järjestetyissä ministerikokouksissa. Huoltovarmuus- ja kriisivarautumisesta valmistui yhteistyöministerien tilaama raportti.

Pohjoismaiset yhteistyöministerit vastasivat osaltaan pääministeritasolla hyväksytyyn Visio 2030:n tueksi laaditun nelivuotisen toimintasuunnitelman edistämistä, mm. kestävä kehityksen ja ilmastotyön roolin vahvistamisesta yhteistyössä. Yhteistyöministerit edistivät myös pohjoismaista rajaestetyötä. Valtioneuvosto hyväksyi eduskunnalle annettavan selonteon pohjoismaisista rajaesteistä marraskuussa 2022.

Ulkoministeriö jatkoi vuonna 2022 globaalin vastuunkannon, avoimen ja reilun kaupan, monenkeskisen yhteistyön sekä kotimaisen työllisyyden ja talouskasvun edistämistä. Venäjän hyökkäyssota mullisti pandemiasta toipumassa olevaa toimintakenttää entisestään. Turvallisuuspolitiikan lisäksi sodalla oli vaikutusta kansainväliseen kauppaan ja Venäjän kanssa kauppaa tekeviin yrityksiin.

Ulkoministeriö edisti Suomen työllisyyttä ja talouskasvua Team Finland -toiminnan kautta ja avusti vuoden aikana tuhansia suomalaisyrityksiä maamme keskeisillä vientimarkkinoilla. TF-vierailuja tehtiin yritysdelegaatioiden kanssa vientikohdemaihin ennätysmäärä. Suomi avasi suurlähetystöt Islamabadiin, Senegaliin ja Dohaan sekä pääkonsulaatin Mumbaiin. Uudet edustustot lisäsivät Suomen mahdollisuuksia myös alueella tehtävään TF-työhön. Vuonna 2021 käynnistettyä poikkihallinnollista Virtual Finland -hanketta jatkettiin vahvistamaan Suomen kilpailukykyä osaajien, opiskelijoiden ja investointien houkuttelemiseksi, sekä luomaan edellytyksiä suomalaisten digiratkaisujen ja -palvelujen kaupallistamiselle ja viennille.

Kauppapolitiikassa Suomi jatkoi vapaan ja avoimen kaupan sekä sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän edistämistä. Maailman kauppajärjestö WTO:n ministerikokouksessa kesäkuussa saatiin sopu tietyistä järjestön uudistamiseen tähtäävistä prosesseista, joiden tavoitteena on mm. riitojenratkaisujärjestelmän toiminnan palauttaminen.

Ulkoministeriö vaikutti EU:n kauppapoliittisen strategian muotoutumiseen pyrkien varmistamaan, että EU säilyy avoimena kaupalle ja investoinneille samalla kun sen kriinsietokykyä ja kykyä puolustautua epäreilua kilpailua vastaan kehitetään. Vapaakauppaneuvottelut Uuden-Seelannin ja Chilen kanssa saatiin päätökseen poliittisella tasolla. Ulkoministeriö jatkoi konkreettista työtä suomalaisyritysten markkinoillepääsyn parantamiseksi ja kaupan esteiden ratkaisemiseksi, niin EU-tasolla, kuin kahdenvälisestäkin.

Kehityspolitiikan selonteko valmistui ja valtioneuvosto hyväksyi sen toukokuussa 2022. Selonteko linjaa Suomen tavoitteita kehityspolitiikassa ja vahvistaa suomalaisen kehityspolitiikan ja -yhteistyön pitkäjänteisyyttä. Loppuvuodesta eduskunnalle annettiin

pääministerin ilmoituksena kehityspoliitikan tulosraportti vuosille 2019-2021. Raportti osoitti, että vaikeista ajoista huolimatta Suomi on onnistunut saavuttamaan merkittäviä tuloksia pitkäjänteisellä yhteistyöllä.

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Skinnari jatkoi Maailman ruokaohjelma WFP:n kouluruokalähtetiläänä aktiivista vaikuttamista kouluruokailun edistämiseksi kehittyvissä maissa. Suomi isännöi globaalien kouluruokakoalition ministeritason kokouksen Helsingissä lokakuussa 2022.

Suomi myönsi vuonna 2022 humanitaarista apua 113 milj. euroa. Suomalaisten kansalaisjärjestöjen työtä kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi kehittyvissä maissa parannettiin myöntämällä suomalaisjärjestöille ohjelmatukena yhteensä 276 milj. euroa.

Suomen ilmastorahoituksen taso on nousussa ja lähes kaksinkertaistui edelliseen hallituskauteen verrattuna. Huhtikuussa 2022 Suomi isännöi Lahti Adaptation Finance Ministerial -kokouksen, joka oli Glasgow'n COP-kokouksen jälkeen ensimmäinen korkean tason ilmastokokous sopeutumisteemalla.

Tärkeitä askelia vuoden aikana otettiin myös innovaatioissa. YK:n lastenjärjestö UNICEF perusti Helsinkiin kaksi innovaatiokeskusta, jotka keskittyvät uusien ratkaisujen kehittämiseen, testaamiseen ja skaalaamiseen oppimisen sekä innovatiivisen rahoituksen alalla.

1.2 Vaikuttavuus ja tuloksellisuus

Hallinnonalan tulostavoitteet vuodelle 2022 asetettiin hallitusohjelman ja siitä johdettujen hallinnonalan strategisten painopistealueiden pohjalta tehtäväkohtaisesti. Tulostavoitteet vahvistettiin hallinnonalan talousarvion toimeenpanoasiakirjassa helmikuussa 2022.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja Suomen tuki Ukrainalle

Venäjän aloittama täysimittainen hyökkäyssota Ukrainaa vastaan 24. helmikuuta 2022 muutti Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristöä perustavanlaatuisesti ja edellytti turvallisuuspoliittista uudelleenarviointia. Suomi tuomitsi välittömästi Venäjän sotatoimet ja antoi vahvan tukensa Ukrainalle. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan vaikutti hyvin laajasti ulkoasiainhallinnon toimintaan vuoden 2022 aikana. Ul-

koministeriö reagoi sisäisillä henkilöstösiirroilla painottaen ministeriön itäosaston työtehtäviä ja vahvistaen pakote- ja vientivalvontatiimejä. Suomen suurlähetystö Kiiovassa jouduttiin väliaikaisesti sulkemaan turvallisuustilanteen takia.

Suomi osoitti tukea Ukrainaan vuoden 2022 aikana noin 330 milj. euroa kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, materiaaliavun ja puolustustarviketuen kautta. EU tuki Ukrainaa 12,4 mrd eurolla muun muassa makrotaloustuen, ulkosuhderahoituksen ja humanitaarisen avun kautta. EU myönsi kesäkuussa 2022 Ukrainalle ehdokasmaa-aseman.

Suomi osallistui EU:n vuoden 2022 aikana asettamien yhdeksän Venäjään kohdistuvan pakote-paketin valmisteluun ja toimeenpanoon. Ulkoministeriö koordinoi Suomen kannanmuodostusta ja vaikutti valmisteluihin EU:ssa ja vastasi erityisesti yritysten ja elinkeinoelämän oikeudellisesta neuvonnasta ja toimii pakotteita koskevien poikkeusten ja vientivalvonnan lupaviranomaisena.

Ulkoministeriö on EU-pakotteita toimeenpanosta vastaava kansallinen toimivaltainen viranomainen. Venäjää vastaan helmikuun 2022 jälkeen asetetut laajamittaiset pakotteet vaikuttavat laajasti suomalaiseen elinkeinoelämään ja yhteiskuntaan sekä nostivat pakotteiden toimeenpanoon liittyvien kysymysten painoarvoa ulkoasiainhallinnon työssä. Pakotteita asetettiin myös Valko-Venäjää vastaan. Ministeriö käsitteli maaliskuun joulukuussa 2022 yhteensä yli 120 EU-pakotteisiin liittyvää lupa-asiaa ja vastasi mm. noin 500 yritystedusteluun pakotteiden toimeenpanosta

Suomi tuki pyrkimyksiä saattaa Venäjä vastuuseen sekä hyökkäyksestä että sotarikoksista. Suomi tuki sekä kahdenvälisesti että EU:n kautta Ukrainan kansallisia viranomaisia, joilla on ensisijainen tutkinta- ja tuomitsemisvastuu, ja oli yksi 43 valtiosta, jotka tekivät Kansainväliselle rikostuomioistuimelle (ICC) tutkintapyynnön Ukrainassa epäillyistä sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan. Suomi myös päätti osallistua kahteen oikeudenkäyntiin, joissa käsitellään Venäjän hyökkäyssotaan liittyviä vakavia oikeudenloukkauksia.

Suomi vaikutti ja osallistui päätöksentekoon Venäjän osallistumisen rajoittamisesta tai erottamisesta kansainvälisistä järjestöistä, niiden päätöksentekojärjestelmistä tai yhteistyöjärjestelyistä osana EU:n ja sen kumppanimaiden vastatoimia Venäjän hyökkäyssodalle. EU:n ulkoasiainneuvosto hyväksyi asiaa koskevat periaatteet.

Ulkoministeriö vastasi Venäjää koskevasta koordinaatiosta valtionhallinnossa. Venäjän aloitettua hyökkäyssotansa Ukrainaa vastaan ulkoministeriö ohjeisti ministeriöitä ja virastoja keskeyttämään kahdenvälisen yhteistyön Venäjän kanssa useimmilla sektoreilla, pl. Suomen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta keskeiset alat.

Valtioneuvosto teki 29.9.2022 periaatepäätöksen, jolla pyritään estämään Venäjän kansalaisten maahantulo Suomeen turismitarkoituksessa. Valtioneuvosto katsoi, että

venäläisten turismi vaarantaisi jatkuessaan Suomen kansainväliset suhteet. Päätöksen jälkeen venäläisille myönnettyjen viisumien määrä väheni alle sadasosaan Venäjän hyökkäyssotaa edeltäneistä huippuvuosista.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa vaikutti myös ministeriön toimintaan kauppapolitiikassa ja laajemmin kaupallistaloudellisissa suhteissa. Ulkoministeriö osallistui keskeisesti EU-tason päätöksentekoon ja toimeenpanoon Venäjän vastaisissa pakotteissa. Sodan vuoksi yhteistyö Venäjän kanssa keskeytettiin useimmilla sektoreilla niin monenvälisesti kuin kahdenvälisesti. Kaupallistaloudelliset suhteet Venäjän kanssa on pitkälti jäädytetty.

Ulkoasiainhallintoon on Venäjän hyökkäyssodan ja Suomen Nato-hakemusprosessin aikana kohdentunut laajaa tiedustelu- ja häiriötoimintaa

Suomen Nato-jäsenyyssprosessi

Valtioneuvosto antoi eduskunnalle huhtikuussa ulkoministeriön johdolla valmistellun [ajankohtaisselonteon](#), jossa arvioidaan turvallisuusympäristön muutosta ja Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksia Suomen kannalta. Selonteko arvioi myös Suomen kokonaisvaltaista varautumista kokonaisturvallisuuden mallin mukaisesti. Toukokuussa valtioneuvosto antoi eduskunnalle niin ikään ulkoministeriön johdolla valmistellun [selonteon Suomen liittymisestä Pohjois-Atlantin liittoon](#), jonka esityksen pohjalta käynnistyi Suomen Nato-jäsenyyssprosessi. Valtioneuvosto asetti Nato-jäsenyyden yhteensovittamisen koordinaatioryhmän seuraamaan Suomen valmistautumista Nato-jäsenyyteen ja varmistamaan poikkihallinnollisen tiedonkulun. Ryhmän puheenjohtajan toimi ulkoministeri.

Suomi ja Ruotsi jättivät hakemuksensa Natoon yhtä aikaa 18.5.2022. Suomen, Ruotsin ja Turkin ulkoministerit allekirjoittivat kesäkuussa Naton huippukokouksen alla kolmenvälisen yhteisymmärrysasiakirjan, joka mahdollisti etenemisen Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyssprosessissa. Poliittisen ja virkatason yhteydenpito Turkin kanssa oli tiivistä. Nato-maat allekirjoittivat Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyttä koskevat liittymispöytäkirjat Naton päämajassa 5.7.2022. Suomesta ja Ruotsista tuli Naton tarkkailijajäseniä. Tarkkailijajäsenenä Suomi osallistuu Naton kokouksiin puheoikeuksin, mutta ilman äänioikeutta. Nopeassa tahdissa vuoden 2022 loppuun mennessä kaikki muut Naton 28 jäsenvaltiota paitsi Turkki ja Unkari ratifioivat Suomen ja Ruotsin liittymispöytäkirjat.

Valtioneuvosto antoi 5.12.2022 eduskunnalle ulkoministeriön johdolla valmistellun Natoon liittymistä koskevan hallituksen esityksen. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Naton perustamissopimuksen sekä Naton oikeushenkilöllisyyttä ja Naton henkilöstön erioikeuksia ja vapauksia koskevan nk. Ottawan sopimuksen.

Ulkoministeriö aloitti Nato-jäsenyyteen valmistautumisen hallinnon eri toimialoilla liit-
tyen mm. henkilöstön osaamisen kehittämiseen, Suomen Nato-erityisedustuston muu-
ton suunnitteluun ja sähköisen tietojenkäsittely-ympäristön toteutusmallien harkintaan
yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa..

**Vahvistamme Suomen kansainvälistä asemaa ja turvallisuutta muuttu-
vassa maailmanpoliittisessa tilanteessa. Tavoitteena on yhtenäinen,
vahva ja toimintakykyinen EU, jolla on kyky ratkaista globaaleja haas-
teita ml. pandemiatilanteen jälkihoito.**

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Varmistetaan johdonmu- kainen, oikea-aikainen ja vaikuttava kannanmuodo- tus EU:n yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa kautta ulkoasiainhallinnon ja vahvistetaan EU-vaikut- tamisosaamista ulkoasi- ainhallinnossa. Jatketaan toimia oikeusvaltioperiaat- teen vahvistamiseksi.	Toteutui osittain	UM tuki EU:n ulkoisen toimintaky- vyn vahvistamista ja vaikutti oikea- aikaisesti EU:n kannanmuodostuk- seen pyrkien edistämään EU:n yh- tenäistä vastaamista Venäjän hyök- käyssotaan. UM:n EU-vaikuttamis- osaamista vahvistettiin sekä sisäi- sen koulutuksen että ulkoisen vai- kuttamistyön suunnitelmallisuuden ja toimeenpanon näkökulmasta. UM:n EU-vaikuttamissuunnitel- massa keskityttiin aitoihin horison- taalisiin prioriteetteihin
Etsitään yhteistyössä EU:n ulkosuhdehallinnon, ko- mission ja jäsenmaiden kanssa tapoja parantaa EU:n yhtenäisyyttä, arvo- pohjaa, toimintakykyä ja globaalia vaikuttavuutta hyödyntäen mm. määrä- enemmistö päätöksistä.	Toteutui osittain	UM pyrki vaikuttamaan EU:n pää- töksenteon tehostamiseksi mm. edistämällä määräenemmistö pää- töksenteon käyttöä yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. EU:n päättöksenteon tehostaminen pa- rantaa myös EU:n globaalia vaikut- tami Suomi laati yhdessä Ruotsin kanssa yhteisen paperin EU-dele- gaatioiden ja jäsenmaiden suurlä- hetystöjen yhteistyön tiivistämi- sestä. Työtä EU:n ja Suomen stra- tegisten riippuvuuksien hahmotta- miseksi sekä avoimen strategisen autonomian käsitteen määrittele- miseksi jatkettiin yhdessä saman- mielisten maiden kanssa.
Vaikutetaan EU:n arktisen politiikan neuvostokäsitte- lyn sisältöön ja politiikan toimeenpanoon.	Toteutui osittain	EU:n arktisten päätelmien hyväk- syntä viivästyi vuonna 2022 ja siirtyi hyväksyttäväksi Ruotsin puheenjoh- tajuuskaudella 2023.

<p>Edistetään EU:n laajentumispolitiikkaa ja tuetaan jäsenyyttä tavoittelevien Länsi-Balkanin maiden työtä jäsenyyssuhteiden täyttämiseksi.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>Suomi vaikutti aktiivisesti EU:n laajentumispolitiikkaan, joka Venäjän hyökkäyssodan myötä palasi EU:n geopolittisten välineiden kärkeen. Suomi tuki tehokasta EU-päätöksentekoa, jotta Ukrainalle ja Moldovalle myönnettiin poikkeuksellisessa tilanteessa ehdokasmaa-asema, ja Georgialle EU-perspektiivi.</p> <p>Suomi vaikutti EU-päätöksentekoon, jotta pitkään jumissa olleet jäsenyysneuvottelut saatiin avattua Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa. Suomi jatkoi twinning- ja taiey-yhteistyötä Länsi-Balkanin maiden EU-integraation tukemiseksi.</p>
<p>Edistetään Suomen prioriteetteja EU:n ulkosuhdevälineen kautta sekä suomalaistoimijoiden nykyistä parempaa hyötymistä EU-ulkosuhderahoituksesta.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM edisti TF-verkoston järjestäytymistä EU:n Global Gateway -strategian luomien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa sekä vaikutti yhteiseurooppalaiseen Team Europe -yhteisohjelmointiin.</p> <p>UM valmisteli argumenttipaperin ulkosuhderahoituksesta liittyen 2023 tulevaan EU:n rahoituskehityksen välitarkasteluun.</p> <p>UM tuki suomalaisia toimijoita EU-ulkorahoituksen hyödyntämisessä. Kotimaisen kehitysyhteistyörahoituksen turvin parannettiin kannustimia yksityisen rahoituksen ja yritysten osallistamiseksi työhön kestävä kehityksen eteen, työn keskiössä Finnfund ja yrityksille suunnattu tuki TF -palvelupolulla.</p>
<p>Edistetään EU:n ja Ison-Britannian sopimussuhteen rakentavaa toimeenpanoa.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Suomi toimi johdonmukaisesti EU:n ja Ison-Britannian sopimussuhteen rakentavan toimeenpanon edistämiseksi. UM jatkoi vaikuttamista niin EU-tasolla kuin kahdenvälisestikin.</p> <p>EU:n ja Ison-Britannian sopimussuhteen muodostavista keskeisistä sopimuksista kaupp- ja yhteistyösopimus toimeenpano on edennyt</p>

		pääosin hyvin, mutta erosopimuksen toimeenpanossa on Iso-Britanniasta johtuvia haasteita. Näistä keskeisin liittyy erosopimuksen osana olevaan Pohjois-Irlannin pöytäkirjaan.
Osallistutaan EU:n kehityspolitiikan linjausten laadintaan ja kehitysyhteistyön suunnitteluun, toimeenpanoon ja seurantaan ml. strateginen ohjaus.	Toteutunut täysin	<p>Suomi osallistui EU:n neuvoston päätelmien laadintaan kehitysyhteistyön ja kansainvälisten kumppanuuksien työryhmässä sekä vaikutti työryhmätason lisäksi ulkoasiainneuvostojen kokouksissa. Vuonna 2022 vaikuttamisen kohteena oli erityisesti mm. EU:n nuorisoa ulkosuhteissa koskeva toimintaohjelma sekä sitä koskevat neuvoston päätelmät.</p> <p>UM tuki pyrkimyksiä edistää vihreää siirtymää, digitaaliratkaisuja ja kestävä taloutta sekä inhimillistä kehitystä EU:n kehitysyhteistyössä. UM vahvisti monipuolisesti sukupuolten tasa-arvon ja koulutuksen painoarvoa EU:n kehitysyhteistyössä.</p> <p>UM osallistui EU:n ydinryhmän työhön, jonka tuloksena laadittiin Team Europe -aloitteita varten seuranta-kehikko, jota tullaan hyödyntämään myös EU:n Global Gateway -strategian toimeenpanon seurannassa laajemmin.</p>
Tuetaan globaalia rokotuslidaarisuutta lahjoittamalla kehittyville maille rokotteita EU:n Team Europe -yhteistyön puitteissa sekä edistämällä rokoteallianssi Gavin toimintaa.	Toteutui osittain	UM on yhdessä STM:n kanssa osallistunut rokoteallianssi Gavin johtokuntatyöskentelyyn Nordic+ -äänestysryhmässä erityisesti COVAXin toimintaan kehittyvien maiden rokotekattavuuden lisäämiseksi. UM myönsi tukea 2 milj. euroa Gavin hallinnoimalle COVAX AMC -rahastolle

EU:n ulkoisen toiminnan vahvistaminen

EU:n yhtenäisyyden merkitys on korostunut erityisesti vastaamisessa Venäjän hyökkäyssotaan. Ulkoministeriö on tukenut EU:n yhtenäistä ja määrätietoista toimintaa Venäjän vastaisten pakotteiden asettamisessa ja Ukrainan tukemisessa. Ulkoministeriö on jatkanut pyrkimyksiä tehostaa EU:n päätöksentekoa, mm. edistämällä määräenem-

mistöpäätöksentekoa yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, ja vahvistaa EU:n ulkoista toimintaa ja globaalia roolia. EU:n ulkoista toimintaa on vahvistettu myös hyödyntämällä EU:n ulkosuhderahoitusta ja tukemalla Global Gateway -strategian toimeenpanoa.

Tuemme johdonmukaisesti monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää ja yhteistyötä sekä toimimme kansainvälisen oikeuden, demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien, erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien, vahvistamiseksi. Toimeenpanemme Suomen jäsenyyttä YK:n ihmisoikeusneuvostossa v. 2022 – 2024.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Toimitaan YK:n aseman ja toimintakyvyn tehostamiseksi, sääntöpohjaisen järjestelmän ja monenkeskisen yhteistyön vahvistamiseksi ml. EU-yhteistyössä, ja edistetään Suomen YK-politiikan painopisteitä.	Toteutui täysin	UM edisti YK-politiikan painopisteiden mukaisesti YK:n ja sääntöpohjaisen, monenkeskisen järjestelmän vahvistamista kaikessa toiminnassaan. UM on vaikuttanut YK:ssa ja EU-keskusteluissa monenkeskisen järjestelmän tehostamisen ja uudistamisen puolesta. UM vaikutti kansainvälisen oikeuden kehittämiseen osallistumalla kannanmuodostukseen ja neuvotteluihin mm. EU:ssa, YK:ssa, EN:ssa. UM valmisteli ja toteutti Suomen kansainvälisoikeudellista vastetta Venäjän hyökkäyssotaan. UM edisti Agenda2030 toteuttamista Suomen kehityspolitiikan kautta. Kehityspolitiikassa edistettiin myös YK:n kehitysjärjestelmän reformia ja YK:n operatiivisten kehitysjärjestöjen toimintaa. UM vaikutti YK-järjestöjen toimintakyvyn parantamiseen tukemalla avoimen toimintakulttuurin ja riskienhallinnan vahvistamista kehitysjärjestöissä.
Toimitaan Antarktisen alueen sopimusjärjestelmän turvaamiseksi.	Toteutui täysin	UM otti vastaan Etelämannersopimuksen puheenjohtajuuden ja valmisteli johdonmukaisesti sopimuksen konsultatiivikokousta, joka järjestetään Helsingissä touko-kesäkuussa 2023.
Toimitaan kansainvälisillä foorumeilla ihmisoikeusoi-	Toteutui täysin	Suomi toimi aloitteellisesti kansainvälisillä ihmisoikeusfoorumeilla val-

<p>keuksien, tasa-arvon, demokratian ja oikeusvaltioketehityksen vahvistamiseksi – hyödyntäen erityisesti Suomen jäsenyyttä YK:n ihmisoikeusneuvostossa vuosina 2022 - 2024. Edistetään Suomen ihmisoikeuspoliittisia tavoitteita ja tunnettuutta viestinnän keinoin.</p>		<p>tioneuvoston ihmisoikeusselonteossa kirjattujen painopisteiden toimeenpanemiseksi.</p> <p>Suomi painotti toiminnassaan ihmisoikeuspuolustajien tukemista. UM julkaisi päivitetty ohjeet ihmisoikeuspuolustajille annettavasta tuesta loppuvuodesta 2022.</p> <p>Suomi edisti YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenenä Suomen ihmisoikeuspoliittisia painopisteitä ja vaikutti siihen, että neuvosto reagoi ajankohtaisiin ihmisoikeustilanteisiin eri maissa (ml. Iran, Afganistan ja Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset).</p>
<p>Tehostetaan työtä tyttöjen ja naisten sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien ja aseman vahvistamiseksi kahdenvälisesti ja monenkeskisesti sekä osana eri rahoitusinstrumentteja. Vahvistetaan Suomen korkeaa profiilia ja vaikuttamista vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämässä kansainvälisillä foorumeilla ja rahoituksen kautta.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>Suomi toimi aloitteellisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä sukupuolen tasa-arvon edistämiseksi kansainvälisillä foorumeilla ja vaikutti vahvasti EU:n kantoihin näissä kysymyksissä.</p> <p>UM rahoitti monenkeskisten kaupparjestöjen naisten taloudellista asemaa vahvistavia ohjelmia ja lisäsi vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämistä näissä järjestöissä.</p> <p>UM:n tuki merkittävästi tasa-arvojärjestö UN Womenia ja YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPAa.</p> <p>UM toimeenpani Suomen johtoroolia UN Womenin viisivuotisen Generation Equality -kampanjan (2022- 2026) teknologia ja innovaatiot tasa-arvon puolesta -toimintakoalitiassa.</p> <p>UM otti huomioon kansalaisjärjestöjen rahoituksessa erityisesti naisten ja tyttöjen sekä vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen.</p> <p>UM otti huomioon humanitaarisen toiminnan rahoituksessa erityisesti naisten ja tyttöjen sekä vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen edistämisen.</p>

		UM koordinoi työtä Naiset, rauha ja turvallisuus -kansallisen toimintaohjelman toimeenpanossa ja raportoinnissa.
Jatketaan työtä oikeudellisen vastuun toteuttamiseksi vakavimmista kansainvälisistä rikoksista. Toimitaan humanitaarisen oikeuden kunnioittamisen sekä tunnetuksi tekemisen edistämiseksi Suomessa ja kansainvälisesti.	Toteutui täysin	UM osallistui useisiin prosesseihin ja aloitteisiin, joita käynnistettiin Venäjän saattamiseksi vastuuseen sen laittomasta hyökkäyssodasta Ukrainassa. Kansainvälisen rikosoikeusjärjestelmän, erityisesti ICC:n työn tukemista jatkettiin.
Toimitaan pakotejärjestelmien kehittämisen ja täytäntöönpanon edistämiseksi.	Toteutui osittain	UM vaikutti vuoden 2022 aikana pakotteista ja niiden täytäntöönpanosta ja sisällöstä käytyihin keskusteluihin ja päätöksiin. Sidosryhmien ja yritysten kanssa vuoropuhelu Suomen elinkeinoelämän intresseistä, yleisestä kehityksestä ja myös yksittäisistä tapauksista oli jatkuvaa. UM osallistui EU-valmisteluun tavoitteena mahdollisimman tehokkaat Venäjä-pakotteet. UM edisti kansallisena toimivaltaisena viranomaisena pakotteiden toimeenpanoa Suomessa, tuki elinkeinoelämää pakotteiden noudattamisessa ja käsitteli huomattavan määrän pakotteisiin liittyviä lupa-asioita sekä kyselyjä yrityksiltä, kansalaisilta ja viranomaisilta.
Edistetään suomalaisten rekrytoitumista ja ehdokkuuksia YK- ja muihin kansainvälisiin järjestöihin.	Toteutui täysin	UM edisti vuonna 2022 tuloksellisesti suomalaisten rekrytoitumista YK- ja muihin kansainvälisiin järjestöihin saaden korkean tason ja asiantuntijatasen tehtäviä.

Ihmisoikeuspolitiikka ja Suomen jäsenyys YK:n ihmisoikeusneuvostossa

Ulkoministeriö jatkoi valtioneuvoston ihmisoikeusselonteon (2021) toimeenpanoa ja eduskunta hyväksyi selonteon yksimielisesti kesäkuussa 2022. Selonteko ohjaa Suomen kansainvälistä toimintaa ja korostaa ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja osallistumisoikeuksia. Selonteon mukaisesti ulkoministeriö piti

esillä ilmastonmuutoksen, luontokadon ja digitalisaatioon liittyviä ihmisoikeusvaikutuksia. Ulkoministeriö myös täsmensi ihmisoikeusperustaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sisältöä ja toimeenpani sitä eri sektoreilla.

Suomen kolmivuotinen jäsenyys YK:n ihmisoikeusneuvostossa käynnistyi vuonna 2022. Ensimmäisenä jäsenyysvuotenaan Suomi puolusti johdonmukaisesti kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää, naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä sukupuolten tasa-arvoa. Suomi edisti ihmisoikeuspuolustajien ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksia ja toimi ihmisoikeusloukkauksiin puuttumiseksi eri puolilla maailmaa. Suomi tuki riippumattoman tutkintakomission perustamista liittyen Venäjän hyökkäykseen Ukrainaan sekä useita aloitteita, jotka koskivat mm. ihmisoikeusloukkauksia Afganistanissa, Iranissa ja Sudanissa. Suomen ihmisoikeustilannetta tarkasteltiin marraskuussa YK:n ihmisoikeustarkastelussa (UPR). Suomen UPR-valtuuskuntaa johti ulkoministeri Haavisto.

Kansainvälisten ihmisoikeusasiain neuvottelukunta (IONK) luovutti huhtikuussa ulkoministeri Haavistolle suositukset, joiden mukaan Suomen tulee omaksua sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia ihmisoikeusperustaisesti ja intersektionaalisesti edistävä ulkopoliittikka. Ulkoministerin aloitteesta teetettiin tilaustutkimus siitä, miten sukupuolten tasa-arvo on näkynyt ulkopoliitikassa tällä hallituskaudella (*Gender Equality in Finnish Foreign Affairs, Leena Vastapuu & Minna Lyytikäinen*). Ministeri Haavisto isännöi lisäksi marraskuussa kansainvälisen korkean tason konferenssin tasa-arvoa edistävästä ulkopoliitikasta. Säätytalossa pidetyssä konferenssissa oli noin 200 osallistujaa. Tilaustutkimuksen johtopäätöksenä oli, että tasa-arvon edistämiseksi on onnistuttu ulkopoliitikassa erityisesti kehityspoliittikan ja ihmisoikeuspolitiikan alalla. Sukupuolten tasa-arvoa ei kuitenkaan ole valtavirtaistettu kaikkeen ulkopoliittikkaan, ml. turvallisuuspolitiikka, mikä tuotiin esille puutteena.

Ulkoasiainhallinnon päivitetty ohjeet ihmisoikeuspuolustajien toiminnan tukemiseksi julkaistiin marraskuussa 2022 otsikolla ”*Tuemme yhdessä ihmisoikeuspuolustajia*”. Ohjeet päivitettiin ulkoasiainhallinnon sisäisen tarvekartoituksen pohjalta ja kansalaisyhteiskuntaa konsultoiden. Päivitetyissä ohjeissa on otettu huomioon ajankohtaisia teemoja kuten digitalisaatio ja ihmisoikeuspuolustajien rooli ympäristötoimissa sekä ihmisoikeuspuolustajien ottaminen huomioon osana TF-yhteistyötä. Ohjeissa käsitellään Suomen antaman tuen muotoja monipuolisesti ja annetaan konkreettisia suosituksia siitä, miten erityisesti edustustot voivat toiminnassaan tukea ihmisoikeuspuolustajia.

Naisten ja tyttöjen sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien edistäminen

Ulkoministeriö johti Suomen valtuuskuntaa YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevässä komiteassa (CEDAW) Suomen määräaikaisraportin tarkastelussa ja tiedotti laajalti Suomen saamista suosituksista.

Ministeriö tuki merkittävästi tasa-arvojärjestö UN Womenia ja YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPAA Agenda 2030 mukaisesti. Tuella on edistetty globaalien tasa-arvopolitiikan, normiston ja standardien luomista, YK:n jäsenmaiden lainsäädäntöä ja normistoja sekä niiden toimeenpanoa maatasolla samoin kuin YK-järjestelmänlaajuisen tasa-arvotyön johtamista ja koordinoitua. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien vahvistaminen on kehitysyhteistyön tärkeä painopistealue. YK:n kehitysjärjestöjen johtokunnissa on edistetty myös erityisesti vammaisten naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun ehkäisemistä. Ulkoministeriö toimi Suomen johtoroolissa UN Womenin viisivuotisen Generation Equality -kampanjan (2022-2026) teknologia ja inno-vaatiot tasa-arvon puolesta -toimintakoalitiiossa.

Vammaisinkluusio on yksi Suomen yhteispuheenjohtaman *"Hyvän humanitaarisen avunannon"* avunantajaryhmän prioriteettiteemoista 2021-2023. Suomi teetti puheenjohtajuuteen liittyen myös tutkimuksen kansainvälisten humanitaaristen järjestöjen vammaisinkluusiotyön resursoinnista yleisrahoituksella.

Suomi teki uusia vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista edistäviä sitoumuksia Oslossa järjestetyssä globaalissa vammaishuippukokouksessa. Ulkoministeri Haavisto vaikutti siihen, että humanitaaristen YK-järjestöjen kapasiteetti vammaisinkluusion sisällyttämiseksi niiden toimintaan on lisääntynyt. Ministeriö toi esille vammaisten henkilöiden ottamisen huomioon monenkeskisessä yhteistyössä, erityisesti humanitaarisessa avussa ja Maailmanpankkiin kuuluvan Kansainvälisen kehitysrahaston toiminnassa.

Ulkoministeriö otti huomioon kansalaisjärjestöjen rahoituksessa erityisesti naisten ja tyttöjen sekä vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen ja asetti avustushakuihin näitä koskevia arviointikriteereitä. Ministeriö myönsi monivuotista hanketukea vammaisten henkilöiden oikeuksia edistäviin hankkeisiin.

Ulkoministeriö koordinoi työtä Naiset, rauha ja turvallisuus -kansallisen toiminta-ohjelman toimeenpanossa ja raportoinnissa. Ministeriön johdolla aloitettiin uuden kansallisen toimintaohjelman laadinta. Ulkoministeriö rahoitti riippumattoman selvityksen sukupuolten tasa-arvosta ulkopolitiikassa ja ulkoministeri Haavisto isännöi onnistuneen kansainvälisen konferenssin Helsingissä marraskuussa.

Kansainvälinen oikeus

Ulkoministeriö jatkoi ponnisteluja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän ja monenkeskisen yhteistyön vahvistamiseksi ja kansainvälisen oikeuden kehittämiseksi Suomen prioriteetteja painottaen ja osallistui kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tunnetuksi tekemiseen. Ulkoministeriö tuki YK:n kansainvälisen oikeuden toimikunnan ja sen suomalaisen erityisraportoijan työtä. Tämä työ kulmineitui joulukuussa 2022, kun YK:n yleiskokous hyväksyi periaatteet ympäristön suojelusta aseellisissa konflikteissa.

Ministeriö osallistui kansainvälisen oikeudellisen vasteen kehittämiseen Venäjän laittomaan hyökkäyssotaan. EU:n rajoittavilla toimilla on pyritty saamaan Venäjä lopettamaan hyökkäyksensä, lisäksi käytiin tiiviitä kansainvälisiä keskusteluja Venäjän ja sen edustajien saamiseksi vastuuseen, ml. korvausvastuu ja henkilökohtainen rikosvastuu.

Ulkoministeriö tuki Kansainvälisen rikustuomioistuimen ja Justice Rapid Response -mekanismin, työtä ja tuki rankaisemattomuutta vähentäviä ja uhrien asemaa edistäviä hankkeita, erityisesti SGBV-painotuksella.

Ministeriö jatkoi myös vaikuttamista Euroopan unionin liittymiseksi Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Ulkoministeriö edisti naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa sekä EU:n liittymistä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjunnasta tehtyyn Euroopan neuvoston yleissopimukseen (Istanbulin sopimus) ja erityisesti yleissopimuksen mahdollisimman laajaa hyväksymistä.

Ulkoministeriö jatkoi vaikuttamista tekoölyä ja ympäristöä koskevaan ihmisoikeusnormien kehittämiseen Euroopan neuvostossa.

Ulkoministeriö piti Ahvenanmaaratkaisun 100-juhlavuotta esillä mm. Haagissa Rauhaneläksissä järjestettävän seminaarin kautta.

Toteutamme tavoitteellista ilmastoulkopolitiikkaa ja tuemme ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista kaikessa toiminnassamme.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään globaalisti siirtymää vähäpäästöisiin/ hiilineutraaleihin ja ilmastokestäviin yhteiskuntiin vaikuttamalla relevantteihin toimijoihin, yritysyritystyötä edistäen.	Toteutui osittain	UM edisti keskustelua hiilen hinnoittelusta ja fossiilitukien reformista mm. fossiilitukien poistamisen ystävyyshän työn kautta. EU:n sisäisesti on edistytty hiilen hinnoittelusta ja muista aloitteista käytävissä keskusteluissa, mutta globaalitasolla tilanne on ollut vaikeampi. Suomi osallistui EU:n ilmastodiplomatian toimeenpanoon kolmansissa maissa osana EU:n kunnianhimoisten maiden ryhmää. Sopeutusrahoituksen kasvattamista ajavan kansainvälisen Champions Group on Adaptation Finance -ryhmän ensimmäisen ministerikokouksen, Lahti Adaptation Finance Ministerial, järjestettiin huhtikuussa 2022.

<p>Kasvatetaan ilmatorahoi- tusta ja sen tasapuolista jakaamaa hillintä- ja so- peutumisrahoituksen kes- ken.</p>	<p>Toteutunut osittain</p>	<p>Alustavien tietojen mukaan ilmasto- rahoitus pysyi korkealla tasolla myös vuonna 2022.</p>
<p>Tuetaan ympäristö- ja il- mastotuotteiden ja -palve- luiden vapauttamista EU:n vapaakauppasopimuk- sissa ja WTO:ssa.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Ympäristötuotteiden vapauttamista koskevien EGA-neuvottelujen uu- delleenaloittamiseen ei ole vielä päästy WTO:ssa. UM edisti kes- kustelua EU:n sisällä osana vapaa- kauppasopimusneuvotteluita sekä monenkeskisesti ja pyrki edistä- mään muiden kauppa ja ympäristö -aloitteiden etenemistä. Usea neu- votteluprosessi on kesken, joten lopputulokset eivät tältä osin ole selvillä.</p> <p>EU:n ja Uusi-Seelannin välisessä kauppasopimuksessa sovittiin kui- tenkin ympäristöystävällisten tuot- teiden ja palveluiden vapauttami- sesta.</p> <p>Ympäristötuotteiden kauppaa edis- tettiin myös kahdenvälisessä TF- työssä.</p>
<p>Vaikutetaan kauppaan liit- tyviin ilmastoaloitteisiin, kuten hiilirajamekanismi ja metsäkatovapaat tuotanto- ketjut, sekä edistetään keskustelua hiilen hinnoit- telusta ja fossiilitukien re- formista EU:ssa, vapaa- kauppasopimuskumppa- neiden kanssa, sekä WTO:ssa.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM edisti keskustelua hiilen hinnoit- telusta ja fossiilitukien reformista mm. fossiilitukien poistamisen ystä- väryhmän työn kautta. Lisäksi UM osallistui EU:ssa eri ympäristöön liittyvistä aloitteista käytävään kes- kusteluun ja niissä vaikuttamiseen. EU:n sisäisesti on edistytty usealla saralla, mutta globaalitasolla tilanne on ollut vaikeampi.</p> <p>UM vaikutti osaltaan, että EU:ssa neuvottelut hiilirajamekanismista ja metsäkatolainasetuksesta saatiin pää- tökseen ja ne ovat yhdenmukaisia WTO:n sääntöjen kanssa.</p> <p>Suomi osallistui hiilen hinnoittelua koskevan työn käynnistämiseen OECD:ssä.</p>
<p>Edistetään bio- ja kiertota- louden sekä cleantech-yri- tysten vientiä kohdemark-</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>TF -työssä on tuettu toimintaa ja edistetty suomalaisen osaamisen ja kokonaisratkaisujen tarjoamaa niin</p>

<p>kinoille yhteyksien luomisen, markkinatiedon ja neuvonnan kautta ja luodaan Team Finland (TF) -toiminnan kautta yhteys kokonaisratkaisujen ja suomalaisten yritysten tarjoaman välillä ja viestitään suomalaisyrityksille avautuvista mahdollisuuksista.</p>		<p>pandemiasta kestävästi toimimisessa kuin vihreässä siirtymässä yleisemmin globaaleihin ympäristöhaasteisiin vastattaessa, mutta potentiaalia on edelleen paljon.</p>
<p>Korostetaan polaariyhteistyössä ilmastonmuutoksen, alkuperäiskansojen ja alueen väestön asemaa ja osallistumismahdollisuuksia sekä kestäväää kehitystä.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Venäjän hyökkäyssodan seurauksena Arktisen neuvoston toiminta on kokonaisuudessaan vaikeutunut.</p>

Ilmastorahoitus

Alustavien tietojen mukaan kehitysyhteistyömäärärahoilla edistettiin ilmastotavoitteiden saavuttamista yhteensä noin 370 milj. eurolla. Suomen kansainväliseksi ilmastorahoitukseksi tästä raportoidaan noin 184 milj. euroa, josta lahjamuotoisen tuen osuus on noin 82 milj. euroa. Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus pysyi siis vuonna 2022 suurin piirtein samalla tasolla kuin 2021. Vaikka koko ilmastotavoitteita edistävää summaa ei tilastoida viralliseksi kehitysyhteistyöksi eikä siten Suomen kansainväliseksi ilmastorahoitukseksi, edistää se globaaleja ilmastotavoitteita.

Ulkoministeriö järjesti sopeutusrahoituksen kasvattamista ajavan kansainvälisen Champions Group on Adaptation Finance -ryhmän ensimmäisen ministerikokouksen, Lahti Adaptation Finance Ministerial, huhtikuussa 2022. Kokouksessa jaettiin myös parhaita käytäntöjä yksityisen sektorin mukaan saamiseksi sopeutumishankkeisiin.

Toteutamme ihmisoikeusperustaista kehityspolitiikkaa, joka poistaa köyhyyttä ja vähentää eriarvoisuutta.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
<p>Edistetään etenkin naisten ja nuorten yritys- ja innovaatiotoimintaa kehitysvissä maissa. Vahvistetaan yritys vastuuta kehitysvissä maissa niin rahoituksen kuin politiikkavaikuttamisen kautta.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>Kauppa ja kehitys -ohjelmat ovat olleet tuloksellisia ja ne on kohdennettu pääosin köyhimpiin maihin ja Afrikkaan. UM rahoitti naisten ja nuorten yritystoimintaa sekä yritys vastuuta edistäviä ohjelmia monenkeskisissä järjestöissä.</p>

		<p>UM vaikutti EU:ssa yritysvastuusäntelyn kehittämiseen.</p> <p>Finanssisijoitusrahoitusta kohdennettiin tasa-arvotavoitteita tukeviin kohteisiin.</p> <p>UM rahoitti suomalaisten ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen toimintaa yritysten ihmisoikeusvastuun edistämiseksi</p>
<p>Syvennetään monenkeskistä innovaatioyhteistyötä ja edistetään teknologian, innovaatioiden ja sukupuolten välisen tasa-arvon yhteyttä osana multivaikuttamista.</p>	<p>Toteutunut täysin</p>	<p>UM:n finanssisijoitusrahoitusta kohdennettiin edelleen tasa-arvotavoitteita tukeviin kohteisiin sekä naisten ja nuorten yritystoiminnan edistämiseen. Generation Equalityn teknologia- ja innovaatiotoimintakoalition osana edistettiin laajasti sukupuolten välistä tasa-arvoa teknologia ja innovaatiosektorilla. Myös mm. UNICEFin innovaatiohubin toimintaa Suomessa on tuettu.</p> <p>Suomen YK-toimintoja on vahvistettu: UNICEFin kaksi uutta innovaatiokeskusta aloittivat toimintansa Helsingissä. UN Global Pulsen Suomen toimiston strategia on uudistettu ja Suomen toimiston rooli on entistä keskeisempi YK-järjestelmässä uuden YK:n laajuisen UN Futures Lab -ennakointialoitteen kotina.</p> <p>Generation Equality -kampanjan toteutusta jatkettiin menestyksellä: yhteensä 17,54 milj. euroa on allokoitu hankkeisiin sukupuolten tasa-arvon, teknologian ja innovaatioiden alueella</p>
<p>Vahvistetaan Suomen painoarvoa koulutusalan kehityspolitiikan toimijana ja konkreettista osallistumista globaalin oppimisen kriisiin ratkaisuihin.</p>	<p>Toteutunut täysin</p>	<p>Vaikuttamistyö koulutuksen globaaleissa kumppanuuksissa oli aktiivista. UM kontribuoi ECW:n uuden strategian painotuksiin, vahvisti yhteistyötään GPE:n kanssa Ukrainassa ja tiivisti yhteistyötään Maailmanpankin kanssa opettajankoulutuksen COACH-ohjelmassa.</p> <p>UNICEFin oppimisinnovaatioiden hubin työ käynnistyi Helsingissä. Suomalainen koulutusosaaminen on ollut esillä kansainvälisesti.</p>

		<p>FinCEEDin toiminta käynnistyi vuoden 2022 aikana. Kansalliset asiantuntijat aloittivat työnsä komissiossa sekä EU delegaatioissa.</p> <p>Suomi osallistuu EUn koulutuksen Global Gateway aloitteisiin Afrikassa. Suomi osallistui YK:n koulutushuippukokoukseen.</p>
<p>Vahvistetaan työtä demokratian ja oikeusvaltiokehityksen sekä kansalaisyhteiskunnan tilan edistämiseksi kehittyvissä maissa.</p>	<p>Toteutunut osittain</p>	<p>UM tuki kansalaisyhteiskunnan vahvistamista yli 70 maassa yhteensä 23 pitkäjänteisellä kehitysyhteistyöohjelmalla, lisäksi avoimen hakuierroksen kautta myönnettiin tukea yli 30 suomalaisjärjestölle vuosille 2023–2026 paikallisten kumppanien tavoitteiden, strategian ja vaikuttamistyön tukemiseksi.</p> <p>UM toimeenpani OECD DAC:n vuonna 2021 antamia suosituksia kansalaisyhteiskunnan tukemiseksi kehittämällä järjestöille suunnattuja tukimuotoja sekä teetettiin toiminnan tueksi kehityspoliittinen tilaus selvitys ”Suomen toiminta kansalaisyhteiskuntien vahvistamiseksi ja niille suotuisien toimintaympäristöjen edistämiseksi”.</p> <p>UM osallistui EU:n uuteen Team Europe Democracy -aloitteeseen. Aloite puolustaa demokratiaa tuomalla yhteen EU:n ja jäsenmaiden demokratiatukiohjelmat.</p>
<p>Jatketaan yksityisen sektorin kehitysyhteistyöinstrumenttien kehittämistä, jotta ne edistävät innovaatioita, toimivat tehokkaasti ja edistävät kehityspoliittisia tavoitteita ja ihmisoikeuksien toteutusta sekä suomalaisen yrityskehityksen osallistumista kehityspoliittikan toimeenpanoon.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>UM edisti suomalaisten yritysten osallistumista monenkeskisten järjestöjen hankkeisiin.</p> <p>Yksityissektorin instrumenttien kysyntä kasvoi voimakkaasti vuoden 2022 aikana. Myös niiden rahoittamien toimien kehitysvaikutusten arviointia ja mittaamista on kehitetty.</p>
<p>Varmistetaan hallitusohjelman kehityspoliittikkaa koskevien tavoitteiden saavut-</p>	<p>Toteutunut osittain</p>	<p>Hallitusohjelman kehityspoliittikkaa koskevat tavoitteet on saavutettu lähes kokonaisuudessaan</p>

taminen mm. kehitysyhteistyökokonaisuuden strategisella ohjauksella, painopiste- ja teemakohtaisen yhteistyön ja analyysin edistämällä ja asiantuntija- ja tukipalveluilla.		
Kootaan ja julkaistaan Suomen kehityspolitiikkaa esittelevä ja viestinnällisesti monikäyttöinen kehityspolitiikan tulosraportti ja valmistellaan finanssisijoituksista ensimmäinen tulosraportti.	Toteutunut täysin	Kehityspolitiikan tulosraportti annettiin eduskunnalle joulukuussa 2022. Finanssisijoituksista on julkaistu vuosiraportit vuosien 2020 ja 2021 tulosten osalta.

Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö

Suomi toteuttaa ihmisoikeusperustaista kehityspolitiikkaa, joka poistaa köyhyyttä ja vähentää eriarvoisuutta. Eduskunnan vuonna 2022 hyväksymän kehityspolitiikan yllivaalikautisen selonteon mukaan Suomen kehityspolitiikan painopisteet ovat: 1) naisten ja tyttöjen oikeudet, 2) koulutus; 3) kestävä talous ja ihmisarvoinen työ, 3) rauhanomaiset, demokraattiset yhteiskunnat; sekä 5) ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus sekä luonnonvarojen kestävä hallinta ja käyttö.

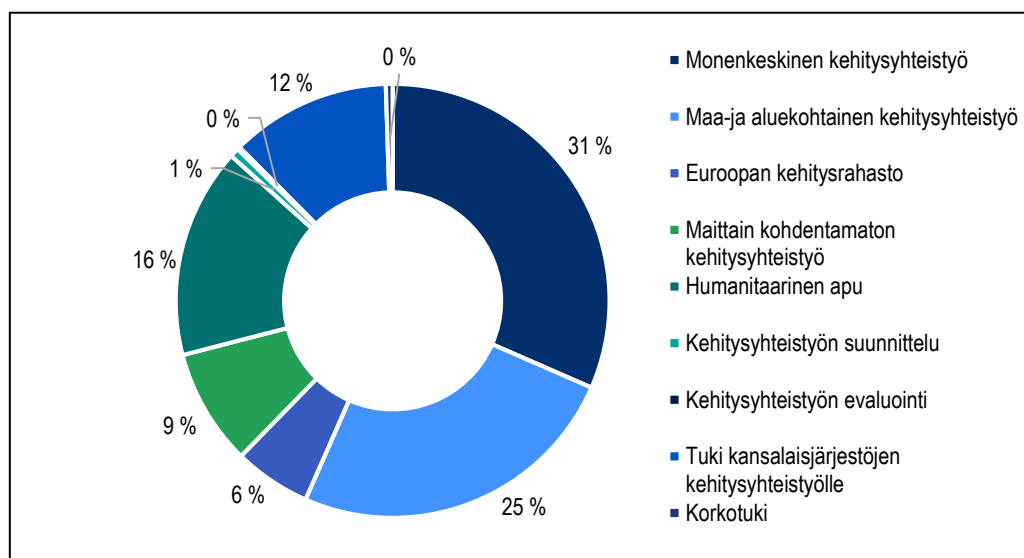
Kaikessa toiminnassa otetaan huomioon läpileikkaavina tavoitteina sukupuolten tasa-arvo, yhdenvertaisuus, ilmastokestävä ja vähäpäästöinen kehitys sekä ympäristön suojelu painottaen luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Maantieteellisenä painopisteenä on Afrikka.

Määrärahat talousarviossa	TA 2020	TA 2021	TA 2022
Varsinainen kehitysyhteistyö			
24.30.66.1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö	227,9	240,8	229,2
24.30.66.2.1 Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	180,1	185,8	201,4
24.30.66.3 Euroopan kehitysrahasto	67,8	75,5	45,8
24.30.66.4 Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	42,4	55,3	48,6
24.30.66.5 Humanitaarinen apu	112,6	85,0	127,7
24.30.66.6 Kehitysyhteistyön suunnittelu, tukitoiminnot ja tiedotus	4,2	4,4	4,8
24.30.66.7 Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	1,4	2,1	2,1
24.30.66.8 Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö	75,8	79,9	88,0
24.30.66.9 Korkotuki	22,7	28,4	24,9
24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö yhteensä	735,5	757,2	772,2
Muu kansainvälinen kehitysyhteistyö luvussa 24.30			
Ulkoministeriön hallinnonalan muilla momenteilla	121,0	191,1	194,4
Sisäministeriön hallinnonala	50,9	48,5	37,3
Valtiovarainministeriön hallinnonala	132,1	191,1	299,7
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	7,2	6,1	4,9
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	0,2	0,2	0,2

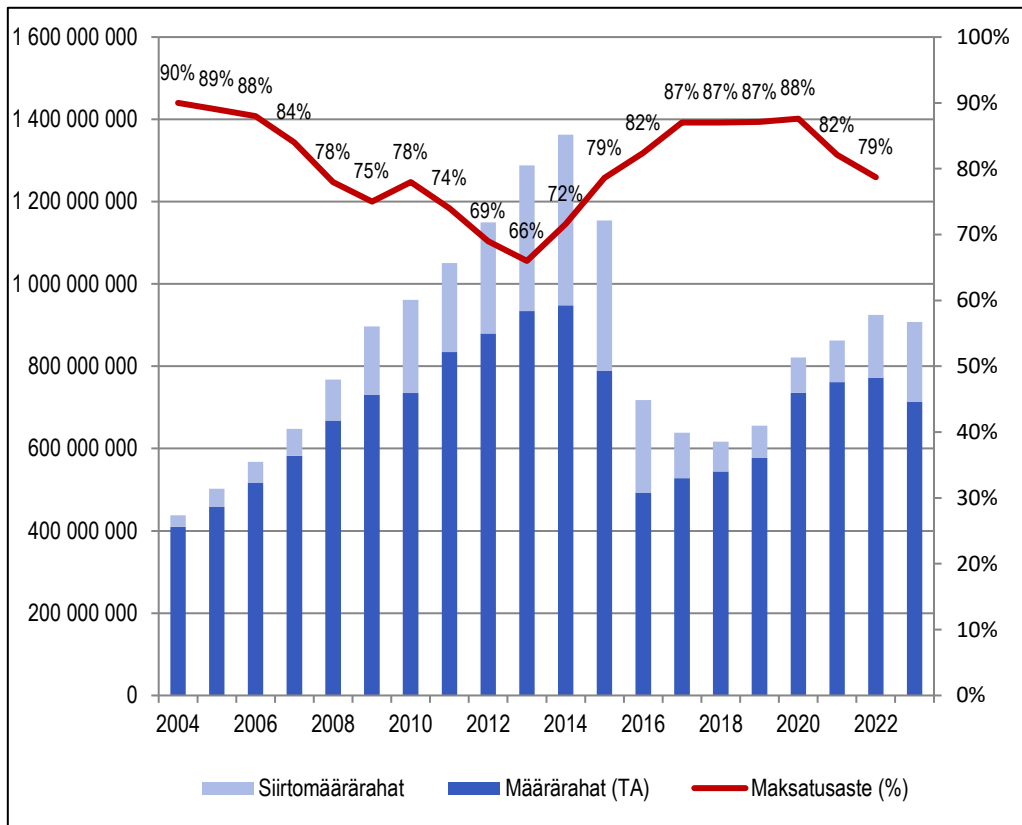
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	1,3	2,1	1,8
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	2,6	2,6	22,0
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	39,4	45,3	9,0
Ympäristöministeriön hallinnonala	0,8	0,9	0,6
Muu kehitysyhteistyö yhteensä	355,5	487,9	569,9
Kehitysyhteistyö yhteensä	1 091,0	1 245,0	1 342,2
24.30.67 Demokratia- ja oikeusvaltiotuki	3,0	3,0	3,0
24.30.88 Finnfundin osakepääoman korottaminen	60,0	10,0	10,0
24.30.89 Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset	129,7	129,7	129,7

Kehitysyhteistyön maksatukset olivat alustavan arvion mukaan vuonna 2022 yhteensä 1 528 milj. euroa eli n. 0,55 % bruttokansantulosta. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentin 24.30.66 maksatukset olivat vuonna 2022 yhteensä 727 milj. euroa. Tästä humanitaarista apua oli 114 milj. euroa, monenkeskisen kehitysyhteistyön käyttösuunnitelmakohdalta maksettiin 229 milj. euroa ja kansalaisjärjestöyhteistyön käyttösuunnitelmakohdalta 87 milj. euroa. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentin vuoden 2022 maksatusaste oli 79 prosenttia. Maksatusaste laski noin kolme prosenttiyksikköä vuoden 2021 tasosta ja noin kahdeksan prosenttiyksikköä vuosien 2017-2020 tasosta. Muun kehitysyhteistyön osuus maksatuksista oli arviolta 801 milj. euroa vuonna 2022.

Varsinaisen kehitysyhteistyön momentin maksatukset käyttösuunnitelmakohdittain vuonna 2022, yhteensä 727 milj. euroa

Kehitysyhteistyön maksatusasteen kehitys 2004-2022

Humanitaarisen avun tarpeet kasvoivat globaalisti vuonna 2022 johtuen Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa, pitkittyneistä ja akuuteista konflikteista, luonnonkatastrofeista ja ilmastonmuutoksen vaikutuksesta pahentuneista sään ääri-ilmiöistä. Ulkoministeriön myöntämää humanitaarista apua ohjattiin mm. ruokapulan helpottamiseen ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn sekä Covid-19 -pandemian vaikutusten lieventämiseen. Eniten apua ohjattiin Ukrainaan, Somaliaan, Syyriaan ja Etiopiaan. Ulkoministeriön humanitaarisen avun budjetista tuettiin myös suomalaisten kansalaisjärjestöjen humanitaarisen avun hankkeita.

Varsinaisen kehitysyhteistyön momentin maa- ja aluekohtaiset (24.30.66.2) maksatukset

2020 (MEUR)		2021 (MEUR)		2022 (MEUR)	
Afganistan	19,85	Afganistan	21,01	Ukraina	25,00
Myanmar	16,62	Etiopia	16,08	Afganistan	17,60
Somalia	15,32	Tansania	13,62	Etiopia	14,89
Mosambik	14,75	Nepal	13,06	Somalia	13,14
Etiopia	13,69	Somalia	12,76	Tansania	12,97
Nepal	13,31	Mosambik	12,24	Myanmar	12,93
Tansania	10,49	Myanmar	8,03	Mosambik	11,78
Palestiinalaisalueet	7,23	Palestiinalaisalueet	7,05	Nepal	11,50
Kenia	4,87	Ukraina	4,31	Palestiinalaisalueet	6,00
Turkki	4,23	Syyria	4,25	Kenia	3,52
Libanon	2,88	Kenia	2,71	Sambia	2,74
Syyria	2,41	Irak	2,51	Turkki	2,47
Ukraina	2,08	Turkki	2,51	Syyria	2,08
Irak	2,00	Sambia	2,08	Libanon	1,74
Sudan	1,02	Libanon	1,08	Irak	1,46

Ulkoministeriö tuki kansalaisyhteiskunnan vahvistamista yli 70 maassa yhteensä 23 pitkäjänteisellä kehitysyhteistyöohjelmalla. Lisäksi avoimen hakukierroksen kautta myönnettiin tukea yli 30 suomalaisjärjestölle vuosille 2023-2026 paikallisten kumppanien tavoitteiden, strategian ja vaikuttamistyön tukemiseksi. Ministeriö toimeenpani OECD DAC:n vuonna 2021 antamia suosituksia kansalaisyhteiskunnan tukemiseksi kehittämällä järjestöille suunnattuja tukimuotoja ja teetti toiminnan tueksi kehityspoliittinen tilausselvityksen ”*Suomen toiminta kansalaisyhteiskuntien vahvistamiseksi ja niille suotuisien toimintaympäristöjen edistämiseksi*”.

Ulkoministeriö rahoitti vuoden aikana naisten ja nuorten yritystoimintaa sekä yritys-vastuuta edistäviä ohjelmia monenkeskisissä järjestöissä sekä kahdenvälisen ja alueellisten ohjelmien kautta sekä yksityissektorin että kansalaisjärjestöille suunnattujen instrumenttien kautta. Ministeriö vaikutti myös EU:ssa yritysvastuusäädännön kehittämiseen ja teetti aiheesta tutkimuksia. Generation Equalityn teknologia- ja innovaatio-toimintakoalition osana edistettiin laajasti sukupuolten tasa-arvoa teknologia ja innovaatiosektorilla ja tehty tähän liittyviä merkittäviä rahallisia sitoumuksia.

Ulkoministeriö oli aktiivinen Yhdysvaltojen vetämän demokratiahuippukokouksen koordinaatioryhmässä, jossa neuvoteltiin vuoden 2023 maaliskuun huippukokouksen julkilausumasta. Ministeriö osallistui vuoden aikana kolmeen temaattiseen työryhmään: sukupuolten tasa-arvo, demokratia ja digitaalisuus ja oikeusvaltio. Ulkoministeriö osallistui myös EU:n uuteen Team Europe Democracy -aloitteeseen. Aloite puolustaa demokratiaa tuomalla yhteen EU:n ja jäsenmaiden demokratiatukiohjelmat. Ulkoministeriön laatima osuus Suomen tuesta kansainväliselle demokratiakehitykselle sisältyy marraskuussa 2022 hyväksytyyn valtioneuvoston periaatepäätökseen suomalaisesta demokratiapolitiikasta 2020-luvulla.

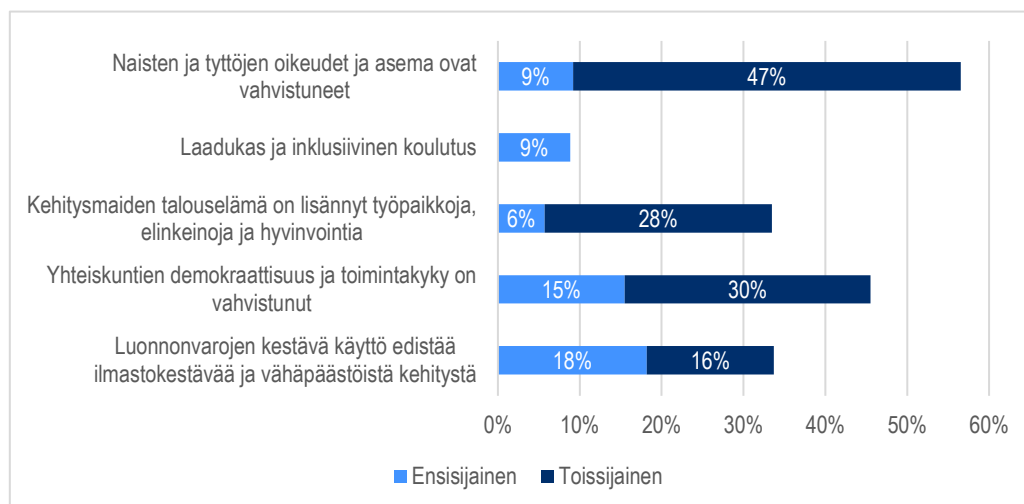
Ulkoministeriön rahoittama Helsingin yliopiston yhteyteen perustettu Oikeusvaltiokeskus aloitti operatiivisen toimintansa Albaniassa, Mosambikissa ja Uzbekistanissa ja

puolueiden kansainvälinen demokriatyhteistyö Demo ry vahvisti ministeriön tuella toimintaansa kumppanimaassaan monipuoluejärjestelmien vahvistamiseksi erityisesti aliedustettujen ryhmien tukemiseksi. Ulkoministeriö toimi vuonna 2022 kansainvälisen demokriatia- ja vaaliapuinstituutin (IDEA) varapuheenjohtajana ja jatkoi pienimuotoista rahoitustaan instituutille. Lisäksi ministeriö toimi U4 Anti-Corruption Resource Centerin johtavana avunantajana ja koordinoi avunantajien ja U4:n välistä dialogia. U4 teki ministeriön pyynnöstä selvityksen korruption vaikutuksista vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiseen.

Yksityissektorin instrumenttien kysyntä kasvoi voimakkaasti vuoden 2022 aikana. Yksityissektorin instrumenttien tavoitteena on, että kehitysyhteistyövaroin tuettavat yritykset edistävät ihmisoikeuksia ja noudattavat yritysten yhteiskuntavastuullisuuden periaatteita, ml. verovastuullisuuden ja avoimuuden kriteereitä. Ulkoministeriön rahoittamien toimien kehitysvaikutusten arviointia ja mittaamista on kehitetty, erityisesti DevPlat alustaa koskien. Instrumenttien jalkauttamista kehittyviin maihin tukemaan suomalaisten yritysten yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa vahvistui. Finnfund avasi ensimmäisen toimiston Afrikassa toukokuussa. Finnpartnership-ohjelmassa palattiin neuvonantajia Keniaan ja Vietnamiin sekä DevPlat alustaa tukemaan Indonesiaan ja Filippiineille.

Vuonna 2022 varsinaisen kehitysyhteistyön ja finanssisijoitusten momenteilta tehtyjen rahoituspäätösten summa oli 0,867 mrd. euroa. Rahoituspäätösten euromäärästä 83 % tuki yhtä tai useampaa kehityspolitiikan painopistettä. Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistamista tuki ensi- tai toissijaisesti 57 % päätöksistä. Laadukasta ja inklusiivista koulutusta ensisijaisesti 9 %, demokriatiekehitystä tuki vastaavasti 46 %, työpaikkojen lisäämistä ja talouden vahvistamista kehityvissä maissa 33 % sekä ruokaturvaa ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä 34 % rahoituspäätösten euromäärästä.

Kehityspolitiikan painopistealueita tukevat rahoituspäätökset vuonna 2022, %-osuus

Vaikutamme EU:n kauppasuhteiden kehittämiseen ja kauppasopimusten toimeenpanoon sekä edistämme Suomen vientiä ja suomalaisten yritysten liiketoimintamahdollisuuksia talouskasvun ja työllisyyden tukemiseksi. Vahvistamme edelleen Team Finland -toimijoiden yhteistyötä ja resursointia.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Suomen tavoitteiden ja kantojen oikea-aikainen kansallinen määrittely ja vaikuttaminen EU:n kantoihin ja neuvotteluihin, ml. WTO:ssa, sekä kauppasopimusten toimeenpanon parantaminen vuoropuhelussa sidosryhmien kanssa.	Toteutui täysin	<p>UM vaikutti oikea-aikaisesti proaktiivisesti Suomen ja EU:n kannanmuodostukseen. UM tuki avoimen ja sääntöpohjaisen kaupan agendaa osana EU:n yhteistä kauppapolitiikkaa ja vaikutti EU:n vapaakauppasopimusneuvottelujen edistämiseen ja mahdollisimman nopeaan päättämiseen.</p> <p>WTO:n ministerikokouksen yhteydessä kyettiin ajamaan Suomen näkökulmasta tärkeitä teemoja maaliin. Osana EU:n kauppapoliittisen strategian toimeenpanoa on UM on korostanut tasapainoa eri elementtien välillä.</p> <p>Kauppasopimusten toimeenpanon parantamiseksi UM jatkoi perinteisesti aktiivista rooliaan. UM vaikutti WTO:n tukemiseksi yhdessä muiden EU-maiden kanssa ja kahdenvälisesti.</p>
Tuetaan monenvälisen sääntöperustaisen kauppajärjestelmän vahvistamista ja edelleen kehittämistä.	Toteutui osittain	<p>UM vaikutti sekä monenvälisesti että kahdenvälisesti sääntöperustaisen kauppajärjestelmän vahvistamiseksi ja kehittämiseksi. WTO:n uudistamista koskeva julkilausuma hyväksyttiin kesäkuun ministerikokouksessa, ml. tavoite riitojenratkaisun palauttamisesta vuoden 2024 loppuun mennessä.</p> <p>Keskusteluja on käyty vuoden 2022 ajan, mutta erimielisyydet kauppajärjestelmää ja sen sääntöjä sekä kehittämistarpeita koskien ovat jatkuneet.</p>
Toteutetaan Team Finland (TF) -strategiaa ja toimeenpannaan Viennin- ja	Toteutui osittain	TF-palveluissa yhteistyön tiivistämistä jatkui ja keskinäinen tunte-

<p>kansainvälisen kasvun ohjelmaa (VKKO) uudistetun TF-vuosisuunnittelun ja asiakaspalautteen pohjalta. Viestitään suomalaisyrityksille avautuvista mahdollisuuksista.</p>		<p>mus kasvoi edelleen. TF-strategiaa ja VKKOta edistettiin johdonmukaisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.</p> <p>UM osallistui TF-strategian uudistamistyöhön, joskin työ on edelleen kesken. Yhteistyötä BF:n kanssa on jatkettiin ja syvennettiin mm. ulkomaantoimintojen johtoryhmän ja muiden työryhmien työskentelyn avulla.</p>
<p>Edistetään yhteistyössä Business Finlandin (BF) kanssa kansainvälisten järjestöjen hankintoihin liittyviä liiketoimintamahdollisuuksien osoittamista, yhteyksien luomista ja neuvontaa koskevia palveluja suomalaisille yrityksille.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Kansainvälisten järjestöjen hankintoihin liittyvää työtä jatkettiin. Yhteyksiä on luotu ja neuvontaa jatkettu, ja liiketoimintamahdollisuuksia on avautunut yrityksille jossain määrin.</p>
<p>Jatketaan Virtual Finland -hankkeen pilottia mm. palvelukehitysmallin suunnittelulla.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Hanke eteni suunnitellusti. Ratkaisua testattiin ulkomaalaisten osajien ja yritysten maahantuloprosessien sujuvoittamiseksi.</p>

Kauppalitiikka

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa vaikutti myös ulkoministeriön toimintaan kauppalitiikassa ja laajemmin kaupallistaloudellisissa suhteissa. Ulkoministeriö osallistui keskeisesti EU-tason päätöksentekoon ja toimeenpanoon Venäjän vastaisissa pakotteissa. Sodan vuoksi yhteistyö Venäjän kanssa keskeytettiin useimmilla sektoreilla niin monenvälisesti kuin kahdenvälisesti. Kaupallistaloudelliset suhteet Venäjän kanssa on pitkälti jäädytetty.

Venäjän hyökkäyssodan ohella esimerkiksi myös mm. suurvaltakilpailu vaikutti globaalissa keskustelussa kansainvälisen kauppajärjestelmän tulevaisuudesta. Eteneminen Maailman kauppajärjestössä on ollut monelta osin edelleen hidasta, joskin ministerikokous kuitenkin pidettiin varsin onnistuneesti vuonna 2022, ja Suomen tavoitteet toteutuivat osana EU-tavoitteita erittäin hyvin (TRIPS-erivapaus, kalastustukisopimus, WTO:n uudistamista koskeva ministerijulkilausuma, sähköisen kaupan tullimoratorion jatko). Työtä globaalin järjestelmän tukemiseksi jatkettiin usealla sektorilla.

Ulkoministeriö jatkoi Suomen intressien ajamista osana EU:n yhteistä kauppalitiikkaa pyrkien varmistamaan, että unionin strategista autonomiaa ja resilienssiä vahvistettaessa EU pysyy myös tulevaisuudessa avoimena kaupalle ja investoinneille. Yh-

teistyö samanmielisten EU-maiden kanssa oli tiivistä. Suomen tavoitteet saatiin keskeisiltä osin mukaan EU:n kauppapolitiikkaan, vaikka avointa ja sääntöpohjaista kauppaa kannattavan maan asema ei olekaan helppo koko ajan tiukentuvassa globaalissa kilpailussa.

Vaikka kaikissa EU:n kauppasopimusneuvotteluissa ei poliittisista syistä edetty tai päästy tavoiteaikataulussa päätökseen, monet neuvottelut etenivät. Vuonna 2022 päästiin poliittisen tason yhteisymmärrykseen kauppasopimuksesta Uuden-Seelannin ja Chilen kanssa.

EU jatkoi keskusteluja Yhdysvaltain kanssa sekä globaaleissa aiheissa että mm. kauppaja- ja teknologianeuvostossa (TTC). TTC-prosessiin saatiin kirjauksia mm. turvallisuudesta tietoverkoista sekä -yhteyksistä. Keskusteluissa on pidetty esillä myös osapuolten välisiä ongelmakohtia. Kiinan kanssa keskustelua jatkettiin sekä kahdenvälisesti että EU:n kautta, minkä ohella osallistuttiin edelleen työhön Iso-Britannian ja EU:n kauppaan liittyvien ongelmakysymysten ratkaisemiseksi.

Ministeriö jatkoi työtä yritysten markkinoillepääsyn ja kaupan esteiden purkamiseksi. Uusien markkinoiden avaaminen on ollut erityisen merkittävää tilanteessa, jossa kaupallistaloudelliset suhteet Venäjän kanssa ovat katkenneet.

Ulkoministeriö vaikutti kestäväen kaupan edellytyksiin, erityisesti EU:n vapaakauppasopimusten kestäväen kehityksen kappaleiden vahvistamiseen, yleisen tullietuusjärjestelmän uudistamiseen sekä yritys vastuusääntelyyn, kauppaan liittyviin ympäristö- ja ilmastoaloitteisiin, kuten hiilirajamekanismi ja metsäkatovapaat tuotantoketjut, sekä tuki osaltaan kiertotaloutta edistäviä toimenpiteitä.

Viranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien suuntaan yhteistyötä jatkettiin aktiivisesti ja vuoropuhelu on ollut tiivistä. Tiedonkulku ja yhteistyö toimivat edelleen hyvin.

Team Finland

Viennedistämistyössä nähtiin vuoden 2022 kuluessa selkeä toiminnallinen muutos edelliseen vuoteen nähden. Covid-19 -pandemian helpottaessa ja siihen liittyvien rajoitusten purkamisen edetessä palattiin laajassa mitassa fyysisiin Team Finland -vierailuihin yritysdelegaatioiden kera niissä maissa, joihin matkustaminen oli mahdollista. Erityisesti painottuivat Suomelle keskeisimmät vientikohdemat ja kohdemaiden valinnassa pyrittiin ottamaan huomioon yritysten toiveet.

Ministeriö jatkoi osallistumistaan Team Finland -verkoston kehittämiseen. Tässä työssä myös yhteydet elinkeinoelämään olivat tiiviit. Vuoden 2022 aikaan saatiin päätökseen kaikki TF-palvelut kartoittanut palvelupolkutyö. Yrityksiltä saatua palautetta on hyödynnetty toiminnan kehittämisessä.

Ulkoministeriössä jatkettiin poikkihallinnollisen Virtual Finland -hankkeen edistämistä. Hankkeessa kehitettyä ratkaisua on testattu ulkomaalaisten osaajien ja yritysten maahantulooprosessien sujuvoittamiseksi. Lisäksi käynnistettiin pilotti, jolla edustustoihin on tarkoitus tuoda maahantulijoiden digitaaliseen tunnistautumiseen tarkoitettuja itsepalvelupisteitä.

Syvennämme ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä Ruotsin kanssa ja lisäämme Norjan kanssa tehtävää yhteistyötä. Edistämme Itämeren ja arktisen alueen vakautta.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Hyödynnetään pohjoismaisia yhteistyömahdollisuuksia erityisesti laajaan turvallisuuteen liittyvissä aiheissa ja kriisinhallinnassa.	Toteutui täysin	Pohjoismainen yhteistyö syventyi vuoden aikana erityisesti ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä, erityisesti Venäjän hyökkäyssodan ja Suomen ja Ruotsin samanaikaisen Nato-jäsenyyshakemusten johdosta. Yhteistyö on ollut tiivistä sekä kahdenvälisesti että N5-formaatissa.
Varmistetaan, että turvallisuuspoliittiset kysymykset otetaan huomioon EU:n Itämeri- ja arktisessa politiikassa.	Toteutui täysin	Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama Itämeren alueen turvallisuuspoliittisen tilanteen kiristyminen vaikutti yhteistyöhön. Muut jäsenmaat ja EU suspendoivat Venäjän ja Valko-Venäjän osallistumisen CBSS:ään siihen saakka, kunnes kansainvälistä oikeutta voidaan jälleen noudattaa. Venäjä erosi CBSS:stä 17.5.2022. EU:n Itämeri-strategian jäsenmaat ja komissio päättivät, etteivät venäläiset ja valkovenäläiset toimijat voi enää osallistua EUSBSR:n hankkeisiin. Jäljelle jääneet maat ja muut toimijat CBSS:ssä ja EUSBSR:ssa ovat lähentyneet toisiaan Ukrainan sodan alkamisen jälkeen, yhteistyöhalu ja yhteenkuuluvaisuus ovat lisääntyneet.
Vaikutetaan EU:n Itämeri-strategian toimintaan siten, että strategia saadaan toimimaan aiempaa tehok-	Toteutui täysin	Suomi järjesti strategian vuosifoorummin Lappeenrannassa. Suomi toimi strategian uudistetun toimintaohjelman jalkauttamiseksi, sekä uusien rahoitusmahdollisuuksien hankkimiseksi suomalaisille toimijoille.

<p>kaemmin ja johdonmukaisemmin ja vastaamaan ajankohtaisiin haasteisiin.</p>		<p>Uuden strategiapisteen toteuttajaksi valittiin Turun kaupungin Centrum Balticumin johtama konsortio, jonka toinen jäsen on Hampurin kaupunki.</p>
<p>Vaikutetaan Itämeren valtioiden neuvoston (CBSS) toimintaan siten, että se ottaa huomioon luontevan työnjaon Itämeren alueen muiden toimijoiden kanssa. Tuetaan sitä, että CBSS toimii Itämeren alueella dialogia ylläpitävänä ja jännitteitä vähentävänä alustana.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi muut CBSS:n jäsenmaat ja EU suspensoivat Valko-Venäjän ja Venäjän, joka puolestaan erosi CBSS:sta 17.5.2022. Muut jäsenmaat päättivät jatkaa CBSS:n toimintaa ja uudistaa sitä vastaamaan uutta tilannetta.</p> <p>Suomi osallistui tulevaisuuskeskusteluun ja valmistautui ottamaan hoitaakseen CBSS:n puheenjohtajuuden Saksalta 1.7.2023.</p>
<p>Edistetään alueellista yhteistyötä Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajuuden, Pohjoisen ulottuvuuden politiikan ja IBA-rahoituksen kautta.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Venäjän hyökkäyssodan takia alueellista yhteistyötä jatkettiin ilman Venäjän tai Valko-Venäjän osallistumista. UM toimeenpani Suomen BEAC-puheenjohtajuusohjelmaa onnistuneesti.</p> <p>UM edisti Pohjoisen ulottuvuuden yhteistyötä vaikuttajavierailuilla sekä hankerahoituksella ja sekondeerauksilla kumppanuuksien sihteeristöihin. UM edisti IBA-hankkeilla Suomen kansallisia tavoitteita painottuen Suomen BEAC-puheenjohtajuuden tukemiseen.</p>
<p>Tuetaan Arktisen neuvoston keskusta ja korostetaan yhteistyön merkitystä kaikkien kahdeksan arktisen maan kesken.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Venäjän hyökkäyssodan myötä yhteistyö Venäjän kanssa keskeytettiin maaliskuussa 2022. Yhteistyötä on neuvostossa voitu toistaiseksi jatkaa niiden projektien osalta, joissa Venäjä ei ole ollut osallisena. Seitsemän muun jäsenmaan kanssa pohdittiin neuvoston toiminnan ja yhteistyön jatkon mahdollisuuksia.</p> <p>Arktisen neuvoston rakenteet on haluttu säilyttää, mutta yhteistyötä Venäjän kanssa ei ole pidetty mahdollisena Venäjän hyökkäyssodan alettua ja sodan edelleen jatkuessa.</p>

Arktisen neuvoston päätöksentekomenettely perustuu konsensusmenettelyyn

Suomen puheenjohtajuus Barentsin euroarktisessa neuvostossa

Lokakuussa 2021 alkanut Suomen kaksivuotinen BEAC-puheenjohtajakausi jatkui vuonna 2022 ulkoministeriön johdolla. Yhteistyö jatkui muuttuneessa toimintaympäristössä puheenjohtajan ystävryhmän muodossa ja siihen osallistuivat Venäjää lukuun ottamatta muut BEACin jäsenmaat ja EU.

Ulkoministeriö edisti Suomen BEAC-puheenjohtajuudelle asetettuja painopisteitä: kestävä kehitys, ihmisten väliset yhteydet, liikenne ja logistiikka. Ministeriö osallistui BEACin työryhmien toimintaan ja rahoitti hankeyhteistyötä prioriteettialoilla. Ministeriö aloitteesta käynnistettiin Barentsin vihreän siirtymän toimintaohjelman valmistelu osana puheenjohtajuusohjelmaa.

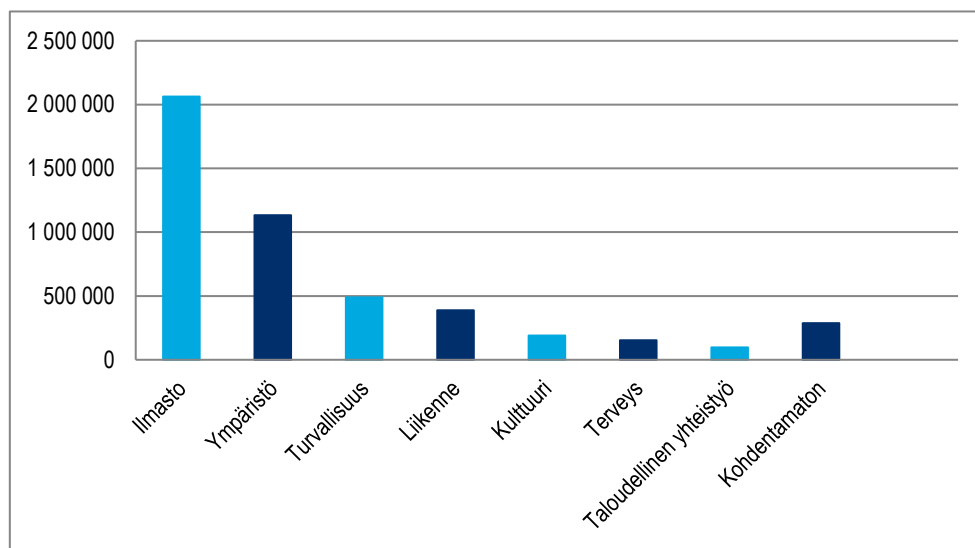
Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö

Vuonna 2022 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön osoitettiin talousarviossa yhteensä 4,8 milj. euroa, josta 2 milj. euroa oli hallituksen kertaluonteisia tulevaisuusinvestointeja.

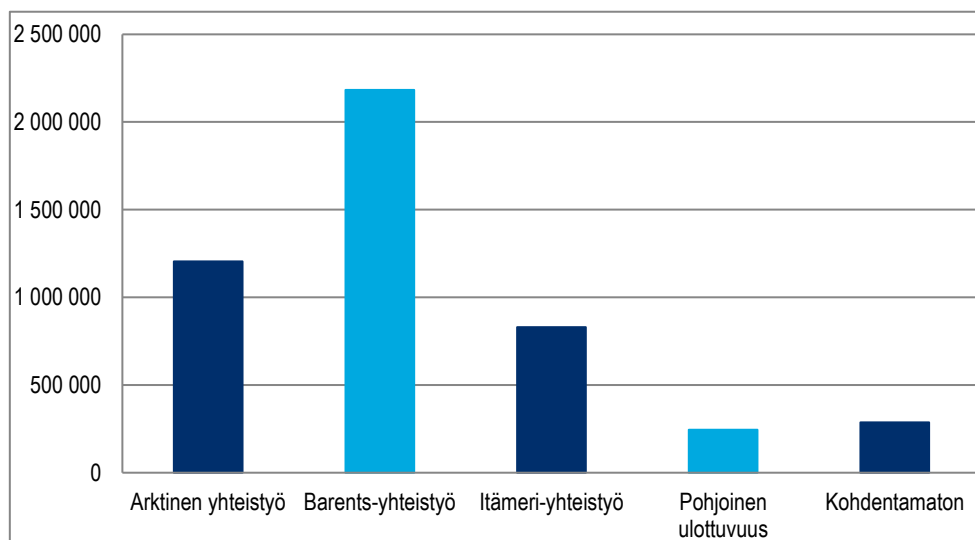
Hankkeilla edistettiin kansallisten tavoitteiden toteutumista alueellisessa yhteistyössä. Keskeisinä teemoina olivat ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus, liikenne ja logistiikka sekä vihreä siirtymä. Vuoden 2022 määrärahasta käytettiin Suomen BEAC-puheenjohtajuutta 2021-2023 tukeviin Barents-hankkeisiin 46 %, arktisiin hankkeisiin 25 %, Itämeri-hankkeisiin 18 % ja pohjoisen ulottuvuuden hankkeisiin 5 %. Sekto-reista painottuivat ilmasto (43 %) ja ympäristö (24 %).

Suurimpia rahoitettavia hankkeita olivat *Haitallisten vieraslajien hallinnan ja torjunnan vahvistaminen Barentsin alueella*, 900 000 euroa, *Veden kiertokulku, merijään sulaminen, ja niiden vaikutukset arktisessa ilmastojärjestelmässä*, 515 000 euroa, ja *Itämeri ja YK:n merentutkimuksen vuosikymmen kestävän kehityksen edistämiseksi – Baltic Sea Science Congress Suomessa 2023*, 420 000 euroa. Vuonna 2022 määrärahalla rahoitettiin yhteensä 16 erilaista hanketta.

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoitus ulkoministeriön pääluokassa vuonna 2022; määrärahat sektoreittain, yhteensä 4,8 milj. euroa

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoitus ulkoministeriön pääluokassa vuonna 2022; määrärahat alueittain, yhteensä 4,8 milj. euroa

Jatkamme ja kehitämme kumppanuuden perustuvaa Nato-yhteistyötä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Jatketaan ja kehitetään laaja-alaista yhteistyötä Naton kanssa laajennettujen mahdollisuuksien kumppanuuden (EOP) sekä Naton, Suomen ja	Toteutui täysin	Venäjän aloitettua helmikuussa 2022 hyökkäyssodan Ukrainassa, Suomen turvallisuusympäristössä tapahtui perustavanlaatuisen muutoksen, jonka seurauksena Suomi jätti

<p>Ruotsin välisen (30+2) yhteistyön muodossa.</p>		<p>Naton jäsenyyshakemuksen toukuussa 2022.</p> <p>Heinäkuussa 2022 Suomelle myönnettiin tarkkailijajäsenyys järjestössä. Tarkkailijajäsenyyden myötä Suomi osallistuu lähes kaikkiin Naton kokouksiin, mutta ei vielä päättökentekoon.</p>
<p>Kehitetään yhteistä tilanetietoisuutta Itämeren alueella Suomen, Ruotsin ja Nato-maiden kesken.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>Nato-jäsenyyshakemuksien jättämisen myötä Suomen ja Ruotsin suhteet ovat tiiviimmät kuin koskaan aikaisemmin. Mailla on yhteinen näkemys Itämeren turvallisuustilanteesta. Myös yhteydenpito Naton suuntaan on erittäin tiivistä.</p>

Osallistumme konfliktien ennaltaehkäisyyn ja rauhanvälitykseen ja -rakennukseen sekä kansainväliseen kriisinhallintaan.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
<p>Vahvistetaan Suomen osallistumista kansainväliseen sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan huomioiden hallitusohjelman, ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja parlamentaarisen kriisinhallintakomitean suositukset sekä toimintaympäristön muutokset.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Suomi jatkoi monipuolista osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan. Euroopan ja Euroopan lähi-alueiden turvallisuusympäristöjen epävakaus vaikeutti kuitenkin kriisinhallinnan ennakoitavuutta.</p> <p>Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan johti Etyjin Ukrainan SMM-tarkkailuoperaation päättymiseen. Suomi lähetti Kansainväliseen rikostuomioistuimeen asiantuntijoita kansainvälisten rikosten tutkimiseksi.</p> <p>Sahelin alueen heikentyneet toimintaedellytykset ovat aiheuttaneet sopeuttamistoimia etenkin Malissa toimivissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Suomi vahvisti puolestaan osallistumistaan Naton KFOR-operaatioon Kosovossa.</p>
<p>Osallistutaan aktiivisesti siviilikriisinhallinnan kehittämistyöhön EU:n ja muiden organisaatioiden puitteissa.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>Suomen vahva profiili edesauttaa sen osallistumista siviilikriisinhallinnan kehittämiseen niin EU:ssa kuin muissa organisaatioissa. Suomi on siviilikriisinhallinnan osallistumiseltaan EU:n johtavia maita väkilukuunsa nähden.</p>

		UM osallistui YK:ssa rauhanoperaatioiden kehittämistyöhön (mm. Rauhanturvakomitea, dialogi sihteeristön kanssa).
Edistetään Suomen aktiivista roolia rauhanprosesseissa ja dialogeissa ml. vahvistaen strategista yhteistyötä keskeisten rauhanvälityskumppanien kanssa.	Toteutui täysin	Rauhanvälitykseen kohdistetuista tulevaisuusinvestoinneista valmistui vaikuttavuusarviointi syyskuussa 2022. Arvioinnissa todetaan, että strategisten kumppanuuksien kehittäminen on käynnistynyt lupaavasti. Suomen roolin edistäminen rauhanprosesseissa on vahvistunut lupaavasti esim. Afrikan sarvessa.
Vahvistetaan naisten ja nuorten roolia ja osallistumista rauhanvälitykseen ja rauhanprosesseihin kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus - sekä nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelmien mukaisesti.	Toteutunut täysin	Tietoisuutta ja kokemusten jakamista naisten roolista ja osallistumisesta rauhanvälitykseen ja rauhanprosesseihin lisättiin kansainvälisillä foorumeilla ja yhteyksissä, mm. National Dialogues -konferenssissa oli vahvasti esillä eritaustaisten naisten rooli ja osallistuminen (ml. vammaiset naiset). Tematiikka oli vuonna 2022 osa UM:n sisällä järjestettyä koulutusta sekä keskustelua rauhanvälityskumppaneiden kanssa. UM edisti kansallisen Nuoret rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman toimeenpanoa. Suomi vahvisti nuorten rauhanvälittäjien osallistumista rauhanprosesseihin yhtenä Doha 2022 konferenssin järjestäjänä sekä järjestöjen kautta kanavoidulla rahoituksella.
Vahvistetaan ulkoasiainhallinnon osaamista ja osallistumista rauhanvälitykseen liittyvissä kysymyksissä.	Toteutui osittain	Rauhanvälityskeskus jatkoi verkostoimaisen toimintatavan kehittämistä ulkoasiainhallinnossa.

Kriisinhallinta

Suomi jatkoi monipuolista osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan hallitusohjelman, ulko- ja turvallisuus- ja puolustuspoliittisten selontekojen sekä kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean mietinnön mukaisesti. Suomen kriisinhallintaosallistumisen maantieteelliset painopisteet heijastivat toimintaympäristön kehittymistä ja kansainvälisiä kriisinhallinnan tarpeita. Euroopan lähinaapurusto säilyi Suomen kansain-

välisen kriisinhallinnan keskeisenä maantieteellisenä painopisteenä. Euroopan ja Euroopan lähialueiden turvallisuusympäristöjen epävakaus vaikeuttaa kriisinhallinnan ennakoitavuutta. Kansainvälisen kriisinhallinnan painopiste on vahvistunut Afrikassa, mutta erityisesti Sahelin alueen heikentynyt turvallisuusympäristö vaikuttani kriisinhallintaoperaatioiden toimintaedellytyksiin.

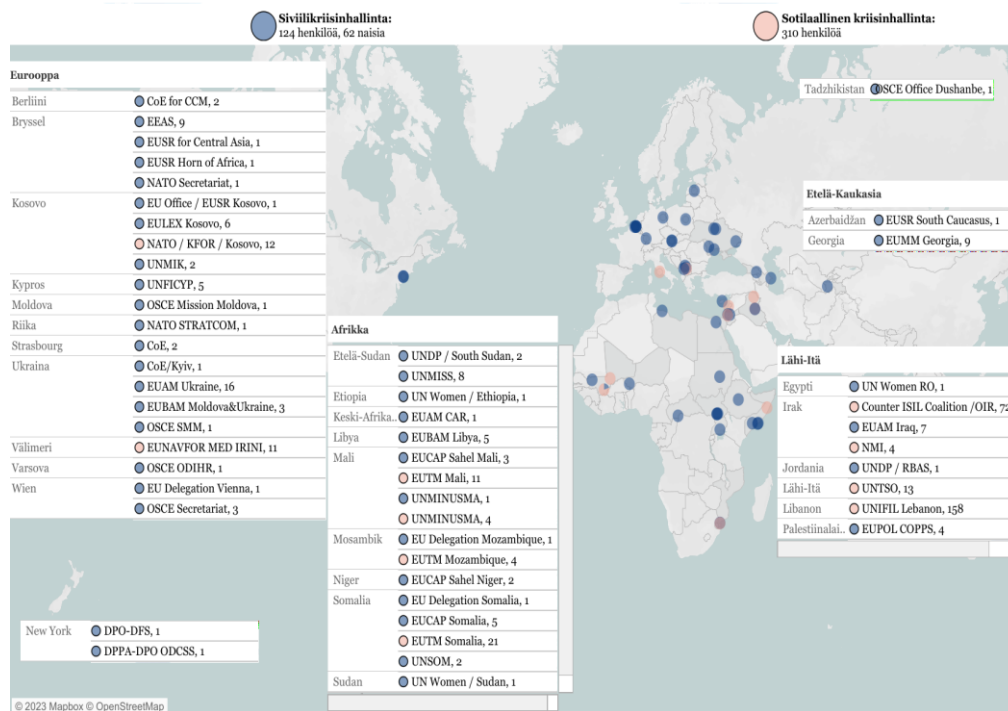
Suomi osallistui loppuvuodesta 2022 yhdeksään sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon yhteensä noin 335 sotilaalla YK:n, EU:n ja Naton sekä kansainvälisen Isisin vastaisen koalition puitteissa. Osallistuminen YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa oli Suomen suurin joukkokokonaisuus. Lisäksi Suomi osallistui YK:n UNTSO-operaatioon Lähi-idässä sekä MINUSMA-operaatioon Malissa. Suomi päätti vuonna 2022 vahvistaa osallistumistaan Naton KFOR-operaatioon Kosovossa, minkä lisäksi Suomi osallistuu Naton NMI-operaatioon Irakissa. Isisin vastaisen koalition puitteissa Suomi osallistuu myös OIR-operaation Irakissa.

EU:lla on kuusi sotilaallista kriisinhallintaoperaatiota, joista Suomi osallistui kolmeen vuonna 2022 yhteensä 28 sotilaalla vuoden kuluessa. Suomi osallistui EU:n sotilaallisiin koulutusoperaatioihin Afrikassa Mosambikissa (EUTM Mozambique), Somaliassa (EUTM Somalia) ja Malissa (EUTM Mali). Suomi osallistui myös EUNAVFOR MED Irini -operaatioon 10 sotilaalla, jonka päätehtävänä on YK:n turvallisuusneuvoston asettaman Libya koskevan asevientikiellon täytäntöönpanon edistäminen.

Suomella oli loppuvuodesta 2022 yhteensä noin 125 siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettyä asiantuntijaa EU-, Etyj-, YK- sekä Nato- operaatioissa, aluetoimistoissa sekä sihteeristöissä. Siviilikriisinhallinnan osallistumistasoa pyritään asteittain nostamaan vähintään 150 asiantuntijaan vuoteen 2023 mennessä hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti. Ukrainan SMM- operaation nopea päättyminen sekä koronapandemia vaikeuttivat tavoitetason saavuttamista. Venäjän hyökkäyssodan myötä Ukrainassa Suomi nosti asiantuntijoiden tasoa EUAM Ukraina- operaatiossa merkittävästi ja lähetti asiantuntijoita Kansainväliseen rikostuomioistuimeen kansainvälisten rikosten tutkimiseksi. Työtä naisten osallistumisen vahvistamiseksi kriisinhallinnassa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti jatkettiin.

Sotilaallinen kriisinhallinta						Siviilikriisinhallinta					
Operaatiot			Henkilötyövuodet			Operaatiot			Henkilötyövuodet		
2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
10	9	9	445	405	335	18	20	20	114	119	118

Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan

Rauhanvälitys

Ulkoministeriön rauhanvälityseskuksen tarkoitus on kehittää Suomen rauhanvälitystä ja erityisesti ministeriön omaa toimintaa. Suomen edustustoverkko tarjoaa merkittävän voimavaran diplomaattisen rauhanvälityksen kehittämisessä. Hallitusohjelman mukaisesti keskus pyrkii laajentamaan suomalaista osallistumista rauhanvälitys- ja vuoropuheluprosesseihin sekä vahvistamaan verkostomaista toimintatapaa suomalaisten rauhanvälityksen toimijoiden kanssa. Suomalaisten järjestöjen ohella naisrauhanvälittäjäverkosto, vesidiplomatiaverkosto ja eduskunnan rauhanvälityksen ystävyyshänne edustavat keskeisiä yhteistyötahoja.

Ulkoministeriön oma rauhanvälitystoiminta keskittyy erityisesti Länsi-Balkaniin ja Lähi-idän alueelle sekä Afrikan sarveen, jossa edustaja Said Ahmed toimii ministeri Haaviston erityisedustajana. Osa aloitteista toteutetaan yhteistyössä joko suomalaisen tai kansainvälisen järjestön kanssa.

Ulkoministeriö on vuodesta 2018 alkaen panostanut vesidiplomatiiaan kehittämällä konseptia ja rakentamalla verkoston, joka tuo yhteen asiantuntijoita valtionhallinnosta, yliopistoista, järjestöistä ja yrityksistä. Verkoston asiantuntemusta on hyödynnetty sekä luottamukselliseen työhön että julkisempiin tilaisuuksiin kuten koulutuksiin. Syyskuussa 2022 perustettiin uusi neljän ministeriön (UM, MMM, YM, STM) yhteisrahoittama kansainvälisten vesikysymysten erityisedustajan tehtävä joka vahvistaa Suomen kansainvälistä vaikuttamista vesikysymyksissä.

Rauhanvälityskeskus osallistuu kansainväliseen keskusteluun rauhanvälityksen toimintaedellytyksistä nykyisessä maailmanlaajuisessa murrostilassa. Huhtikuussa 2022 merkittävimpien rauhanvälitysjärjestöjen edustajat kokoontuivat Helsinkiin keskustelemaan erityisesti Venäjän hyökkäyksen vaikutuksista.

Rauhanvälitykseen kohdistuneista hallituksen tulevaisuusinvestoinneista tehtiin vaikuttavuusarviointi, joka valmistui syyskuussa 2022. Ulkopuolisen arvioijan tarkastelu rajoittui hallituskauteen, mutta huomioi Suomen rauhanvälitystoiminnan pidemmän kaaren. Covid-19 -pandemian lisäksi lähtökohdissa huomioitiin, miten lyhyen aikaa rauhanvälityskeskus oli ollut toiminnassa. Arviointi toteaa, että toiminta on käynnistynyt luopaavasti. Vahvistuneilla resursseilla ja keskuksen toiminnalla on ollut myönteinen vaikutus verkostomaisen toimintatavan vahvistamiseen suomalaisten rauhanvälitystoimijoiden kanssa. Kehittämiskohteita ovat esimerkiksi toimintatapojen ja rahoituspäätösten selkeyttäminen.

Edistämme kansainvälistä yhteistyötä monipuolistuviin turvallisuushkiin varautumiessa ml. uusien teknologioiden kehitykseen liittyvät turvallisuushat, hybridi- ja kybervaikuttaminen ja terrorismin torjunta.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään hybridiuhkien torjuntaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä EU:n ja Nato-kumppanuuden puitteissa sekä samanmielisten maiden kesken.	Toteutui täysin	Sekä kansallinen että kansainvälinen yhteistyö on tiivistynyt (EU-hankkeet, kahdensiviset konsultaatit, monenkeskinen yhteistyö). UM osallistui aktiivisesti.
Tuetaan kansainvälistä terrorismin vastaista yhteistyötä ml. sopimukset ja velvoitteet sekä toimitaan aktiivisesti terrorismin ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi mm. YK:n, EU:n, Etyjin ja Euroopan neuvoston piirissä.	Toteutui täysin	UM laati yhdessä muiden vastuutahojen kanssa ja toimitti eteenpäin YK:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen pyytämät raportit kansallisista toimista kansainvälisen terrorismin vastaisten sopimusten tai toimenpiteiden toimeenpanosta. UM laati yhdessä muiden vastuuministeriöiden hallituksen esityksen terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. UM:n edustaja on toiminut vuonna 2022 EN:n terrorismintorjunnan johdottomitean puheenjohtajana.

Tuetaan kansainvälistä terrorismin torjuntaa edistäviä toimenpiteitä erityisesti alueilla, joiden terrorismitilanteella on vaikutuksia Suomeen.	Toteutui osittain	UM tuki mm. UNITADia, joka kerää ja säilyttää todisteita Isisin toimijoiden tekemistä rikoksista. Muita mahdollisia yhteistyökohteita on selvitetty.
Vaikutetaan kansainvälisen kyber- ja teknologia-politiikan kannalta keskeisten kansainvälisten organisaatioiden (erityisesti YK, EU, Nato ja Etyj) ja yhteistyöfoorumien toimintaan, erityisesti kansainvälisen normien ja standardien kehittämisen osalta.	Toteutui osittain	UM toimi eri kansainvälisissä organisaatioissa kyber- ja teknologia-politiikan edistämiseksi eri osa-alueilla. UM osallistui uusista teknologioista ja standardeista käytävään keskusteluun. Työtä tulisi kuitenkin edelleen pyrkiä tehostamaan.
Osallistutaan kansallisten ja kansainvälisten terrorismintorjunnan yhteistyöryhmien työhön ja kansallisen terrorismin torjunnan strategian täytäntöönpanoon sekä huolehditaan kansainvälisen yhteistyön koordinoinnista.	Toteutui täysin	UM osallistui kansallisen terrorismintorjunnan strategian päivittämiseen vuosille 2022-25 ja kansallisten koordinaatioryhmien työskentelyyn. UM on huolehtinut kansainvälisen terrorismin vastaisen yhteistyön koordinoinnista ml. Turkin, Suomen ja Ruotsin Madirissa 2022 hyväksytyyn yhteisymmärrysasiakirjan terrorismia koskevien osuuksien osalta. UM järjesti ensimmäiset terrorismintorjuntaan liittyvät kahdenväliset konsultaatiot Turkin kanssa.

Toimimme kansainvälisen asevalvontajärjestelmän vahvistamiseksi.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään vuoropuhelua ja luottamista lisääviä toimia ydinasevalvonnassa kansainvälisillä foorumeilla ja kahdenvälisesti.	Toteutui täysin	UM:llä oli rakentava rooli ydinsulkusopimuksen NPT:n tarkasteluprosessissa. UM:n edustaja valittiin NPT:n seuraavan valmistelukomitean puheenjohtajaksi.
Tehostetaan toimia joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi ja niistä koituvien uhkien torjumiseksi.	Toteutui täysin	UM osallistui joukkotuhoaseiden vastaiseen työhön. Poliittinen ja taloudellinen tuki teemalle säilyi vahvana. Suomi toimi sekä IAEA:n että OPCW:n hallintoneuvostoissa. Poliittisia tavoitteita tuettiin koulutus- ja

		kehityshankkeilla kolmansissa maissa.
Toimitaan aktiivisesti pien- ja muiden tavanomaisten aseiden laittoman leviämisen estämiseksi.	Totetui täysin	Suomen profiili pienasekysymyksissä ja asekauppasopimuksen toimeenpanossa säilyi korkeana. Suomi on YK:n pienaserahaston ja ATT-vapaaehtoisrahaston suurimpia tukijoita ja aloitteellinen tavanomaisia aseita ja vientivalvontaa koskevassa keskustelussa EU:ssa. Humanitaarisen miinatoiminnan rahoitus oli merkittävää.
Edistetään autonomisia asejärjestelmiä koskevan sääntelyn kehittämistä.	Toteutui osittain	Autonomisia asejärjestelmiä koskevat YK-neuvottelut eivät tuottaneet tavoiteltua lopputulosta. UM kuitenkin toimi aktiivisesti neuvotteluissa.

Vahvistamme edelleen suhteita Yhdysvaltoihin.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Syvennetään kontakteja Yhdysvaltain hallintoon ja vaikuttajiin laaja-alaisesti Suomen kantojen esiin tuomiseksi ja tavoitteiden edistämiseksi.	Toteutui täysin	Yhdysvaltojen kiinnostus Suomen turvallisuuspoliittisiin ratkaisuihin sekä kahdenvälisen yhteistyön vahvistamiseen oli merkittävää 2022.
Tuetaan EU:n transatlanttista suhdetta ja vaikuttetaan dialogin sisältöön vaikuttaminen.	Toteutui osittain	EU:n ja Yhdysvaltojen välinen yhteistyö ja koordinaatio vahvistui entisestään. UM piti johdonmukaisesti esillä eri kanssakäymisissään transatlanttisen suhteen merkitystä sekä tuki EU:n ja Yhdysvaltojen välisten dialogien aktiivista käymistä. Tarve dialogin edelleen vahvistamiselle on ilmeinen.
Vaikutetaan EU:n yhteiseen kauppapolitiikkaan ja kaupallis-taloudelliseen yhteistyöhön transatlanttisissa suhteissa (ml. TTC) siten, että EU:n toiminta on avointa kauppaa tukevaa ja transatlanttisia kumppaneita tähän sitouttavaa.	Toteutui osittain	Suomen kannat saatiin hyvin esiin EU:ssa ja liike-elämän eduista on onnistuttu huolehtimaan olosuhteisiin nähden hyvin. EU on pysynyt varsin yhtenäisenä suhteessa Yhdysvaltoihin. EU:n ja Yhdysvaltain yhteinen kauppa- ja teknologianeuvosto on jatkanut työtään ja sopinut mm. tur-

vallisten verkkoratkaisujen edistämisestä kolmansilla markkinoilla, mikä hyödyttää myös suomalaisia palveluntarjoajia.

Transatlanttiset suhteet

Venäjän hyökkäyssota johti entistä tiiviimpään transatlanttiseen koordinaatioon ja yhteistyöhön. Vahvan transatlanttisen suhteen ylläpitäminen nähtiin keskeiseksi vallitsevassa maailmanpoliittisessa tilanteessa, mutta myös globaalihaasteisiin vastaamisessa. Yhdysvallat ja Suomi ilmoittivat käynnistävänsä neuvottelut puolustusyhteistyösopimuksesta (DCA). Ulkoministeriö vastasi lukuisista kongressin ja hallinnon delegaatioiden vierailuista Suomeen sekä poliittisen johdon tapaamisista Yhdysvaltojen kanssa.

Ulkoministeriö jatkoi kaupallistaloudellisen yhteistyön edistämistä osavaltiotasolla ja vuonna 2022 sovittiin uusista yhteistyösuhteista Coloradon ja Texasin osavaltioiden kanssa kasvattaen osavaltioyhteistyöverkostoa kuuteen (Colorado, Maine, Michigan, Minnesota, Texas ja Washington).

Läheinen kumppanuus ja laaja-alainen vuoropuhelu EU:n ja Yhdysvaltojen välillä on molempien intresseissä. EU:n ja Yhdysvaltain suhteissa on päästy jossain määrin eteenpäin, joskin kahdenvälisissä suhteissa on edelleen hankaumia, tuoreimpana Yhdysvaltojen Inflation Reduction Act -lainsäädäntö (IRA). Kyseessä on Yhdysvaltojen historian merkittävin liittovaltiotason ilmastotoimi, joka tarjoaa eri sektoreille kotimaista vihreää energiantuotantoa ja vihreää teknologiaa edistäviä valtiontukia. IRA:n sisältämiin tukiin kuitenkin liittyy kotimaisuusvaatimuksia, jotka syrjivät ulkomaalaisia yrityksiä. EU:n komission ja Valkoisen talon IRA-työryhmä on syksystä lähtien pyrkinyt löytämään ratkaisuja EU:n IRA-huoliin. EU:n ja Yhdysvaltojen kauppa- ja teknologia-neuvosto (TTC) jatkoi työtään ja sopi mm. turvallisten verkkoratkaisujen edistämisestä kolmansilla markkinoilla, mikä hyödyttää myös suomalaisia palveluntarjoajia.

Ylläpidämme tiiviitä ja toimivia suhteita Kiinaan ja Venäjään EU:n yhteisten politiikkalinjausten puitteissa.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Vaikutetaan EU:n yhteiseen Kiina-politiikkaan.	Toteutui osittain	UM osallistui EU:n sisäiseen keskusteluun Kiina-suhteista. Myös koordinaatio samannimelisten maiden kesken EU:n sisällä oli tiivistä.
Tiivistetään Aasiaa ja erityisesti Kiinaa koskevan viranomaiskoordinaatiota	Toteutui täysin	UM:n vakiintuneiden koordinaatioryhmien kokousten lisäksi toukuussa 2022 toteutui kuntien edustajille suunnattu Kiinaa ja Venäjää koskeva tilaisuus. Lisäksi UM:llä oli

ja ajantasaisen tilanneku- van jatkuva ylläpito.		useita tapaamisia yksittäisten kau- punkien jne. kanssa.
Edistetään markkinoiden toimintaa ja Kiinan markki- noille pääsyä tukevien ta- voitteiden läpiviemistä EU- Kiina-politiikassa	Toteutui osittain	Kiinan Covid-19 -pandemiasta joh- tuvat sulkutoimet vaikuttivat merkit- tävästi myös kauppapoliittiseen yh- teistyöhön Kiinan kanssa. Merkittä- viä vaikutuksia on ollut myös Venä- jän ja Ukrainan sodalla, sekä Kiinan ja Yhdysvaltojen välisillä jännitteillä.
Ylläpidetään vuoropuhelua ja kontakteja Venäjän kanssa kahdenvälisesti, EU-tasolla ja monenkeski- sesti.	Toteutui osittain	Venäjän hyökkäyssodan vuoksi Suomi ja EU katkaisivat suhteensa Venäjään lukuun ottamatta välttä- mätöntä yhteydenpitoa tietyillä aloilla. Monenkeskinen yhteistyö Venäjän kanssa keskeytettiin tai sitä rajoitettiin merkittävästi.
Vaikutetaan EU:n yhtei- seen Venäjä-politiikkaan.	Toteutui täysin	UM osallistui EU:n Venäjä-politiikan muotoiluun Venäjän hyökättyä Uk- rainaan. Keskeisessä osassa EU:n uutta yhteistä lähestymistapaa on Venäjän eristäminen laajoin pakot- tein. UM osallistui aktiivisesti pakot- teiden valmisteluihin ja toimeenpa- noon.
Jatketaan itäisen kumppa- nuuden sekä Keski-Aasian maiden vakauden ja kes- tävän kehityksen tuke- mista, myös osana EU:n yhteisiä politiikkalinjauksia.	Toteutui täysin	UM osallistui EU:n toimiin Etelä- Kaukasian ja Keski-Aasian maiden vakaan kehityksen vahvistamiseksi sekä keskusteluun EU:n itäisen kumppanuuden politiikan tulevista painopisteistä muuttuneessa turval- lisuustilanteessa. UM myötävaikuttii EU:n tavoitte- eseen tiivistää taloudellista yhteis- työtä Keski-Aasian maiden kanssa ja mm. järjesti Suomen ja Kazaksta- nin välisen talouskomission kokouk- sen.
Tuetaan kauppaa- ja talous- suhteissa ratkaisujen löy- tämistä Venäjän ja Kiinan kanssa kahdenvälisesti sekä EU:n ja WTO:n kautta.	Toteutui osittain	UM edisti Suomen intressejä a WTO:n ja EU:n kautta sekä kah- denvälisiä yhteistyötä Kiinan kanssa hyödyntäen. Näkemyksiä on koordinoitu yhteistyössä saman- mielisten maiden kanssa. Sidosryh-

mien ja yritysten kanssa vuoropuhelu yleisestä kehityksestä ja yksittäisistä tapauksista on ollut jatkuvaa.

UM keskeytti kaupallistaloudellisen yhteistyön Venäjän viranomaisten kanssa. UM osallistui Venäjän eristämistä kansainvälisissä järjestöissä koskevaan päätöksentekoon.

Vuoropuhelu Suomen ja Kiinan kahdenvälisissä kauppakonsultaatioissa marraskuussa 2022 oli rakentavaa.

Kiina

Kiinan sisäinen kehitys ml. Covid-10 -pandemiasta johtuvat rajoitustoimet, pyrkimys kasvattaa globaalia rooliaan ja asemoituminen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa sekä Taiwaninsalmen tilanne olivat kysymyksiä, jotka vaativat paljon seurantaa ja reagoivia ulkoministeriöltä vuoden 2022 aikana.

EU:n autonomisen strategian vahvistamiseksi kehitetyillä uusilla instrumenteilla on pitkälti haluttu vastata Kiinan markkinoita vääristävään toimintaan, mutta vielä on liian aikaista arvioida instrumenttien tehokkuutta. EU on korostanut instrumenttien pelotevaikutusta ja välttää niiden käyttöä. EU-Kiina investointisopimus on jäissä, eikä sopimuksen viimeistely ole tällä hetkellä mahdollista.

Vuoden 2022 aikana lisättiin keskustelua kaupallistaloudellisista riippuvuuksista ja selvitä Suomea Kiina-riippuvuuksista. Lisäksi ratkottiin tapauskohtaisesti markkinoillepääsyesteitä yhteistyössä Suomen Kiinan edustustojen kanssa ja EU-kontekstissa.

Tiivistämme suhteita Aasian nouseviin talouksiin, erityisesti Intiaan.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Järjestetään säännölliset poliittiset ja kaupallistaloudelliset konsultaatiot.	Toteutui täysin	Intian ja Suomen välinen yhteinen talouskomissio kokoontui kesäkuussa 2022.
Tiivistetään kahdenvälisiä vierailuvaihtoa.	Toteutui täysin	Korkean tason vierailuvaihto lähti pandemiarajoitusten purkamisen jälkeen vauhdilla käyntiin.

Aasia

Ulkoministeriö perusti syksyllä 2022 uudet edustustot Islamabadiin, Pakistaniin, ja Mumbaihin, Intiaan.

Pandemiarajoitusten purkauduttua vierailuvaihto Aasian ja Oseanian maiden kanssa oli vilkasta. Pääministerit Marin ja Modi tapasivat Kööpenhaminassa toukokuussa 2022. Ministerit Lintilä, Honkonen ja Haatainen vierailivat Intiassa vuoden 2022 aikana. Ministerivierailujen lisäksi useiden maiden kanssa järjestettiin poliittisia konsultaatioita. Ministeri Haavisto keskusteli intialaisen kollegansa kanssa vuoden aikana useita kertoja.

EU-tasolla neuvottelut vapaakauppasopimuksesta, investointisuojausopimuksesta ja maantieteellisistä merkinnöistä käynnistettiin Intian kanssa kesällä 2022. Myös korkean tason EU-Intia kauppaja- ja teknologianeuvoston perustamista valmisteltiin vuoden aikana.

Ulkoministeriö jatkoi afganistanilaisten hädän lievittämistä humanitaarisen avun lisäksi tukemalla kriittisiä perustarpeita sekä naisten ja tyttöjen oikeuksia. Suomen tuki oli lähes 23 milj. euroa. Ministeriön selvitys Suomen kriisinhallinta- ja kehitysyhteistyötoiminnasta Afganistanissa 2001-2021 luovutettiin eduskunnalle loppuvuodesta 2022.

Monipuolistamme ja syvennämme suhteita Afrikkaan Suomen Afrikkastrategian pohjalta.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Jatketaan työtä johdonmukaisuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi; koordinaation kehittäminen ulkoministeriön ja laajemmin valtionhallinnon sisällä sekä keskeisten sidosryhmien kanssa.	Toteutui osittain	UM toimeenpani hallituksen Afrikkastrategiaa oman hallinnonalansa osalta ja toimi sihteeristönä ministeriöiden yhteisessä ohjausryhmässä, joka seurasi strategian toimeenpanoa ja vastasi ministeriöiden välisestä koordinaatiosta. BF:n ja suomalaisyritysten kanssa tehtiin aktiivista yhteistyötä Suomesta ja Suomeen suuntautuneiden vierailuiden osalta. Finnfund ja Finnvera osallistuivat sekä kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministerin vierailuihin alueella että yhteistyöhön Suomeen suuntautuneiden vierailujen ohjelmassa.
Lisätään suunnitelmallisesti poliittista ja taloudellista vuorovaikutusta mm.	Toteutui täysin	Alueen maiden kanssa harjoitettiin korkean tason vierailuvaihtoa, ml. Mosambikin presidentin vierailu

<p>säännöllisten konsultaatioiden ja poliittisen tason vierailujen avulla sekä kasvatetaan kunniakonsuliverkostoa.</p>		<p>Suomeen, useiden suomalaisten ministereiden matkat alueelle, sekä parlamenttien väliset vierailut.</p> <p>Pohjoismaiden ja Afrikan välisessä ulkoministerikokouksessa Helsingissä oli ministeritason edustus 25 alueen maasta.</p>
<p>Kehitetään suhteita pitkäaikaisiin kumppanimaihin maastrategioiden mukaisesti ja jatketaan yhteistyön kehittämistä TF-verkoston ja keskeisten kaupallisten toimijoiden kanssa.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Toimintaa kumppanimaiden kanssa jatkettiin. TF-yhteistyön kehittämistä maakohtaisten tarpeiden osalta jatkettiin, mutta ottaen huomioon viimeaikojen geotalouden muutokset, on työtä edelleen paljon.</p> <p>Suhteita pitkäaikaisiin kumppanimaihin kehitettiin kokonaisvaltaisesti maastrategioiden pohjalta. Maastrategioiden osana toimeenpantiin kehitysyhteistyön maaohjelmia ja saatiin aikaan hyviä tuloksia myös vaikeissa toimintaympäristöissä konfliktien keskellä ja hauraisissa tilanteissa. Edustustot teki vätt yhteistyötä suomalaisten yritysten kanssa myös paikallisesti.</p>
<p>Tehostetaan tiedonvälitystä kaupallisesta yhteistyöstä ja rahoitusmahdollisuuksista.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Kaupallisesta yhteistyöstä ja rahoitusmahdollisuuksista on tiedotettu sekä TF-verkoston kautta että suoraan yrityksille. Erityisesti on lisätty tiedotusta Team Europe- ja Global Gateway -aloitteista.</p>
<p>Tuetaan monenkeskisiä kauppaa ja kehitys -järjestöjä ja -ohjelmia ja suunnataan niihin kohdistuvaa rahoitusta köyhimpien kehittyvien maiden, erityisesti Afrikan maiden institutionaalisen kapasiteetin kehittämiseen kansainvälisen kauppaa- ja investointijärjestelmän hyödyntämiseksi.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Kauppa ja kehitys -ohjelmat olivat tuloksellisia ja ne kohdennettiin pääosin köyhimpiin maihin ja Afrikkaan. WTO:ssa on suunniteltu alustavasti vähiten kehittyneiden maiden markkinoillepääsyaloitetta (Global Value Chains for LDCs).</p> <p>Kauppaa ja kehitystä tukevia järjestöjä tuettiin laajasti, esim. eteläisessä Afrikassa tuettiin UNIDO:n toimintaa. Suomen tukea kanavoitiin myös tiedonvälitysteknologia-hankkeiden toteuttamiseen Afrikassa.</p>
<p>Tuodaan suomalaista asiantuntemusta mm. EU:n</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>Vuonna 2022 hyväksyttiin rahoitus EU-hankkeelle, jonka tarkoituksena on edistää suomalaisten toimijoiden</p>

Digital for Development -toimintaan.

pääsyä mukaan EU:n infrastruktuurihankkeisiin Afrikassa.

Afrikka-strategian toimeenpano

Ulkoministeriö jatkoi hallituksen Afrikka-strategian toimeenpanoa vuonna 2022. Strategian tavoitteena on laajentaa ja syventää Suomen poliittisia ja taloudellisia suhteita Afrikan maihin.

Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa vaikutti merkittävästi EU:n ja myös Suomen Afrikka-suhteisiin. Afrikka-suhteiden merkitys korostui entisestään sodan ja sen laajempien vaikutusten myötä, jotka ovat nostaneet esiin entistä vahvemmin poliittisen ja taloudellisen kilpailun lisääntymisenä Afrikassa. Tämä näkyi mm. kilpailuna Afrikan maiden tuesta YK:ssa.

Suomi jatkoi aktiivisena toimijana EU:n Afrikka-politiikassa. Helmikuussa 2022 pidetyn EU-AU huippukokouksen yhteydessä ulkoministeriö oli mukana järjestämässä mm. oheistapahtuman Nuoret, rauha ja turvallisuus -teemasta. Yhdeksi keinoksi edistää Afrikka-strategian pyrkimystä kaksinkertaistaa Suomen vienti Afrikkaan ja saada rahoitusta EU:n rahoituskaudella 2021-2027 on tunnustettu EU:n Team Europe -aloitteet ja erityisesti Digital 4 Development (D4D) Hub. EU:n EU-AU -huippukokouksessa helmikuussa 2022 julkistaman Global Gateway-aloitteen alaisen investointipaketin tarjoamia mahdollisuuksia suomalaisyrityksille mm. uuden takuulinstrumentin kautta kartoitetaan.

Poliittisia suhteita ja yhteistyötä edistettiin myös korkean tason vierailuilla ja tapahtumilla. Pohjoismaiden ja 25 Afrikan maan välinen ulkoministerikokous järjestettiin Helsingissä kesäkuussa 2022.

Jatkamme suhteidemme syventämistä Lähi-idässä ja Persianlahdella.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Vastataan alueen maiden kasvavaan Suomi-kiinnostukseen mm. jatkamalla ja säännöllistämällä konsultaatioita.	Toteutui täysin	Järjestettiin konsultaatiot Arabiemiirikuntien, Palestiinan ja Israelin kanssa. Toteutettiin alivaltiosuhteitasolla matka Riadiin kaivannaisteollisuuden tapahtumaan ja Dubai Expoon. Palestiinasta Suomeen vierailut useita eri alojen delegaatioita.
Tiivistetään poliittisen tason vierailuvaihtoa ja tehostetaan vierailujen sekä	Toteutui osittain	Useita poliittisen tason vierailuja, kuten ulkoministerin matkat Qatarin, Iraniin ja Bahrainiin, kehitys- ja ulkomaankauppaministerin vierailut

<p>poliittista että taloudellista seurantaa.</p>		<p>Saudi-Arabiaan, Omaniin ja Qataariin. Saudi-Arabian kauppaministeri ja Arabiemiirikuntien kaupasta vastaavan apulaisministeri vierailivat Suomessa. Ulkoministeri kävi puhe- linkeskusteluja alueen maiden kanssa säännöllisesti.</p>
<p>Jatketaan foku soitua ja ky- syntävetoista tukea alueen maiden pyrkimyksille va- kaultaviin toimiin ja yhtei- siin mekanismeihin</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>Toteutettu Helsinki Policy Forumin ohjausryhmän ja työryhmien ko- kouksia suunnitellusti ja alueen maiden toiveita kuunnellen. Toteu- tettu kaksi israelilais-palestiinalai- sen toisen raiteen dialogihankkeen Suomen-kokouksia kaksi, myös on- line-kokouksia; jaettu hankkeen tu- loksia mm. EU-kumppaneille.</p> <p>UM osallistui Syyrian ja Irakin va- kaultamista tukeviin toimiin ja tuki Naiset, rauha ja turvallisuus -toimin- taohjelmien toimeenpanoa neljässä alueen massa.</p>

Lähi-itä ja Persianlahti

Lähi-idän ja Persianlahden alueen merkitys Euroopalle kasvoi Venäjän hyökkäysso- dan alettua helmikuussa. Alueen läheisyys Eurooppaan, keskeisyys energiamarkki- noilla ja kauppareittinä sekä alueen useat konfliktit, joissa kansainväliset etupiirit koh- taavat, vahvistivat tätä kehitystä. Ulkoministeriö jatkoi kahdenvälisen suhteiden kehit- tämistä alueen maiden kanssa. Suomen kahdenväliset suhteet alueen maihin vahvis- tuivat.

Korkean tason vierailuja alueelle tehtiin runsaasti. Näin saatiin paikattua Covid-19 - pandemian synnyttämiä vajeita korkean tason yhteydenpidossa. Vuoden aikana käy- tiin alueen maiden kanssa useat poliittiset konsultaatiot ja tarjottiin Suomen palveluja erilaisten keskustelujen käymiseen luottamuksen ilmapiirissä. Monet alueen kriisit ja maatilanteet, kuten Syyria, Jemen, Israel-Palestiina ja Iran, vaativat tarkkaa seurantaa ja kannanmuodostusta.

Ulkoministeriö osallistui Syyrian vakauttamiseen diplomatian, rauhanvälityksen, var- haisen toipumisen tuen (early recovery) ja humanitaarisen avun keinoin. Suomen tuen perustana on EU:n Brysselin ministerikonferenssissa 2022 annettu tukilupa. Suomi osallistui myös Irakin vakauttamisen tukemiseen sotilaallisen ja siviilikriisihallinnan, kehitysyhteistyön sekä kahdenvälisen ja monenkeskisen poliittistaloudellisen dialogin kautta. Ulkoministeriö rahoitti Libanonissa UNIFIL-operaation siviili-sotilasyhteistyö- hön kuuluvaa paikallista yhteiskuntaa tukevia pienimuotoisia avustusprojekteja. Suomi

tuki kansallisten Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelmien toimeenpanoa Irakissa, Jordaniassa, Libanonissa ja Tunisiassa.

1.3 Toiminnan tehokkuus

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Ulkoiset palvelut

Vahvistamme ja laajennamme edustustoverkkoa hallitusohjelman linjausten mukaisesti.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Vuonna 2022 tavoitteena on avata kaksi uutta edustustoa.	Toteutui täysin	Suurlähetystöt Islamabadissa, Pakistanissa, ja pääkonsulaatti Mumbaiissa, Intiassa, aloittivat toimintansa 1.9.2022.
Varmistetaan vuoden 2021 avattujen uusien edustustojen toiminnan käynnistyminen	Toteutui osittain	Suurlähetystöt Dohassa, Qatarissa, ja Dakarissa, Senegalissa, toimivat väliaikaisissa tiloissa ja pysyvien toimitilojen hankkeet ovat käynnissä. Edustustot tarjoavat rajoitettuja palveluja kunnes pysyvät toimitilat valmistuvat.

Edustustoverkko

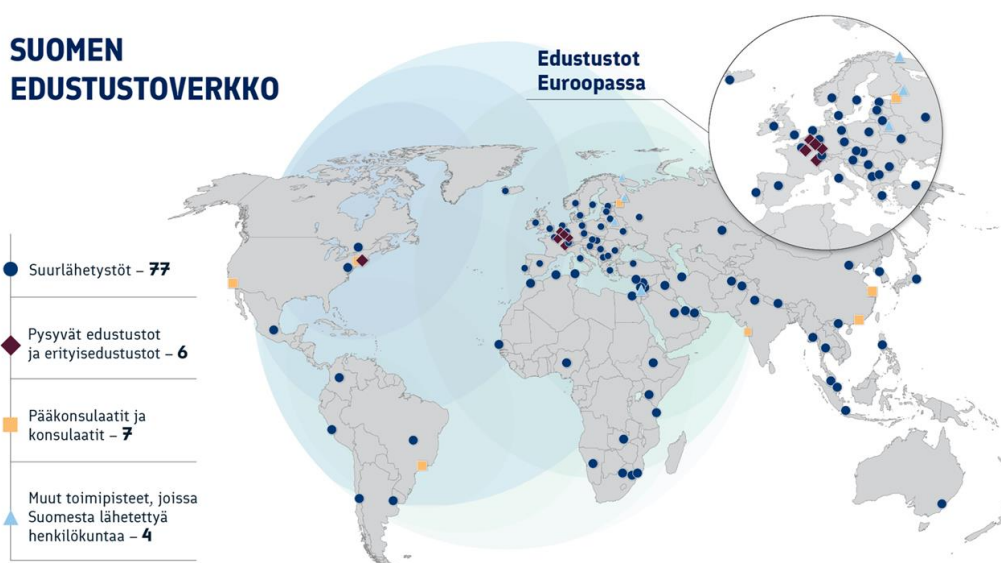
Suomen edustustot maailmalla luovat osaltaan edellytyksiä Suomen turvallisuuden ja hyvinvoinnin ylläpitämiselle. Edustustot hoitavat sekä yleisiä poliittisia, että viranomais-tehtäviä. Lisäksi ne ovat keskeinen osa suomalaisen toiminnan verkostoa asema-
maassa. Edustustoissa hoidetaan mm. ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, kauppapolitiikkaa, kehitysyhteistyötä ja konsulipalveluja, edistetään työperäistä maahanmuuttoa sekä tehdään maakuva- ja vienninedistämistyötä.

Suomen edustustoverkko on suhteellisen kattava mutta miehitykseltään ohut. Lähetettyä henkilökuntaa oli vuonna 2022 yhteensä 92 edustustossa. Edustustoverkostosta noin 20 toimipistettä sijaitsee alueilla, joilla esiintyy jatkuvaa turvallisuusvajetta.

Vuonna 2022 avattiin Suomen suurlähetystö Islamabadiin, Pakistaniin ja pääkonsulaatti Mumbaihin, Intiaan. Kiovan suurlähetystö Ukrainassa jouduttiin väliaikaisesti sul-

kemaan Venäjän hyökkäyssodan takia. Edustustoverkon ylläpito maksoi ulkoasiainhallinnolle noin 168 miljoonaa euroa (netto), mikä vastasi noin 0,2 prosenttia valtion vuoden 2022 kokonaisbudjetista.

Tieto- ja kyberturvallisuuden sekä hybridivaikuttamiseen varautumisen merkitys kasvoi edelleen vuonna 2022. Venäjän hyökkäyssodan ja Suomen jättämän Nato-hakemuksen johdosta uhkatekijät ovat entisestään korostuneet. Ulkoasiainhallintoon on Nato-hakemusprosessin aikana kohdentunut laajaa tiedustelu- ja häirintätoimintaa. Kohdennettujen haittaohjelmien, kehittyneiden verkkohyökkäysten, valeutisoinnin sekä muiden erilaisten tiedonkeruu- ja hybriditoiminnaksi katsottavien vaikuttamisyritysten rooli on laajentunut sekä monipuolistunut. Henkiseen kriisinkestävyyteen kiinnitettiin erityistä huomiota.

Vahvistamme vastuullamme olevien maahantuloasioiden käsittelyä ministeriössä ja edustustoissa, erityisesti liittyen työperäiseen maahanmuuttoon.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Otetaan käyttöön D-viisumi erityisasiantuntijoille ja start up -yrittäjille. Jatketaan D-viisumin jatkokehittämistä sisäministeriön johdolla. Aloitetaan esiselvitys humanitaarisesta D-viisumista.	Toteutui täysin	Hallituksen esitys hyväksyttiin joulukuussa 2022 ja lakimuutokset astuvat voimaan asteittain.
Hyödynnetään täysimääräisesti määräaikaisten	Toteutui täysin	Käyttöönotto toteutunut.

työvoimakonsulien panna lupaprosesseissa työperäisen maahanmuuton edistämiseksi New Delhissä, Manilassa sekä muissa edustustoissa.		
Viedään loppuun etähaastattelupilotti Migrin kanssa ja tulosten perusteella päätetään etähaastattelumahdollisuuksien laajentamisesta.	Toteutui täysin	Ensimmäinen etähaastattelupilotti Pietarissa on päätynyt ja sen jatkosta on sovittu.
Toteutetaan VIS-asetuksen edellyttämät kansalliset lainsäädäntömuutokset.	Ei toteutunut	Kansallisten lainsäädäntömuutosten toteuttaminen on kesken.

Maahantuloasiat

Covid-19 -pandemiaan liittyvät maahantulon rajoitukset Suomen ulkorajoilla keskeyttivät viisumihakemusten vastaanoton. Maahantulon rajoitukset päättyivät 1.7.2022, minkä jälkeen EU:n ja Schengen-alueen ulkopuolelta saapuville edellytettiin normaali voimassaolevat matkustusasiakirjat. Suomen edustustoista haettavien viisumien määrä nousi ja viisumihakemuskäsittely vilkastui. Myönnettyjen viisumien määrä ylsi kuitenkin vain noin viidennekseen siitä määrästä, joka myönnettiin ennen Covid-19 -pandemiaa vuonna 2019.

Venäjän helmikuussa 2022 alkaneen hyökkäyssodan seurauksena valtioneuvosto antoi syyskuun lopussa 2022 periaatepäätöksen suuntaviivoista Venäjän kansalaisten maahantulon rajoittamisesta Suomen kansainvälisten suhteiden turvaamiseksi. Sen perusteella turismimatkailu Venäjältä päättyi niin Suomeen kuin kauttakulkuliikenteenäkkin Suomen kautta muualle Schengen-alueelle. Venäjällä jätettyjen viisumihakemusten määrät vähenivät tästä johtuen huomattavasti.

Viisumihakemusten määrän pudottua ministeriö joutui lokakuussa 2022 käynnistämään yhteistoimintamenettelyn Maahantulolupa-asioiden palvelukeskuksessa Kouvolassa. Tämän seurauksena 17 henkilöä irtisanoutui ulkoministeriön palveluksesta.

Työperäisen ja opiskelijoiden maahanmuuton edistämistä koskevat toimet jatkuivat ja tehtävien hoitamiseen kohdennettiin lisäresursseja. Yhteistyössä edustustojen kanssa sujuvoitettiin oleskelulupaprosesseja useissa kohdemaissa.

Kansallista humanitaarista viisumia koskevan hallituksen esityksen valmistelu käynnistettiin ulkoministeriössä syksyllä 2022.

Kehitämme ja ylläpidämme ulkoasiainhallinnon tarjoamia konsulipalveluita.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Avustetaan ja neuvotaan suomalaisia ulkomailla konsulipalvelulain mukaisesti, ml. Häätäkeskuslaitoksen kanssa toteutettava ympärivuorokautinen päivystys.	Toteutui täysin	Vuonna 2022 edustustoissa ja ulkoministeriössä, ml. Häätäkeskuslaitoksen päivystys, konsulipalveluita annettiin noin 256 000 asiakkaalle. Määrä on kasvanut vuoteen 2021 verrattuna.
Tarjotaan ja kehitetään tasokkaita ja kohdennettuja matkustusturvallisuuspalveluita.	Toteutui osittain	Matkustustiedotteita julkaistiin 152 maasta tai alueesta ja ne ovat edelleen ulkoministeriön verkkosivujen luetuinta sisältöä. Matkustusilmoituksen teki yli 177 000 matkailijaa. Matkustusturvallisuuspalveluiden kehittäminen jatkui.
Ylläpidetään kriisivalmiutta ministeriössä ja edustustoissa ulkomailla tapahtuvien kriisitilanteiden varalta.	Toteutui täysin	Vuoden 2022 aikana toimenpiteitä vaatineita kriisi- ja poikkeustilanteita oli 92 kappaletta. Kriisivalmiutta ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti, mm. Kiovan edustuston ylimääräinen kriisiharjoitus tammikuussa 2022.

Konsulipalvelut

Covid-19 -pandemian vuoksi vähentynyt matkailu kääntyi kasvuun vuoden 2022 kesän ja syksyn aikana. Covid-19 -pandemiaa edeltävä taso saavutetaan matkailualan arvioiden mukaan parin vuoden päästä. Vuonna 2022 ulkoministeriölle matkustusilmoituksen teki yli 177 000 matkailijaa 203 maahan tai alueeseen Matkustusilmoitus.fi -palvelun kautta. Eniten ilmoituksia tehtiin Espanjaan, Kreikkaan, Italiaan ja Turkkiin.

Matkustustiedotteet ovat edelleen ulkoministeriön ulkoisten verkkosivujen luetuinta sisältöä. Niitä julkaistaan tällä hetkellä 152 maasta tai alueesta.

Vuonna 2022 toimenpiteitä vaatineita kriisi- ja poikkeustilanteita on ollut 92 kappaletta. Näistä osa nousi isommiksi konsulikriiseiksi, kuten erityisesti Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Vuoden 2022 tilastoissa nousevat lisäksi esille luonnononnettomuudet ja maiden sisäiset konfliktit.

Vuonna 2022 edustustoissa ja ulkoministeriössä konsulipalveluita annettiin ministeriön tilastojen mukaan noin 256 000 asiakkaalle. Määrä on kasvanut edelleen hiukan

edelliseen vuoteen verrattuna. Erityisesti neuvontatapausten määrä on jatkanut kasvuaan.

Konsulitapaukset (kpl)	2020	2021	2022
Muu konsulipalvelulain mukainen neuvonta*	173 456	236 931	248 670
Kuolemantapaukset	509	550	652
Pidätetyt ja vangitut	176	175	184
Rikoksen uhrin	90	75	171
Muut rikosasiat	21	22	16
Rikoksentehtävien luovuttaminen	20	21	38
Tuomittujen siirtäminen	4	4	4
Suomessa pidätetty ulkomaan kansalainen	7	13	3
Sairaustapaukset	258	309	303
Olosuhdetiedustelut	75	59	122
Muu avustaminen	388	421	706
Elatusapuasiat (vapaaeht.)	2	5	2
Isyyden selvittäminen/tunnustaminen	155	172	149
Lastensuojeluasiat	32	28	34
Lapsikaappaukset	18	13	13
Kansalaisuusasiat	66	73	67
Muu virka-apu	43	40	69
Tiedoksiannot ja oikeusapuasiat	232	204	234
Sukuselitykset, osoitetiedustelut, henkilöasiakirjat	191	237	173
Takaisinmaksusitoumukset	38	76	84
Varojen välitys talletusta vastaan	70	65	50
Vähäinen taloudellinen avustus	71	57	45
Asevelvollisuusasiat	4	1	1
* Passiasioissa neuvottu 43 659 kertaa.			
Yhteensä	175 926	239 551	256 585
Notaariasiat	8 519	10 797	15 344
Väestörekisteri-ilmoitukset	5 559	5 381	5 237

Kasvatamme Suomen vaikuttavuutta ja edistämme Suomen tavoitteiden saavuttamista suunnitelmallisella viestinnällä ja maakuvatyöllä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Tehostetaan viestinnän vaikuttavuutta visuaalisuutta ja analytiikkaa hyödyntämällä, tavoitteena maailman huippua oleva digitaalinen diplomatia ja maakuvatyö.	Toteutui osittain	UM:n Instagram-tili avattiin. Uusia visuaalisen viestinnän työkaluja ja mallipohjia otettiin käyttöön myös edustustoissa. Analytiikkaan tarvittavat työvälineet eivät vielä ole tavoitellulla tasolla, jotta analytiikkatietoa päästäisiin hyödyntämään nykyistä monipuolisemmin.
Kansainvälisen viestinnän asemaa vahvistetaan te-	Toteutui osittain	Viestinnän strategisuus vahvistui: kansainvälisessä viestinnässä laaja näkökulma, ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymysten lisäksi Suomen

hokkaamman edustustojen ja ministeriön viestintäyhteistyön avulla.		yhteiskunnallisista vahvuuksista viestiminen korostui. Maakuvaviestinnän FPB-teemoihin pohjautuva viestinnän systemaattisuus ja strategisuus vahvistui.
Tehostetaan Finland Promotion Board (FPB) -maakuvaverkoston yhteistyötä ja sitoutumista yhteisiin maakuvallisiin tavoitteisiin ja sisällöntuotantoon.	Toteutui täysin	Sitoutuminen ja yhteistyö on tiivistynyt; useita konkreettisia hankkeita kuten esim. ilmasto, kulttuuri, koulu- tus.Toimintaympäristön muutoksesta johtuen erityisfokus tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa maakuvan tutkimukseen.
Ohjataan edustustoja strategiseen, vaikuttavaan viestintä- ja maakuvatyöhön ja tuetaan sitä tuoreilla sisällöillä ja työkaluilla.	Toteutui osittain	Edustustojen ohjinta oli aktiivista ja säännöllistä. Edustustoille tarjottiin yhteisten viestien ja puhe-elementtien kautta tukea viestintään erityisesti Suomen Nato-prosessin ja Venäjän hyökkäyssodan tiimoilta. Yksittäisiä edustustoja ei kuitenkaan aina pystytty ohjaamaan ja tukemaan räätälöidysti.
Toteutetaan hyvin kohden- nettuja media- ja vaikuttajavierailuja vuosittaisen, Team Finland - ja maakuvateemoja tukevan suunnitelman pohjalta.	Toteutui täysin	Media- ja vaikuttajavierailut käynnistyivät hyvin pandemian hellitetyä. Suunnitelmia myös muokattiin joustavasti vastaamaan muuttuneen tilanteen tarpeisiin.

Viestintä ja maakuvatyö

Alkuvuodesta 2022 julkistetun ulkoasiainhallinnon viestintästrategian mukaisesti viestintää kehitettiin strategisemmaksi ja vaikuttavammaksi. Venäjän hyökkäyssodan myötä viestinnän päätehtävä oli Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tukeva strateginen viestintä liittyen Ukrainan tukemiseen, Venäjän tuomitsemiseen ja Suomen Nato-jäsenyysprosessiin. Sota toi uudeksi tehtäväksi narratiivien taisteluun osallistumisen etenkin strategisen viestinnän ja informaatiovaikuttamiseen vastaamisen keinoin.

Suomi oli vuonna 2022 historiallisen kansainvälisen mediakiinnostuksen kohteena: noin 600 000 Suomi-otsikko-mainintaa oli noin 3-4 kertaa enemmän kuin edellisvuosina. Myös kotimainen kiinnostus ulkoministeriöön oli poikkeuksellista. Näistä mm. yhteydenotot viestintäpäivystykseen, mediatilaisuuksien sekä useimpien kanavien seuraajamäärät kasvoivat.

Suomen vahvan narratiivin takana olivat aktiivinen mediaviestintä sekä yhteiset viestit, joita laadittiin tiiviissä yhteistyössä ministeriön sisällä ja hyödynnettiin laajasti johdon, virkakunnan, kumppaneiden ja edustustojen kanssa. Loppuvuoden maakuvatutkimus

osoitti, että Suomen maakuva on hyvä ja vahvistunut Nato-prosessin ansiosta. Saman tutkimuksen mukaan ThisisFINLAND-maakuvavisuvusto toimi vuonna 2022 merkittävänä Suomi-tietolähteenä.

Turvallisuuspoliittinen tilanne näkyi myös kaupan ja kehitysviestinnässä: pakotteet ja Ukrainan tuki olivat vuoden keskeisiä sisältöjä samaten sodan vaikutukset kauppaan ja elinolosuhteisiin eri alueilla. Aiheet näkyivät myös Kehitys- ja Kauppapolitiikka-medi-oissa sekä SuomiAreenan paneelikeskustelussa.

Maakuvatyössä strategisten painopisteiden, ilmasto, koulutus ja osaaminen sekä arvo-pohjaisuus, lisäksi esille nostettiin relevantteja kokonaisturvallisuus-teemoja. Ulkomi-nisteriön vedossa kansallista maakuvatyötä ohjaava Finland Promotion Board nosti kulttuurin keskeiseksi temaattiseksi painopisteeksi. Venäjä-viestintään avattiin uusi maakuvaviestinnän Telegram-kanava. Uuden somestrategian myötä ministeriölle avatiin Instagram ja samalla luovuttiin useista vähemmän vaikuttavista kanavista.

Kehitysyhteistyön tulosraportin viestintäkampanja saavutti yli 10 milj. näyttöä. Ulkomi-nisteriö osallistui myös Maailma kylässä -festivaaliin ja teki tunnetuksi kehitysyhteisy-työn OpenAid.fi-datasivustoa.

Avustamme valtiojohtoa valtiollisissa juhlatilaisuuksissa sekä kehi-tämme kahdenvälisiä suhteita avustamalla korkean tason vierailuissa ja turvaamalla ulkovaltojen edustustojen toimintaedellytyksiä Suomessa Wienin yleissopimukseen pohjautuen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Valtiollisten juhlatilaisuuksien ja korkean tason vierailujen tasokkaassa hoidossa ja prosessien edelleen kehittämisessä yhteistyökumppanien kanssa sekä konferenssivalmennuksessa otetaan huomioon terveysturvallisuus ja kustannustehokkuus sekä kestävyys- ja ympäristönäkökohdat ml. sähköinen asiointi.	Toteutui osittain	Valtiollisia juhlatilaisuuksia ja vierailuja toteutettiin osittain poikkeuksellisin aikoina. Vierailujen määrä lisääntynyt. Huomiota kiinnitettiin niin paljon kuin mahdollista terveysturvallisuuteen, kustannustehokkuuteen sekä ympäristövastuullisuuteen. Konferenssivalmennuksessa huomioitiin terveysturvallisuus- ja kestävyys- ja ympäristönäkökohdat ml. sähköinen asiointi. Lisäksi laadittiin UM:lle omat ohjeet terveysturvallisuustoimenpiteistä tapahtumissa. Kustannustehokkuutta ja ympäristövastuullista lisättiin koulutuksen ja hyvien käytänteiden jakamisen myötä.
Turvataan ulkovaltojen edustustojen toimintaedel-	Toteutui osittain	Verovapaan tuonnin sähköinen asiointipalvelu otettiin käyttöön

lytykset kehittämällä ja sujuvoittamalla yhteistyötä, mm. asioinnin asteittaisella digitalisoinnilla.

1.1.2023. Pankkipalvelujen saatavuudessa edustustojen ongelmat jatkuivat.

Protokollapalvelut

Vuonna 2022 ulkoministeriö toteutti Suomeen suuntautuvia valtionpäämies-, pääministeri- ja ulkoministeritason vierailuja alkuvuodesta vielä erityisjärjestelyin, valtioneuvoston kanslian turvallisuusjohdon kanssa koordinoituja terveysturvallisuusohjeita noudattaen. Valtionpäämiestason vierailuja ulkoministeriö toteutti kaksi, pääministeritason vierailuja 12 ja ulkoministeritason vierailuja 17.

Lisäksi ulkoministeriö oli mukana mm. Pohjoismaat-Afrikka -ulkoministerikokouksen ja kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministerin ministerikokousten järjestelyissä. Vierailuissa ulkoministeriö kiinnitti huomiota kestävyystavoitteisiin ja kustannustehokkuuteen ja jatkoi suunnittelu-yhteistyön tiivistämistä kumppaneiden kanssa. Terveysturvallisuuden vaatimukset nostivat vierailukohtaisia kustannuksia kuljetusten ja jossain määrin väistötilojen käytön osalta. Ulkoministeriö toteutti vierailut haasteellisissa olosuhteissa onnistuneesti.

Verovapaan tuonnin sähköinen asiointipalvelu otettiin käyttöön ulkovaltojen edustustojen kanssa. Edustustojen pankkipalvelujen saatavuuteen liittyvät ongelmat jatkuivat.

Sisäiset palvelut

Ulkoasiainhallinnon tarpeita vastaavien tietotekniikkapalvelujen varmistaminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Tuetaan VNK:n ja Valtorin toimintaa toimialariippumattomien palvelujen laadun ja jatkokehittämisen takaamiseksi.	Toteutui osittain	UM oli aloitteellinen kehitettävissä palvelujen laatua ja soveltuvuutta hallinnonalalle, mutta toteutumisen osalta asioihin liittyi näkemyseroja ja VNK:n taholla budjetäärisiä haasteita.
Kehitetään ulkoministeriön oman tietohallinnon toimintaa toimialasidonnaisen järjestelmä- ja teknologiaratkaisujen toteuttamisessa.	Toteutui osittain	Vuosisuunnitelmassa asetetut tavoitteet pääasiassa toteutuivat, mutta oman toiminnan kehittämiseen oli vain rajallisesti resursseja ja aikaa (VN-yhteishankkeiden erityisesti asianhallinta- ja viestitysratkaisujen työllistävä vaikutus).

Tieto- ja kyberturvallisuuden edistäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
ISO27001-tietoturvasertifioinnin ylläpito ja toiminnan kehittäminen.	Toteutui täysin	Sertifikaatti uusittiin, seuranta-auditoinnissa todennettiin jatkuva positiivinen kehityssuunta.
Ennakointi-, valvonta- ja tarkastustoiminnan ylläpito toteuttaen hallinnonalan tietoturvastrategiaa.	Toteutui täysin	Kaudelle suunnitellut toimenpiteet saatiin kattavasti toteutettua huomioiden myös tarkastelujaksolle ajoituneet ei-suunnittelematommat tehtäväkokonaisuudet.
Yhteistyö valtionhallinto- ja valtioneuvostotasolla tieto- ja kyberturvallisuuden kehittämiseksi erityisesti sektoreilla, jotka vaikuttavat ulkoasiainhallintoon.	Toteutui täysin	Siltä osin kuin tehtävät olivat ulkoministeriön vaikutuspiirissä ne suoritettiin osallistuen aktiivisesti VN- ja valtionhallintotason tieto- ja kyberturvallisuusyhteistyöhön.
Kehitetään turvaluokitellun tiedon käsittelyratkaisuja.	Toteutui täysin	Ottaen huomioon tarkastelujaksolla turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset, järjestelmäkehitys eteni suunnitellusti. Kehitystyö myös täydentyi uusilla hankeaihoilla.

Hallinnonalan digitalisaation edistäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Tietohallinnon toimintasuunnitelman toteutumisen edistäminen suunnitellusti.	Toteutui täysin	Vuosisuunnittelussa asetetut tavoitteet saavutettiin.
Osallistutaan VN-tasoiseen digitalisaation kehitystyöhön.	Toteutui täysin	Tietohallinto osallistui aktiivisesti paitsi VN-tason, myös valtionhallintotason digitalisaatiohankkeiden edistämiseen. Osallistuttiin valtionhallinnon yhteisen valtionavustusten digitaalisen palvelun luontiin sekä testattiin uusi järjestelmä pilottihaualla suomalaisten kansalaisjärjestöjen EU-kehitysyhteistyörahoitusta saaneille hankkeille.

Hyödynnetään moderneja digitaalisia työkaluja ulkoasiainhallinnon sisäisessä viestinnässä.	Toteutui täysin	Siltä osin kuin asia oli UM tietohallinnon käsissä, hallinnonalalle tarjottiin käyttöön laaja valikoima työkaluja sekä myös perehdytystä niiden käyttöön.
--	-----------------	---

Kiinteistöstrategian toimeenpano.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Kiinteistöhallinnon organisaation muuttaminen tehostamaan kiinteistöstrategian toimeenpanoa.	Toteutui täysin	Organisaatiomuutos saatiin toteutettua 1.4.2022 ja kehittämistoimenpiteet käytiin loppuvuoden aikana.
Kiinteistöjen ja tilojen ryhmittely kategorioihin.	Ei toteutunut	Aika- ja resurssipulasta johtuen ei ollut mahdollista toteuttaa.

Ympäristöasioiden edistäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään hallinnonalan ympäristöohjelmaa kausille 2021 – Agenda2030.	Toteutui osittain	Kampanjointi toteutui, mutta käytännön toteutus ei täysin.
Osallistutaan kansallisen hankintastrategian toimeenpanon ns. Toimi-projektiin, jossa yhtenä edistettävänä aiheena on ekologinen kestävyys.	Toteutui osittain	Osallistuttiin Toimi-projektiin, mutta käytännön toteutus UM tavoitteiden osalta ei täysin toteutunut.

Turvallisuusjohtamisen ja riskienhallinnan edistäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Tuetaan edustustojen turvallisuustoimintaa, annetaan turvallisuuskoulutusta ja pyritään hoitamaan ulkoasiainhallinnon turvallisuuteen liittyvää Covid-19-pandemian vuoksi kasvanutta korjausvelkaa pienemmäksi.	Toteutui osittain	Koulutukset aloitettiin keväällä 2022, ja kesästä 2022 päästiin täydellä teholla purkamaan korjausvelkaa.

Luodaan ja pilotoidaan edustustojen kokonaisvaltainen turvallisuusriskienhallintamalli.	Toteutui osittain	Turvallisuusriskienhallintamallia pilotoitiin ministeriössä ja kehittämistä jatketaan.
Aloitetaan ulkoministeriön turvallisuusstrategian päivittyä.	Toteutui osittain	Tarvekartoitus alkoi vuonna 2022.

Säädösvalmistelun laadun kehittäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Ulkoasiainhallinnon lain-säädäntösuunnitelman koaminen ja ylläpito.	Toteutui täysin	UM kokosi ministeriön lainsäädöshankkeet ja päivitti suunnitelmaa puolivuositain.
Koulutetaan valtioneuvoston yhteisissä säädösvalmistelukoulutuksissa ja itsenäisesti valtiosopimus-säädösvalmistelusta.	Toteutui täysin	UM koulutti sekä perustason valtioneuvoston säädösvalmistelukoulutuksissa, joita järjestetään useamman kerran vuodessa, sekä syventävissä säädösvalmistelukoulutuksissa. Lisäksi UM järjesti ns. valtiosopimuspäivän ja julkaisi Kampuksessa useampia lisäohjeistuksia valtiosopimusasioissa.

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus

Vuoden 2022 laskelmassa on hyödynnetty Kiekun työajankohdennustietoja. Siltä osin kun työaikaa on jäänyt kohdentamatta, on pohjatietoja täydennetty samassa suhteessa kuin toiminnoille on kohdennettu työaikaa.

Henkilötyövuositiedot ovat Kiekusta saadun raportoinnin mukaisia pl. ne Kiekun ulkopuoliset edustustojen paikallisesti palkatut työntekijät (611 htv), joiden tiedot on laskettu osaksi manuaalisesti. Kiekusta saatuihin kustannuslukuihin on lisätty valtioneuvoston hallintoyksilön ilmoittamat vuoden 2022 palvelutuotannon kustannukset 30 773 963 euroa, joiden määräraha on aikanaan siirretty ulkoministeriöltä valtioneuvoston hallintoyksikölle.

Työajankohdennuksen kattavuudessa on parantamisen varaa, vaikka henkilötyövuosien ja kustannusten jakautumisen toiminnoille voidaankin katsoa perustuvan työajan seurannasta saatuun pohjatietoon.

Toiminnot, henkilötyövuodet ja kustannukset (1 000 euroa)

	Muutos-% 2022/2021		2022		2021		2020	
	Htv	Kust.	Htv	Kust.	Htv	Kust.	Htv	Kust.
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	-1	14	310	55 717	313	48 752	276	43 033
Kauppapolitiikka ja kaupallis-taloudelliset suhteet (ml. Team Finland)	4	18	154	26 813	148	22 814	156	20 984
Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö	-8	12	112	12 735	122	11 366	113	10 882
Suomalaisten etujen ja oikeuksien valvominen, konsulipalvelut ja vastaavat muut viranomaispalvelut ulkomailla	8	16	318	31 490	295	27 087	320	32 546
EU-oikeudelliset ja kansainvälisoikeudelliset asiat	6	5	55	7 632	52	7 242	29	3 028
Ulkoasiainhallinnon muut kansainväliset tehtävät (Suomen ulkomaanedustus)	7	22	102	17 634	95	14 420	102	14 668
Vieraiden valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen edustautuminen Suomessa	14	12	8	1 900	7	1 703	11	1 227
Ydintoiminnot yhteensä	3	15	1 059	153 921	1 032	133 384	1 007	126 368
Ohjaustoiminnot	15	43	15	2 134	13	1 496	10	1 507
Tukitoiminnot (ml. johtaminen)	-1	10	1 267	189 685	1 276	173 066	1 273	170 777
Ulkoasiainhallinto yhteensä	1	12	2 341	345 740	2 321	307 946	2 290	298 652

Henkilötyövuodet on laskettu toimintamenojen pohjalta. Toimintojen jaottelussa on noudatettu Valtiokonttorin toimintotilikartan hierarkiaa.

Vuoden 2022 osalta laadittujen kustannuslaskelmien mukaan ulkoasiainhallinnossa ydintoimintoihin käytettiin yhteensä 1 059 htv:n (43,3 %) työpanos, ohjaustoimintoihin 15 htv:n (0,6 %) työpanos sekä johtamiseen, hallintoon ja muihin tukitehtäviin 1 267 htv:n (54,1 %) työpanos. Kustannuksista ydintoimintojen osuus oli 154 milj. euroa (44,5 %), ohjaustoimintojen osuus 2,1 milj. euroa (0,6 %) sekä johtamisen, hallinnon ja muiden tukitehtävien osuus 189,7 milj. euroa (54,9 %).

Konsulipalveluiden (Suomalaisten etujen ja oikeuksien valvominen, konsulipalvelut ja vastaavat muut viranomaispalvelut ulkomailla) henkilötyövuosimäärä nousi vuoden 2020 tasolle. Nousu verrattuna vuoteen 2021 oli 23 henkilötyövuotta johtuen panostamisesta työ- ja oleskelulupiin. Toisaalta Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttaa alentavasti Suomen Venäjän edustustoihin annettaviin viisumimääriin ja jarruttaa palautumista pandemiaa edeltävälle tasolle. Muilta osin ydintoimintojen henkilötyövuosissa on pienempiä muutoksia eri toimintoryhmissä. Tukitoimintojen henkilötyövuosissa on lievää laskua edellisvuoteen. Koko ulkoasiainhallinnon henkilötyövuosimäärä on noussut prosenttien edellisvuodesta.

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Julkisoikeudelliset suoritteet

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotanto ulkoasiainhallinnossa perustuu ulkomaalais- ja passilainsäädäntöön sekä konsulipalvelulakiin. Pääasialliset suoritteet ovat viisumit, passit ja oleskeluluvat.

Julkisoikeudelliset suoritteet	Muutos -% 2022/2021	Toteuma 2022 (kpl)	Toteuma 2021 (kpl)	Toteuma 2020 (kpl)
Viisumihakemukset	178	164 363	59 141	152 543
Passihakemukset	1	23 709	23 454	17 100
Edustustoissa vireille tulleet oleskelulahakemukset	35	40 666	30 146	12 605

Julkisoikeudellisten suoritteiden maksujen perusteet on määritelty valtion maksuperustelaissa säädetyllä tavalla ulkoministeriön maksuasetuksella. Viisumihakemusten käsittelymaksuista säädetään EU:n viisumisäännöstössä ja käsittelymaksun suuruudesta päättää EU:n neuvosto. Oleskelulupien ja pitkäaikaisten viisumien käsittelystä perittävät maksut sisältyvät sisäministeriön maahanmuuttoviraston maksullisista suoritteista annettuun asetukseen. Ulkoministeriölle kohdistettava oleskelulupien ja pitkäaikaisten viisumien maksuosuus on sovittu sisäministeriön hallinnonalan, työ- ja elinkeinoministeriön ja ulkoministeriön välisellä sopimuksella.

Covid-19 -pandemiasta johtuvien matkustusrajoitusten asteittain poistuessa ovat viisumimäärät palanneet vuoden 2020 tasolle. Toisaalta Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttaa alentavasti Suomen Venäjän edustustoissa annettaviin viisumimääriin. Viisumituloja kertyi 5,3 milj.euroa enemmän kuin vuonna 2021. Myös oleskelulupatulot jatkoivat kasvuaan 1,7 milj.eurolla edellisvuoteen verrattuna. Passitulojen kasvu 0,9 milj.euroa selittyy passin hinnan korottamisella. Julkisoikeudellisten suoritteiden tulo-kertymä oli 18,2 milj. euroa, mikä on 8,2 milj. euroa edellisvuotta enemmän.

Julkisoikeudelliset suoritteet	Muutos-% 2022/2021	Toteuma 2022 (euroa)	Toteuma 2021 (euroa)	Toteuma 2020 (euroa)
Viisumit	237	7 575 994	2 249 989	5 248 166
Passit	25	4 601 169	3 679 377	2 663 475
Oleskeluluvat	49	5 234 125	3 523 215	2 058 757
Muut julkisoikeudelliset suoritteet	61	793 327	494 006	404 642
Yhteensä	83	18 204 614	9 946 587	10 375 040

Kustannusvastaavuuslaskelma perustuu 41 tuloja tuottavan edustuston tuottojen ja kustannusten seurantaan. Seuranta kattoi 89 % julkisoikeudellisten suoritteiden tuloista. Kattavuusprosentti kasvoi merkittävästi edellisvuodesta. Kustannusvastaavuus-

laskelma on laadittu ko. seurannan pohjalta täysimääräisesti. Laskelma perustuu seuraavien edustustojen kustannusseurantaan: Abu Dhabi, Abuja, Ankara, Bangkok, Berliini, Bern, Bryssel, Canberra, Haag, Hanoi, Hongkong, Jakarta, Kairo, Kathmandu, Kiova, Kööpenhamina, Lontoo, Los Angeles, Madrid, Manila, Moskova, Murmansk, Nairobi, New Delhi, New York, Oslo, Ottawa, Pariisi, Peking, Petroskoi, Pietari, Pretoria, Pristina, Rabat, Shanghai, Singapore, Tallinna, Teheran, Tokio, Tukholma ja Tunis.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 22 974 931 euroa alijäämäinen. Kustannusvastaavuusprosentti, joka kertoo tuottojen osuuden kokonaiskustannuksista, oli 44. Suoritekohtaisesti kustannusvastaavuusprosentti oli viisumeilla 35, passeilla 84 ja oleskeluluvilla 62.

Merkittävin nousu edellisvuoteen verrattuna on tapahtunut tukitoimintojen kustannuksissa, joista kohdistuu entistä suurempi osa julkisoikeudellisten suoritteiden tuottamiseen käytettyihin henkilötyövuosiin. Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotoilla katetaan vain osa suoritteisiin kohdistuvista kustannuksista.

Kustannusvastaavuus	2022	2021	2020
Tuotot			
Maksullisen toiminnan tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	18 204 614	9 946 587	10 375 040
Maksullisen toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	18 204 614	9 946 587	10 375 040
Erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	78 145	25 084	242 697
Henkilöstökustannukset	7 246 281	9 276 844	9 181 701
Vuokrat	9 309	2 250	0
Palvelujen ostot	82 600	78 535	459 633
Muut erilliskustannukset	1 590 135	1 643 948	1 739 670
Erilliskustannukset yhteensä	9 006 470	11 026 662	11 623 701
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	22 716 220	15 850 336	10 445 131
Poistot	1 477 545	1 364 318	1 158 032
Korot	704 294	0	0
Muut yhteiskustannukset	7 275 017	8 574 125	7 154 659
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	32 173 075	25 788 779	18 757 822
Kokonaiskustannukset yhteensä	41 179 545	36 815 441	30 381 523
Kustannusvastaavuus (tuotot – kustannukset)	-22 974 931	-26 868 853	-20 006 483
Käytetty MPL 7.1. §:n mukainen hintatuki			
Kustannusvastaavuus hintatuen jälk.	-22 974 931	-26 868 853	-20 006 483
Kustannusvastaavuus-%	44	27	34

Liiketaloudelliset suoritteet

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusseuranta kattaa 25 edustustoa sekä kuusi kulttuuri- ja tiedeinstituuttikiinteistöä. Mukana ovat Abuja, Berliini, Budapest, Canberra, EUE Bryssel, Kuala Lumpur, Kööpenhamina, Lima, Madrid, Meksiko, Moskova, New Delhi, YKE New York, Nikosia, Nur-Sultan, Oslo, Pariisi, Pietari, Riad, Santiago de Chile, Tokio, Tukholma, Varsova, Washington ja Wien. Lisäksi mukana on Ateenan kulttuuri ja -tiedeinstituutti ja asuntola, Pariisin kulttuuri- ja tiedeinstituutti, Rooman Villa Lante ja asuntola Via Falda sekä Venetsia paviljonkeihin kuuluva Suomen Aalto-paviljonki.

Vuokra- ja käyttökorvaustuloja kertyi yhteensä 2 145 544 euroa vuonna 2022. Kustannusseurantalaskelmassa mukana olevien edustustojen ja kulttuuri- ja tiedeinstituuttien vuokra- ja käyttökorvaustulot ovat 2 104 638 euroa. Laskelman ulkopuolelle jääviä vähäisiä eriä ovat valtion omistamista asuinhuoneistoista saadut vuokratulot sekä tulot tunti/päiväveloituksella vuokratuista edustustojen monitoimitiloista. Pääosa tuotoista kertyy edelleen Business Finland Oy:lta, Suomen Japanin Instituutin säätiöltä sekä Ruotsin ulkoasiainhallinnolta, joka on alivuokralaisena Astanassa ja Nikosiassa.

Kustannusseurantalaskelmassa alijäämä on 266 190 euroa, kustannusvastaavuusprosentti on 88,77 %. Huomattava muutos suhteessa edellisiin vuosiin tulee korkokustannuksesta, joko vuonna 2022 oli 1,5 %. Lisäksi erilliskustannukset nousivat huomattavasti ja useimpien alivuokralaisten kohdalla maksuosuudet perustuvat edellisen vuoden laskennallisiin osuuksiin. Sekä omistus- että vuokratilojen edelleen vuokrauksen osalta peruslähtökohtana on kustannukset kattava toiminta. Se on saavutettu 21 kohteessa ja ei-kattavien vuokratilojen määrä pysyi samana. Edelleen vuokrasuhteissa lähtökohtana ovat olleet toiminnalliset ja hallinnolliset olosuhteet sekä etu, joka saavutetaan toimittaessa samoissa tiloissa vuokralaisten kanssa TF-toimintakonseptin mukaisesti, näin liiketaloudellinen kannattavuus ei ole ollut aina mahdollista saavuttaa.

Edustustoille vuokrattavat uudet kansliatilat pyritään mitoittamaan oman henkilökunnan tilatarpeen mukaan, mutta myös TF-toimijoille heidän ollessa valmiita sitoutumaan tiloihin pidemmäksi ajaksi.

Kustannusvastaavuus	2022	2021	2020
Tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 862 650	1 844 837	1 864 839
Maksullisen toiminnan muut tuotot	207 320	155 703	157 083
Maksuperustelain mukaiset liiketaloudelliset tuotot elinkeinoelämältä	34 667	22 501	16 018
Tuotot yhteensä	2 104 638	2 023 041	2 037 940
Kustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 342 709	918 007	824 390
Henkilöstökustannukset	1 986 538	1 957 176	1 989 435
Vuokrat	4 401 767	3 975 758	3 972 803
Palvelujen ostot	3 106 919	2 227 143	2 574 609
Muut erilliskustannukset	162 534	50 058	19 556
Erilliskustannukset yhteensä	11 000 467	9 128 143	9 380 793
Vuokralaisten osuus kustannuksista	1 656 218	1 098 890	1 048 066
Käyttöjäämä	413 752	901 650	973 855
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	0	0	0
Poistot	422 780	461 321	698 285
Korot	273 205	0	0
Muut yhteiskustannukset	18 624	18 224	19 043
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	695 985	461 321	698 285
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 370 828	1 578 435	1 765 394
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-266 190	444 606	272 546
Kustannusvastaavuus-%	88,77	128	115
Käyttöjäämä-%	20	45	48
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-13	22	13

1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Ulkoministeriö on vuoden 2022 aikana osallistunut yhteisrahoitteisen toiminnan hankkeisiin kahdessa sisäministeriön hallinnoimassa rahastossa (sisäisen turvallisuuden rahasto ISF-B, toimeenpanokausi 2014-2021 sekä rajaturvallisuuden- ja viisumipolitiikan rahoitusvälineeseen BMVI, toimeenpanokausi 2021-2027) yhteensä viiden ulkoministeriön tietohallinnon projektin kanssa.

Projekteista kaksi kohdistui sisäisen turvallisuuden rahastoon (KEHUMEEESI, VIS4EES) sekä kolme rajaturvallisuuden- ja viisumipolitiikan rahoitusvälineeseen (2D

viisumikaava, UMPIO sekä Suomen kansallinen viisumitietojärjestelmä VISA) vuoden 2022 aikana.

Rajaturvallisuuden- ja viisumipolitiikan rahastoon (toimeenpanokausi 2021-2027) toimitettujen hankkeiden maksatuksia ei ole vielä laadittu eikä maksatusten mukaisia maksatuseriä ole näin ollen tilitetty ulkoministeriön tilille vuonna 2022. .

Uuden BMVI rahaston toimeenpano-ohjelman käynnistyminen ei alkanut alkuperäisen aikataulun mukaisesti vuonna 2021 vaan viivästyi aina keväälle 2022. Tästä syystä hankkeille on saatu hallintoviranomaisesta maksettua EU-rahoitusta vain 386 229,02 euroa. Hankkeista on kuitenkin syntynyt ulkoministeriölle kuluja yhteensä 2 881 496,74 euroa palveluiden ostona vuonna 2022.

Ulkoministeriön hanke MIAMI2 vuodelta 2021 sai loppumaksatuspäätöksen mukaisen maksatuksen vuoden 2022 puolella. Loppumaksatuksen maksatus on laskelmassa huomioitu tilinpäätöskaudella 2022.

Hankkeiden avulla on kehitetty, tehostettu, parannettu ja ylläpidetty ulkoministeriön viisumitietojärjestelmän toiminnallisuuksia ja vaadittavia rajapinta- ja integraatoratkaisuja eri viranomaisten järjestelmien välillä sekä toteutettu järjestelmään EU komission asetuksien mukaisia muutoksia mm. entry&exit toiminnallisuudet sekä laaja-alaisten tietojärjestelmämuutosten (Interoperability) mukaisia toiminnallisuuksia.

Hankkeiden suunnitteluun, laadintaan ja hallintoon on osallistunut ulkoministeriön tietohallinnosta sekä maahantulolupien palveluyksiköstä yhteensä viisi virkamiestä vuoden 2022 aikana. Palkkakustanteita henkilötyövuosiin sekä vuokralukuun suhteutettuna kertyi 232 870,12 euroa.

Kustannusvastaavuus	2022	2021	2020
Tuotot			
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	0	0	0
EU:lta saatu rahoitus	386 229	1 045 876	659 318
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	0	0	0
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	386 229	1 045 876	659 318
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	49 551	751
Henkilöstökustannukset	0	0	0
Vuokrat	0	0	0
Palveluiden ostot	2 881 496	970 457	167 727
Muut erilliskustannukset	0	0,00	0
Erilliskustannukset yhteensä	2 881 496	1 020 008	168 478
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus			
Tukitoimintojen kustannukset	232 870	181 752	273 836
Poistot	0	0	0
Korot	0	0	0
Muut yhteiskustannukset	110 311	113 444	80 870
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	343 182	295 196	354 706
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 224 678	1 315 203	523 184
Tuotot - Kustannukset	-2 838 449	-269 327	136134
Omarahoitusosuus, %	88	20	-26

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotanto ulkoasiainhallinnossa perustuu ulkomaalais- ja passilainsäädäntöön sekä konsulipalvelulakiin. Pääasialliset suoritteet ovat viisumit, passit ja oleskeluluvat.

Julkisoikeudelliset suoritteet	Muutos -% 2022/2021	Toteuma 2022 (kpl)	Toteuma 2021 (kpl)	Toteuma 2020 (kpl)
Viisumihakemukset	178	164 363	59 141	152 543
Passihakemukset	1	23 709	23 454	17 100
Edustustoissa vireille tulleet oleskelulupahakemukset	35	40 666	30 146	12 605

Julkisoikeudelliset suoritteet	Muutos-% 2022/2021	Toteuma 2022 (euroa)	Toteuma 2021 (euroa)	Toteuma 2020 (euroa)
Viisumit	237	7 575 994	2 249 989	5 248 166
Passit	25	4 601 169	3 679 377	2 663 475
Oleskeluluvat	49	5 234 125	3 523 215	2 058 757
Muut julkisoikeudelliset suoritteet	61	793 327	494 006	404 642
Yhteensä	83	18 204 614	9 946 587	10 375 040

1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Ulkoasiainhallinnon palvelukykyä ja -laatua koskevat tulostavoitteet ja niiden toteumatiedot sisältyvät pääasiassa lukuun 1.3.1 Toiminnan tuottavuus.

Suoritteet, toteuma/kpl	2022	2021	2020
Ministeriön esittelemät/antamat hallituksen esitykset (PTJ)	10	3	3
Käsitellyt vientilupahakemukset ja vientivalvontaan liittyvät tiedustelut	1 244	1 026	949
Verkkosivujen kävijämäärät	13 539 000	14 960 000	14 027 000

Valtioasiamestointa

EU-tuomioistuinasioiden hoitaminen kuuluu Suomessa ulkoministeriön tehtäviin. Suurin osa Suomen toiminnasta EU-tuomioistuimessa on oma-aloitteista osallistumista sellaisiin asioihin, joiden lopputulokseen vaikuttaminen on Suomen edun mukaista. Vuonna 2022 Suomi esitti EU-tuomioistuimessa kirjelmia yhteensä 27 asiassa ja osallistui kahdeksan asian suulliseen käsittelyyn. Ne koskivat mm. Finnairille Covid-19 -pandemian johdosta myönnettyjä valtiontukia, GDPR-asetuksen tulkintaa, matkustajien oikeuksia pandemiatilanteessa, Suomen autoverotusta, Puolan oikeusvaltiotilannetta sekä tietosuoja-terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnan yhteydessä.

Vuonna 2022 Suomi sai 17 virallista huomautusta (rikkomusmenettelyn ensimmäinen vaihe) ja kahdeksan perusteltua lausuntoa (rikkomusmenettelyn toinen vaihe). Komissio ei nostanut Suomea kohtaan yhtäkään rikkomuskannetta.

Myös kansainvälisissä lainkäyttö- ja tutkintaelimissä Suomea vastaan vireille tulleet ihmisoikeusvalitusasiat ja niihin liittyvät tuomioiden ja ratkaisujen täytäntöönpanotoimet hoidetaan ulkoministeriössä. Vuonna 2022 vireillä olleissa valitusasioissa Suomi antoi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle (EIT) yhdeksän vastinetta ja neljä kirjelmää, YK:n sopimusvalvontaelimille 53 vastinetta, mikä yli kaksinkertainen määrä edellisvuoteen verrattuna, ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealle yhden vastineen. Valtionasiamies pyysi ensimmäisen kerran lupaa kolmannen osapuolen sivuväliintuloon EIT:ssa vireillä olevassa valtiovalitusasiassa. Täytäntöönpanoasioissa kirjelmöitiin yhden EIT:n tuomion ja kolmen YK:n sopimusvalvontaelimen ratkaisun kansallisista täytäntöönpanotoimista.

Vuonna 2022 Suomi antoi määräaikaisraportit ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta ja sosiaalisista oikeuksista ja osallistui naisten oikeuksista annetun määräaikaisraportin tarkastelun suulliseen kuulemiseen YK:n sopimusvalvontaelimessä. Lisäksi Suomi antoi kansallisen raportin YK:n ihmisoikeusneuvoston yleismaailmalliseen määräaikais-tarkasteluun ja oli YK:n jäsenvaltioiden tarkasteltavana.

Vientivalvonta

Ulkoministeriö saavutti vientivalvonnalle asetetut tavoitteet edelleen hyvin. Määrällisesti vientivalvontaan ja pakotteisiin liittyvä työ kuitenkin lisääntyi merkittävästi mm. Venäjän hyökkäyssodan ja asetettujen uusien pakotteiden myötä samalla kun vientivalvontasektori jatkoi aiempien vuosien tapaan kasvua johtuen korkeasta kaupan määrästä ja teknologisesta kehityksestä.

Kansallinen työ kaksikäyttötuotelain uudistamiseksi on aloitettu EU:n kaksikäyttötuotteiden vientivalvonta-asetuksen pohjalta. EU:n ja Yhdysvaltain vientivalvontatyön yhteistyö on jatkunut TTC:n puitteissa.

Vuonna 2022 myönnettiin kaksikäyttötuotteiden vienneille 714 yksittäislupaa ja kymmenen koontilupaa. Lisäksi vastattiin myös yhteensä 110 ennako- tai valvonnanalaistiedusteluun, sekä huomattavasti suurempaan määrään epävirallisia tiedusteluja. Ulkoministeriö antoi edellä mainittujen lisäksi Tullille 643 lausuntoa koskien tuotteiden valvonnanalaisuutta pääasiassa Venäjä-pakotteisiin liittyen. Ulkoministeriön vientivalvontatyöryhmässä käsiteltiin vuoden aikana 258 lausuntopyyntöasiaa.

Sähköisten järjestelmien toimivuuden ja käytettävyyden kehittämistä jatkettiin edelleen.

Verkkoviestintä

Alkuvuosi 2022 oli verkkoviestinnässä vilkas. Venäjän hyökkäyssota ja Nato-jäsenyyssprosessi kiinnostivat, ja erityisesti pakotteita koskevat sisällöt olivat suosittuja. Myös

pandemia-aiheiset sisällöt kiinnostivat edelleen. Suomeen tulevien viisumiasioista kertovat sisällöt olivat koko vuoden suosituimpien sivujen kärjessä. Matkustamisen aiheiden lisäksi kärkiteemoja sivuillamme ovat kehitysyhteistyöasiat ja rekrytointi.

Kokonaisuudessaan verkkosivujen kävijämäärät pysyivät um.fi:ssä edellisen vuoden tapaan korkealla tasolla. Finlandabroad.fi:ssä kävijämäärät laskivat 20 % vuoden 2021 huippulukemista. Sosiaalisen median kanavissa kasvua nähtiin erityisesti Twitterissä, jossa seuraajamäärä kasvoi 17 %. Uusitusssa sosiaalisen median strategiassa painotetaan vahvasti visuaalisen viestinnän ja kansainvälisen viestinnän kehittämistä, yhtenä konkreettisena toimenä avattiin ulkoministeriön Instagram-tili.

Kehityslehti ja kauppapolitiikka vahvistivat näkyvyyttään digitaalisissa kanavissa. Maa-kuvan somekanavissa vuosi 2022 oli kasvun vuosi, venäjänkieliset sisältöjä on luettu verkkosivuilla erityisen paljon. Myös Toolboxin kävijämäärät ovat edelleen kasvussa.

Väline / Mittari	2022	Muutos vs 2021 %
Kehityslehti.fi-sivusto, kävijät	66 000	83,3 %
Kauppapolitiikka.fi-sivusto, kävijät	33 928	10,7 %
ThisisFINLAND-verkkosivu kävijämäärät	2 653 372	-3,5 %
Finland Toolbox, kävijät	81 200	24,4 %
Um.fi-sivusto, kävijät	4 791 513	0,2 %
SuomiUlkomailla-sivusto, kävijät	5 261 706	-20,0 %
Edustustojen Facebook-tilit	81	3,8 %
Edustustojen Twitter-tilit	77	14,9 %
Edustustojen Instagram-tilit	52	36,8 %
UM:n Facebook-tili (seuraajat)	35 125	2,1 %
UM:n Twitter-tili (seuraajat)	127 310	16,7 %
UM:n LinkedIn-tili (seuraajat)	34 264	13,6 %
ThisisFINLAND Facebook-tili (seuraajat)	210 197	4,4 %
ThisisFINLAND Twitter-tili (seuraajat)	107 943	8,5 %
ThisisFINLAND Instagram-tili (seuraajat)	32 008	8,2 %
Eto Finlandian Facebook-tili (seuraajat)	44 279	6,4 %
Eto Finlandian Twitter-tili (seuraajat)	4 613	8,1 %
Eto Finlandian Telegram-tili (seuraajat)	568	NA
Eto Finlandian VK.com-tili (seuraajat)	11 440	11,6 %
Kehitys-Utveckling Twitter-tili (seuraajat)	2 282	3,7 %
Kehitys-Utveckling Facebook-tili (seuraajat)	8 100	0,9 %
Kehitys-Utveckling Instagram-tili (seuraajat)	1 135	42,1 %
Kauppapolitiikka Twitter-tili (seuraajat)	3 187	4,8 %
Kauppapolitiikka Facebook-tili (seuraajat)	1 624	7,0 %
Kauppapolitiikka LinkedIn-tili (seuraajat)	1 486	29,7 %
Lehdistö- ja muita mediatilaisuuksia	64	12,3 %
Median yhteydenottoja viestintäpäivystykseen	454	78,7 %
Lehdistötiedotteet	198	-4,3 %
Toimittaja- ja vaikuttajavieraat	154	516,0 %
UM:n asiantuntijat mediassa, osumat	2 533	78,3 %
This is FINLAND Magazine	58 500	0,0 %
Kauppapolitiikka-lehti	12 000	0,0 %
Kehitys-Utveckling -lehti (yksittäistilaaajat)	15 614	-1,2 %
Eurooppatiedotus.fi, kävijät	213 590	14,8 %
Eurooppatiedotuksen Twitter-tili (seuraajat)	12 477	-0,3 %
Eurooppatiedotuksen Facebook-sivu (seuraajat)	6 142	1,4 %
Eurooppatiedotuksen Instagram-sivu (seuraajat)	2 644	22,8 %

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työmme kohdennetaan tärkeimpiin tavoitteisiin.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Parannamme päätöksentekoa resursseista ja lisäämme joustoa uudelleen kohdennuksin.	Toteutui osittain	Merkittäviä uudelleen kohdennuksia tehtiin Venäjän hyökkäyssodan alettua, edelleen resurssit tuottavat järjestelytarpeita työyhteisöissä.
Käymme keskustelua priorisoinneista ja poisvalinnoista.	Toteutui osittain	Henkilöstöstrategian ja jatkuvan johtamiskeskustelun osana poisvalintojen tarvetta korostettiin. Uudelleen kohdennuksia tehtäessä väliaikaiset priorisoinnit toteutuivat.
Varmistamme koko työyhteisön toimivuuden edistämällä moderneja työskentelytapoja ja edistämällä kokonaisvaltaista työympäristöajattelua.	Toteutui osittain	Hybridityön tekemisen tukea jatkettiin ja tarjottiin tukea työyhteisöille, samalla on vielä paljon kehitettävää työyhteisöjen työkaluissa jotta työskentelytavat tukevat parhaiten jaksamista ja tavoitteiden toteuttamista

Tuemme osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia työn organisoinnilla sekä tiimi- ja ryhmäkäytänteillä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Huolehdimme päivittäin yhteisen hyvinvoinnin ylläpitämisestä työn organisoinnilla sekä tiimi- ja ryhmäkäytänteillä.	Toteutui osittain	Jaksamis- ja työtyytyväisyyskyselyjen mukaan työyhteisön hyvinvointiin panostettiin ja tuloksia saatiin. Samalla on tarve jatkaa haasteiden ratkaisemista. Annettiin tiimikoulutusta ja työpaikkaselvityksissä käsiteltiin työyhteisöjen hyvinvointia.
Ministeriö tarjoaa työntekijöilleen välineitä ja johtamista työtehtävien kannalta tärkeään osaamisen kehittämiseen.	Toteutui osittain	Osaamisen kehittämistä tuettiin esim. hybridityön, konferenssipalvelujen ja digitaalisten välineiden halluun ottamiseksi sekä koulutustarjonnalla. Take-ohjeistuksessa korostettiin osaamisen kehittämistä sekä henkilötasolla että työyhteisön osaamistarpeiden arvioimiseksi.
Merikasarmen monityöympäristö otetaan onnistuneesti käyttöön ja	Toteutui täysin	Merikasarmen työympäristö on otettu käyttöön ja työyhteisökulttuuria tuettu ja jatketaan kehittämistä.

omaksutaan uudet toimin-
tatavat.

Tuemme osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia työn organisoinnilla sekä tiimi- ja ryhmäkäytänteillä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Turvaamme työssä onnistumisen ja tulosten vaikuttavuuden töitä organisomalla ja noudattamalla yhteisiä sääntöjä.	Toteutui osittain	Jaksamis- ja työtyytyväisyyskyselyjen mukaan työyhteisön hyvinvointiin panostettiin ja tuloksia saatiin. Työpaikkaselvityksissä, tarkastuksissa ja suorassa työyhteisötuessa on käsitelty työyhteisöjen organisoimista ja pelisääntöjä.

Covid-19 -pandemia vaikutti ulkoasiainhallinnon toimintaan erityisesti alkuvuonna 2022. Tietyissä asemamaissa tiukkoina jatkuneet rajoitustoimet ja liikenneyhteysongelmat vaikuttivat työskentelyolosuhteisiin. Henkilökunnan jaksamisen ylläpitämiseen panostamista jatkettiin pandemian ja Venäjän hyökkäyssodan vaikuttaessa toimintaan.

Ulkoministeriö rekrytoi 20 uutta diplomaattia Kavaku-kurssille ja 21 uutta hallinnollisia tehtäviä hoitavaa virkahenkilöä Halku-kurssille vuonna 2022. Maahantulolupa-asoiden palvelukeskuksen Venäjän viisumihakemuksia käsittelevien viisumivirkailijoiden työn vähentymisen johdosta käytyjen muutosneuvottelujen seurauksena 17 henkilöä irtisautui ministeriön palveluksesta.

Keskeiset tunnusluvut	2020 toteuma	2021 toteuma	2022 toteuma	2022 tavoite
Henkilötyövuodet	2 307	2 280	2 421	2 292
— Ulkoministeriö	858	849	868	840
— Ulkomaanedustus	561	565	605	586
— Paikallisesti palkatut	888	866	948	866
Eläköitymisikä	65,5	65,5	66	65,9
Työtyytyväisyysindeksi	3,6	3,8	3,7	3,79
Sairauspoissaolot, pv/htv	4,4	4,0	5,0	5,7

Henkilöstömäärä ja -rakenne (lkm)	2020	2021	2022
Vakinaiset	1 160	1 152	1 178
naisia %	68	68	68
miehiä %	32	32	32
Määräaikaiset	250	261	242
naisia %	65	61	63
miehiä %	35	39	37
Kokoaikaiset	1 392	1 388	1 395
naisia %	68	66	66
miehiä %	32	34	34
Osa-aikaiset	18	25	25
naisia %	89	96	88
miehiä %	11	4	12

Henkilöstökulut	2020	2021	2022
Tehdyn työajan %-osuus säännöllisestä vuosityöajasta	84,8	83,9	82,5
Kokonaistyövoimakustannukset meuroa/vuosi	103,1	105,1	110,4
Tehdyn työajan palkat, %-osuus palkkasummasta	81,2	80,0	78,3
Välillisten työvoimakustannusten %-osuus tehdyn työajan palkoista	47,8	49,6	53,6

Osaaminen	2020	2021	2022
Koulutus ja kehittäminen, euroa/htv	442	559,6	811,2
Koulutus ja kehittäminen, työpäivät/htv	0,8	1,0	1,5
Henkilöstön arvo/meuroa	1 171	1 186	1 221

1.6 Tilinpäätösanalyysi

1.6.1 Rahoituksen rakenne

Ulkoasiainhallinnon rahoitus on lähes täysimääräisesti valtion talousarviorahoitusta. Hallinnonalan vuonna 2022 käyttämistä toimintamenoista (momentti 24.01.01) katettiin 5,9 % toiminnan tuotoilla. Hallinnonalan tuotot olivat 16,3 milj. euroa, josta maksullisen toiminnan osuus oli 10,7 milj. euroa.

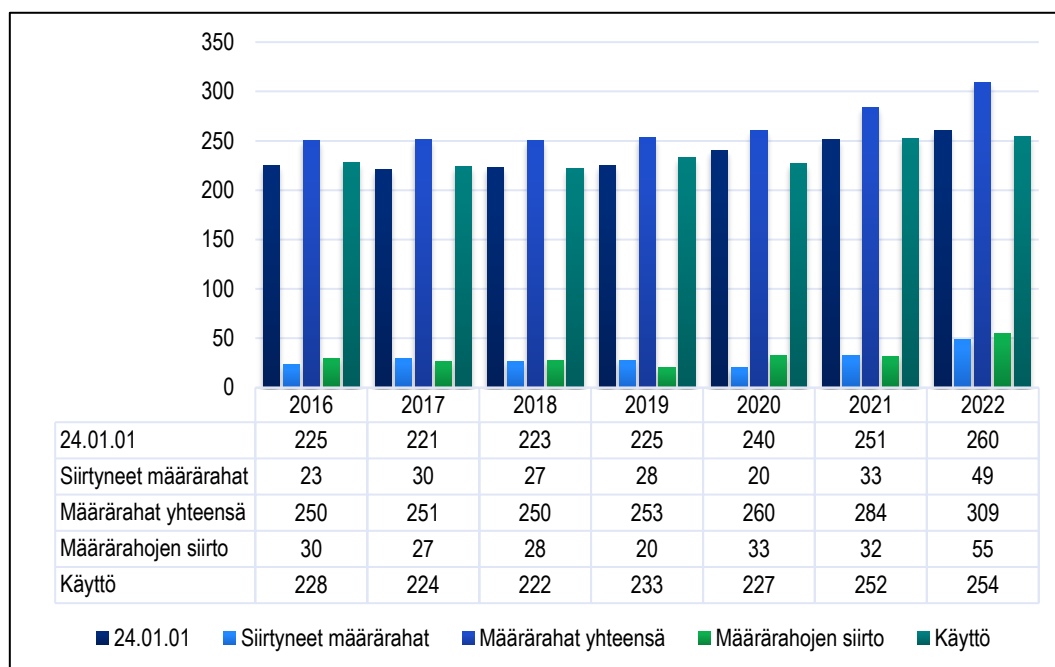
Ulkoministeriö asetti muiden tilivirastojen käyttöön vastuullaan olevia jakamattomina määrärahoja siviilikriisinhallinnan momentilta 24.10.21 sisäministeriön hallinnonalan käyttöön yhteensä 17,0 milj. euroa ja Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön momentilta 24.90.68 yhdeksän eri kirjanpitoyksikön käyttöön yhteensä 4,5 milj. euroa.

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Ulkoasiainhallinnon pääluokkaan osoitettiin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa määrärahoja yhteensä 1 321,1 milj. euroa. Lisätalousarvioissa hallinnonalan määrärahoihin lisättiin yhteensä 71,4 milj. euroa. Aikaisemmilta vuosilta vuodelle 2022 siirtyi 310,5 milj. euroa ja vuodelle 2023 siirtyi kaiken kaikkiaan 435,7 milj. euroa.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenot varsinaisessa talousarviossa vuonna 2022 olivat 262,4 milj. euroa ja lisätalousarvioissa määrärahoja lisättiin yhteensä 4,9 milj. euroa. Edelliseltä vuodelta siirtyneitä eriä oli käytettävissä 48,9 milj. euroa. Toimintamenojen nettokäyttö vuonna 2022 oli 260,7 milj. euroa, jolloin siirtyväksi toimintamenoksi vuodelle 2023 jäi 55,4 milj. euroa.

Toimintamenomäärärahat vuosina 2016-2022 (milj. euroa)

Hallinnonalan kriisinhallinnan määrärahoihin luvussa 24.10. Sotilaalliseen kriisinhallintaan vuoden 2022 talousarviossa osoitettiin yhteensä 53,1 milj., josta puolustusvoimille jaettiin 52,7 milj. euroa. Siviilihenkilöstön osallistumiseen kriisinhallintaan osoitettiin talousarviossa yhteensä 18,3 milj. euroa, josta 17,1 milj. euroa jaettiin sisäministeriön alaiselle Kriisinhallintakeskukselle. Ulkoministeriölle jääneestä osuudesta, 1,2 milj. euroa, jäi käyttämättä noin 0,12 milj. euroa. Rauhankäytökseen osoitetusta 4,4 milj. euron määrärahasta jäi käyttämättä 1,0 milj. euroa.

Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön osoitetut määrärahat luvussa 24.30 olivat varsinaisessa talousarviossa vuonna 2022 yhteensä 706,8 milj. euroa ja lisätalousarvioissa yhteensä 67,7 milj. euroa. Edellisiltä vuosilta määrärahaa siirtyi 152,1 milj. euroa. Momentilta 24.30.66 annettiin 2,0 milj. euron kirjausoikeus Business Finlandille. Kehitysyhteistyömäärärahojen käyttö oli 727,5 milj. euroa ja vuodelle 2023 määrärahoja siirtyi 195,0 milj. euroa.

Hallinnonalan muihin menoihin luvussa 24.90 osoitettiin yhteensä 106,5 milj. euroa. Muiden menojen suurin erä oli kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet, 98,5 milj. euroa. Edelliseltä vuodelta siirtyi 16,7 milj. euroa. Momentin määrärahojen käyttö vuonna 2022 oli 103,4 milj. euroa. Vuodelle 2023 siirtyi 11,8 milj. euroa.

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön osoitettiin yhteensä 4,8 milj. euroa ja vuosilta 2020 ja 2021 määrärahoja siirtyi ulkoministeriön tileissä noin 1,0 milj.

euroa. Muiden hallinnonalojen käyttöön osoitettiin yhteensä noin 4,5 milj. euroa. Ulko-
ministeriö käytti määrärahoja vuonna 2022 noin 577 000 euroa ja vuodelle 2023 siirtyi
noin 601 000 euroa.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot (26,4 milj. euroa) kasvoivat 42 % verrattuna edellisvuoteen (18,5
milj. euroa). Maksullinen toiminta tuotti yhteensä 18,3 milj. euroa, joista julkisoikeudel-
listen suoritteiden tulokertymä oli noin 99 %. Maksullista toimintaa ja sen kehitystä on
selvitetty tarkemmin luvussa 1.3. Toiminnan tuotoilla katettiin noin 8,5 % toiminnan
kuluista.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 311,3 milj. euroa ja niissä oli kasvua vuoteen 2021
verrattuna 35 milj. euroa. Aineiden, tarvikkeiden ja tavarahankintojen arvo oli 7,6 milj.
euroa kasvaen noin 18,8 % vuoteen 2021 verrattuna (6,4 milj. euroa). Henkilöstökulu-
jen osuus toiminnan kuluista oli noin 44 %. Henkilöstökulut (137,8 milj. euroa) nousi-
vat 8,5 milj. euroa verrattuna edellisvuoteen.

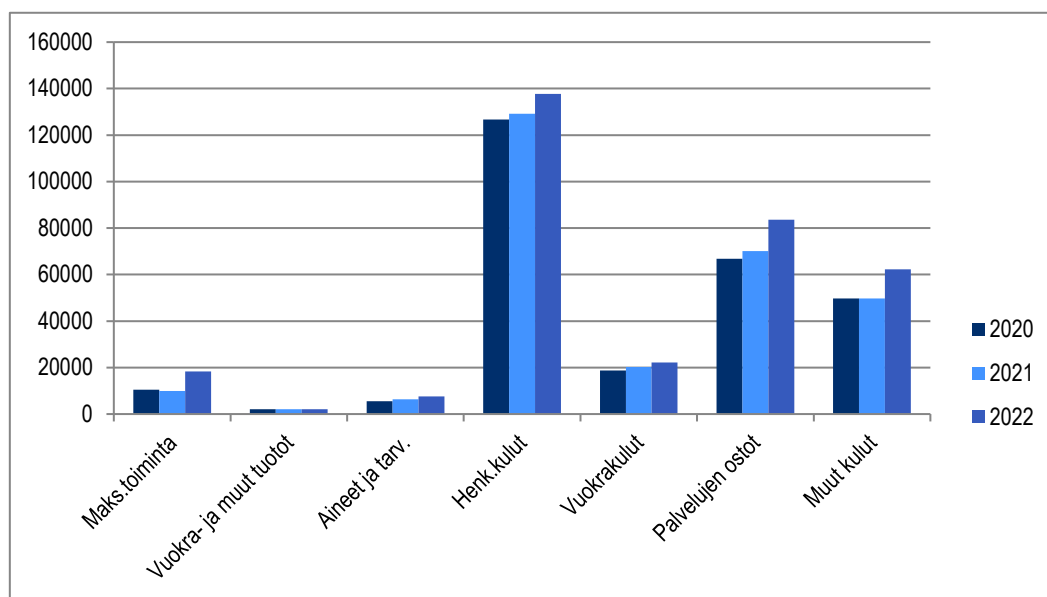
Palvelujen ostot tilinpäätösvuonna olivat 83,6 milj. euroa, ostoissa oli nousua edellis-
vuodesta 13,5 milj. euroa. Muut kulut, joihin suurimpina kuluerinä sisältyivät matkakor-
vaukset ja ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain mukaiset korvaukset, kas-
voivat noin 12,6 milj. euroa vuodesta 2021.

Valmistus omaan käyttöön, 10,4 milj. euroa, aktivoitiin taseeseen rakennusten ja
vuokrahoneistojen perusparannuksiin, sekä tietojärjestelmiin. Aktivointeja tehtiin
sekä keskeneräiseen että valmistuneeseen omaisuuteen.

Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyivät antolainoihin, ensisijaisesti kehitysluottoihin
liittyvät tuotot. Ryhmään kuuluivat myös valuuttojen kurssieroista johtuvat erät.

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin kirjattiin saadut ja maksetut vahinkovakuutus- ja va-
hingonkorvaukset.

Tuotto- ja kululaskelma vuosina 2020-2022 (1 000 euroa)

Siirtotalouden kuluja on käsitelty tarkemmin Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön ja kehitysyhteistyötoiminnan yhteydessä.

1.6.4 Tase

Taseen loppusumma oli 1 412 241 070,80 tilikauden päättyessä 31.12.2022.

Tilikauden aikana kansallisuusomaisuuden arvoon vaikuttivat rakennusten arvosta vähennetyt suunnitelman mukaiset poistot. Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksuihin ja keskeneräisiin hankintoihin lisättiin projektien etenemisen mukaiset vastaanotetut työt ja hankinnat omaisuushyödykkeen valmistumiseen saakka. Aineettomien hyödykkeiden kokonaisarvo oli 12,3 milj. euroa (9,9 milj. euroa vuonna 2021).

Rakennusten arvo maa-alueineen oli 232,1 milj. euroa (236,6 milj. euroa vuonna 2021).

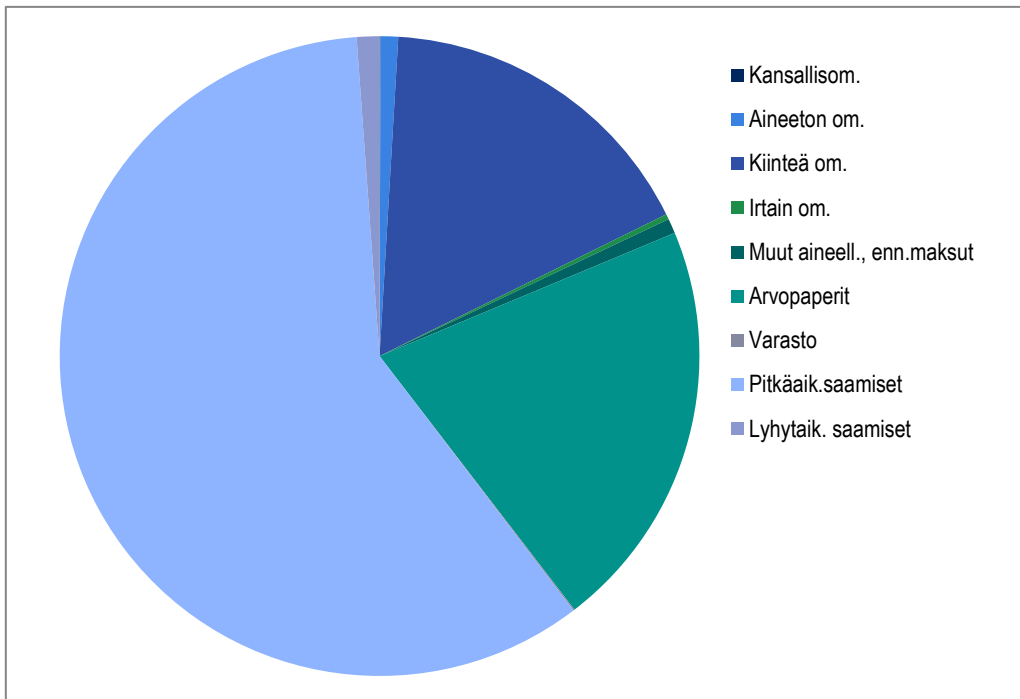
Käyttöomaisuusarvopapereihin merkittiin lisäyksenä Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n (Finnfund) osakepääoman korotus 9 999 910 euroa ja vähennyksenä Suomen valtion Murmanskissa Venäjällä omistamien asuntojen myynti. Käyttöomaisuusarvopapereiden arvo 31.12.2022 oli 288,95 milj. euroa (279,2 milj. euroa vuonna 2021).

Vieraan pääoman pitkäaikaiset saamiset olivat tilikauden päättyessä 820,3 milj. euroa (770,8 milj. euroa vuonna 2021). Saldo muodostui pääosin myönnettyistä kehitysluotoista, ja saamisten lisäys johtui Latinalaisen Amerikan ja Karibian kehityspankin (IDB,

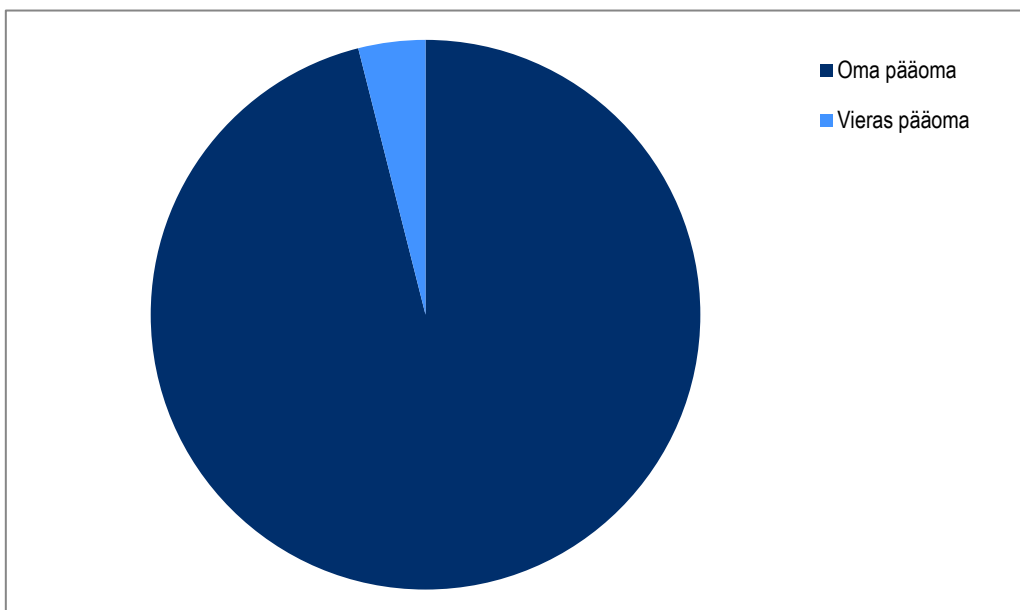
Inter-American Development Bank) sopimusten mukaisen lainaerän nostosta (50 milj. euroa).

Rahatilien saldot muodostuivat edustustojen ulkomaisilla pankkitileillä olleista katteista 31.12.2022, sekä käteisvaroista.

Taseen vastaavaa vuonna 2022, yhteensä 1 412 milj. euroa

Taseen vastattavaa vuonna 2022, yhteensä 1 412 milj. euroa

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ulkoministeriö on laatinut talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisen arviointi- ja vahvistuslausumansa osastojen ja eri palvelusektoreiden suorittaman arvioinnin pohjalta. Arviointi tehtiin käyttäen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointikehikkoa, jota on kehitetty ulkoasiainhallinnon tehtävien ja toimialueen asettamien vaatimusten mukaisesti. Arvioinneissa on huomioitu myös ulkomaanedustuksen toimipisteet ja niiden toiminta, riskit ja valvonta. Lisäksi lausumassa on otettu huomioon sekä sisäisten että muiden tarkastusten havainnot valvonnan ja riskienhallinnan tilasta. Arvioinneissa ei ole merkittäviä muutoksia viime vuoteen verrattuna.

Arvioinneissa keskeisimmät riskit liittyvät soveltuvan henkilöstön riittävyyteen ja tehtävien hoidon kannalta riittävään ammattitaitoon muuttuvien osaamisvaatimusten ja nopean henkilöstökierron oloissa samoin kuin tietojärjestelmien toimivuuteen, tietoturvaan, globaalin toimintaympäristön turvallisuus- ja terveyshaasteisiin, kiinteistöjen kunnossapitoon sekä monitoimitiloihin yleis- ja tietoturvallisuuden osalta. Riskinä nousee esiin myös valtioneuvoston yhteisten toimintatapojen ja järjestelmien osittainen soveltumattomuus ulkoasiainhallinnon olosuhteisiin.

Tavoitteiden asettaminen ja tehtävien priorisointi sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta ovat saaneet osastoilta edellisvuoden tapaan hyvän arvion. Sisäisen tarkastuksen arviot ovat näiltä osin osastoja kriittisempiä erityisesti tavoitteiden priorisoinnin ja tavoitteiden toteutumisen seurannan osalta. Lisäksi riskienhallintaan kaivataan systemaattisuutta, kokonaisvaltaisuutta, kytkemistä päivittäiseen toimintaan siihen kehitettyjen työkalujen avulla, vastuiden määrittämistä sekä dokumentoimista.

Varainkäyttöön ja taloushallintotehtävien hoitoon liittyvät keskeisimmät havainnot kohdistuvat osaamisen, ohjeiden ja määräysten noudattamisen puutteisiin. Nämä havainnot pätevät myös kehitysyhteistyöhön. Merkittävä osa taloushallintoon liittyvistä valvontatoimista jää edelleen sisäisen tarkastuksen toteuttamien tarkastusten varaan. Edustustojen osalta riskejä pienennetään tehtävien aiempaa suuremmalla keskittämällä kotimaahan. Kokonaisuudessaan valvontaa on siirtynyt enemmän Palkeille ja tämä on aiheuttanut omat riskinsä ulkoasiainhallinnon osaamisen tasoon nähden. Eri muodoissa esiintyvä korruptio ja sille alttiimpi toimintaympäristö ovat myös merkittäviä riskejä ulkoasiainhallinnon ja edustustojen toiminnalle erityisesti Euroopan ulkopuolella.

Vaativa toimintaympäristö, suurehkot apuvolyymit ja ulkopuolisten toimijoiden suuri osuus asettavat sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle kehitysyhteistyössä erityisiä haasteita. Kehitysyhteistyöhön liittyvät keskeisimmät riskit ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistarpeet on tiedostettu, ja kokonaisvaltaisen riskienhallintajärjestelmän kehittäminen on jatkuvaa.

Ulkoministeriö arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan olevan hallinnonalallaan kokonaisuutena kohtalaisella tasolla. Kehittämistoimia on aloitettu mm. kytkemällä riskianalyysi vuotuisen toiminnan ja talouden suunnittelun prosessiin sekä riskienhallintapolitiikalla. Tätä kautta tietoisuus riskienhallinnasta osastoilla on lisääntynyt kiittävästi, mutta edelleen siihen kaivataan lisää kokonaisvaltaisuutta, vastuiden määrittelyä ja kytkemistä käytännön työtehtäviin.

Seuraavassa on arviointikehikon luokitusta noudattaen esitetty ulkoasiainhallinnon keskeisimmät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet:

- keskeisissä tehtävissä olevan henkilöstön riittävyyteen, sopivuuteen ja osaamiseen liittyvä riskienhallinta ja sisäisen valvonnan kehittäminen osana työtehtäviä;
- tietojärjestelmien toimivuuteen, tiedonhallintaan sekä tietoturvallisuuteen liittyvät riskit;
- taloushallintoon ja sen menettelytapoihin liittyvä riskienhallinta ja sisäinen valvonta; ja
- valtion kiinteistöjen kunnossapitoon liittyvä riskienhallinta.

1.8 Arviointien tulokset

Metaevaluointi hanke- ja ohjelmaevaluoinneista 2017-2020

Metaevaluoinnin tarkoitus oli tukea ulkoministeriön evaluointitoimintaa ja oppimista sekä tuottaa tietoa eduskunnalle laadittavaa kehityspolitiikan tulosraporttia varten. Metaevaluointiin sisältyi vuosina 2017-2020 valmistuneet hanke- ja ohjelmaevaluointiraportit sekä niiden tehtäväkuvaukset.

Metaevaluointi osoitti, että noin puolet evaluointiraporteista oli laadultaan tyydyttäviä. Heikkouksia esiintyi metodologian, korkealaatuisten ja näyttöön perustuvien löydösten suhteen. Lisäksi evaluointikriteereistä johdonmukaisuuden, kestävyden ja tehokkuuden arvioinnissa oli parannettavaa. Raportit olivat kaiken kaikkiaan luotettavia, niissä oli kattava kontekstianalyysi ja tietoa oli kerätty riittävästi. Kaksi kolmesta tehtäväkuvauksesta oli laadultaan tyydyttäviä.

Kehitysyhteistyöhankkeiden laatu arvioitiin melko hyväksi. Noin 20 % hankkeista on korkealaatuisia, noin 60 % kohtalaisen laadukkaita ja noin 20 % heikkolaatuisia. Suomen kehitysyhteistyön vahvuuksia ovat tarkoituksenmukaisuus, tehokkuus ja tuloksellisuus. Parantamisen varaa on eniten kestävydessä, johdonmukaisuudessa ja vaikuttavuudessa. Kehityspolitiikan pääpainopistealueita, läpileikkaavia tavoitteita ja ihmisoi-keusperustaista lähestymistapaa ei ole käsitelty kattavasti hankkeissa eikä niiden evaluoinneissa. Parhaiten läpileikkaavista tavoitteista on katettu sukupuolten tasa-arvo.

Hanke- ja ohjelmaevaluointien raportteja on käytetty ulkoministeriön sisäiseen oppimiseen, päätöksentekoon, yhteistyön suunnitteluun ja hankkeiden hallintaan. Valtaosa evaluointiraporteista arvioitiin hyödyllisiksi, mutta tieto jää yksilötasolle eikä hyödytä laajemmin organisaatiota. Evaluointien oikea-aikaisuus sekä suositusten asianmukaisuus ja realismi arvioitiin yleensä hyväksi.

Evaluointi suositteli, että ulkoministeriö parantaisi tiedolla johtamista organisaation sisäisten oppimisprosessien edistämiseksi ja evaluointien hyödyllisyyden lisäämiseksi. Lisäksi tulisi varmistaa, että evaluointien laadintaan liittyviä ohjeita noudatetaan ja tulisi kiinnittää huomiota kestäväyyteen, johdonmukaisuuteen ja vaikuttavuuteen sekä läpileikkaaviin tavoitteisiin ja ihmisoikeusperustaiseen lähestymistapaan. Hankkeista ja ohjelmista vastaavien yksiköiden tulisi huolehtia siitä, että evaluointiraportteihin kirjatut opit ja suositukset toteutetaan.

Evaluointi Suomen humanitaarisesta avusta 2016-2022

Evaluoinnin tarkoitus oli arvioida humanitaarisen avun johtamisen ja hallinnoinnin tuloksellisuutta sekä antaa suosituksia niiden tehostamiseen. Arvioinnissa tarkasteltiin kumppanuuksien ja yhteistyön merkitystä Suomen humanitaarisessa avussa ja Suomen mahdollisuutta vaikuttaa kumppaneihinsa.

Evaluointi totesi, että Suomen apu vastaa hädässä olevien ihmisten tarpeisiin. Se osoitti, että Suomen antama apu noudattaa humanitaarisia periaatteita, mikä on erityisen arvokasta avun politisoituessa. Suomen tuki esimerkiksi sukupuolten tasa-arvolle ja vammaisinklusiolle tuki hyvää mainetta.

Arvioinnin keskeinen johtopäätös oli, että Suomen valinta kanavoida valtaosa humanitaarisesta rahoituksesta monenkeskisten, humanitaariseen apuun erikoistuneiden järjestöjen kautta on oikea, mutta järjestöjen lukumäärää tulisi karsia. Samoin suomalaisten kansalaisjärjestöjen merkitys avun kanavoimisessa on säilyttämisen arvoista, mutta rahoituksen hallinnoimiseen liittyviä käytäntöjä tulisi keventää. Toinen päähuomio oli, että Suomen humanitaarisen avun määrä ei ole kasvanut suhteessa globaaliin avun tarpeeseen, mikä uhkaa Suomen avun tarkoituksenmukaisuutta. Evaluoinnissa myös alleviivattiin, ettei humanitaarista työtä ja sen periaatteita tunneta riittävästi ulkoministeriön sisällä.

Evaluointi teki kahdeksan suositusta, joiden toimeenpanoa se piti välttämättömänä Suomen humanitaarisen avun vaikuttavuuden lisäämiseksi. Suositusten joukossa on sekä strategisella että operatiivisella tasolla toimeenpantavia suosituksia. Arviointi suositteli humanitaarisen avun kanavoimista rajatummalle joukolle ja strategisempaa lähestymistapaa sekä erityisesti kansalaisjärjestöjen kautta kanavoitavaan apuun. Suosituksiin sisältyy temaattisten painopisteiden kirkastaminen, tulosten seuranta ja Suomen humanitaarisen avun linjauksen tunnettuuden edistäminen.

Evaluointi Suomen kehityspoliittisesta vaikuttamisesta EU:ssa

Evaluoinnin tarkoitus oli selvittää ulkoministeriön EU:n ja sen toimielimiin kohdistaman vaikuttamisen tarkoituksenmukaisuutta, tuloksellisuutta ja johdonmukaisuutta vuosina 2014–2021. Arviointi pyrkii tukemaan ministeriön oppimista ja monenvälisen vaikuttamisen tuloksellisuutta. Se tarkasteli lähemmin keskeisiä EU:n neuvotteluprosesseja, kuten vuoden 2019 Suomen EU-puheenjohtajuuskautta, EU:n uuden rahoitusinstrumentin (NDICI), neuvotteluja ja Team Europe -lähestymistapaa. Lisäksi evaluoinnissa tarkasteltiin Suomen kumppanimaista Nepalia, Tansaniaa ja Ukrainaa sekä kerättiin kuuden EU-verrokkimaan kokemuksia vaikuttamisesta.

Evaluointi osoitti, että Suomen EU-vaikuttamisen prosessi on tarkoituksenmukainen, johdonmukainen, kohtuullisen tehokas ja sujuva. Kehityspoliittisen vaikuttamisen käytännön toteutus toimii pääpiirteittäin hyvin ja Suomi hyödyntää tehokkaasti edunvalvontatyön mahdollisuuksia ja mekanismeja. Evaluoinnissa tunnistettiin 18 vaikuttamistyön laaja-alaista tulosta. Näistä neljäsosa sisälsi EU:n kolmen keskeisen toimielimen tukemia kehityspoliittisia muutoksia, joten näitä voidaan pitää merkittävinä saavutuksina.

Sekä EU-puheenjohtajuuskaudella että NDICI:n neuvotteluprosessissa Suomi saavutti useita asettamia tavoitteita. Suomi osallistuu aktiivisesti EU:n hallintoelinten toimintaan niin Brysselissä olevista työryhmistä kuin muista EU-koordinaatioryhmistä Euroopassa ja kumppanimaissa. Suomi käyttää kuitenkin rajallisesti hyväkseen EU-rahoituksen tarjoamaa taloudellista vipuvaikutusta. Suomen nähdään olevan erittäin taitava koalitioiden rakentamisessa ja tekevän hyvää yhteistyötä myös Euroopan komission kanssa. Jäsenmaiden ja EU:n toimielinten edustajat näkivät suomalaiset myös organisoituina ja valmistautuneina, ammattitaitoisina, rehellisinä sekä erittäin helposti lähestyttävinä. Suomen pitkäjänteistä ja vankkaa kokemusta arvioitiin myönteisesti. Suomi on rakentanut itsestään myönteisen kuvan kehitysyhteistyössä.

Suomen kannat kehityspoliittisissa kysymyksissä ovat yleisesti tiedossa ja sillä on tunnistettu johtava ja vaikuttava rooli erityisesti sukupuolten välisen tasa-arvon, ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan ja sosiaalisen osallisuuden edistäjänä sekä Afrikan tukemiseen keskittyneenä toimijana. Näiden temaattisten painopistealueiden lisäksi metsätalous ja koulutus ovat aloja, joilla Suomen asiantuntemus on laajalti tunnettu ja arvostettu. Vaikka Suomen tietotaito tunnustetaan myös vammaisten henkilöiden oikeuksiin liittyvissä asioissa, se on kuitenkin vähemmän näkyvää, koska työssä on nojattu vähemmän koalitioiden muodostamiseen. Suomi ei ole profiloitunut näkyvästi ilmastonmuutokseen liittyvään työhön vaikuttamisessa, vaan ilmastodiplomatia on vahvistunut EU:ssa vasta hiljattain. Suomi nähdään Afrikan tukemiseen keskittyneenä toimijana ja Afrikka on Suomen kehityspolitiikan keskiössä, mutta erityisiä Afrikkaan liittyviä merkittäviä vaikuttamistuloksia ei löydetty.

Ulkoministeriön EU-vaikuttamisstrategiat ovat linjassa Suomen kehityspolitiikan kanssa ja hyvin ymmärrettäviä, mutta ne eivät ole riittävän kaukokatseisia eivätkä määrittele

selkeästi painopisteitä. Henkilöstön tekemän vaikuttamistyön seurantaan ei ole käytössä kattavaa ja vakiintunutta mekanismia.

Evaluointi suositteli, että ulkoministeriön tulisi laajentaa EU-yhteistyön ja vaikuttamisen strategista käyttöä vahvemmallalla johtamisella, selkeämmillä prioriteeteilla, eteenpäin katsovilla vaikuttamisstrategioilla, henkilöstön osaamisen, läsnäolon ja heidän EU-yhteistyön vahvistamisella, työtä tukevalla organisatorisella koordinaatiolla ja rakenteilla, yhteistyöllä sidosryhmien kanssa sekä organisaation oppimista EU-vaikuttamisessa tukevien mekanismien vahvistamisella.

Tarkastelu ulkoministeriön kehityspolitiikan vasteesta Covid-19 -pandemiaan

Tarkastelussa arvioitiin sitä, miten kehityspolitiikan ja -yhteistyön osalta onnistuttiin koronatoimissa. Tarkoituksena oli oppia pandemiavasteesta ja parantaa kykyä sopeuttaa kehityspolitiikan ja -yhteistyön sekä humanitaarisen avun johtamista tulevien kriisien aikana. Ensimmäinen osa oli kuvaileva ja keskittyi selvittämään ulkoministeriön toimia Covid-19 -pandemiassa ja toinen oli arvioiva ja tarkasteli tarkoituksenmukaisuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta. Tarkastelu kattoi ajanjakson maaliskuusta 2020 vuoden 2021 loppuun, joten se sisälsi sekä pandemian varhaisen ja akuutin vaiheen että osittain pidempiaikaisia elpymistoimia.

Ulkoministeriön pandemiavasteen toimia analysoitiin kuuden muuttujan osalta, jotka olivat: 1) rahoitus, 2) monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön vaikuttaminen, 3) kehityspolitiikka ja menettelytavat, 4) riskienhallinta, 5) tiedolla johtaminen ja 6) henkilöstö.

Tarkastelu osoitti, että pandemiavasteessa pitäydettiin Suomen kehityspolitiikan painotuksissa, mutta vastattiin myös pandemian myötä muuttuneisiin kumppanimaiden tarpeisiin. Vaikka terveydenhuolto ei ole Suomen kehityspolitiikan prioriteetti, pystyi ulkoministeriö kuitenkin osoittamaan merkittävää rahoitusta koronavirusrokotteisiin kehitysmaihin. Ulkoministeriön pandemiavaste oli myös nopeaa ja joustavaa.

Toimien johdonmukaisuutta varmisti toisaalta rakentaminen ministeriön pitkäaikaisten vahvuuksien pohjalle politiikkavaikuttamisessa ja kumppanuuksissa sekä toisaalta tarttuminen uusiin aloitteisiin (esim. Team Europe). Tarkastelun mukaan onnistuneesta pandemiavasteesta voi kiittää motivoitunutta, työllään omistautunutta ja ajoittain ylityöllistettyä henkilöstöä. Pandemia yhdistettynä lisääntyneeseen työtaakkaan kuormitti henkilöstöä ministeriössä ja edustustoissa, eikä ulkoministeriö pystynyt täysin turvaamaan henkilöstönsä turvallisuutta ja hyvinvointia.

Tarkastelu suositteli, että kriiseihin varauduttaisiin kehityspolitiikassa ja -yhteistyössä nykyistä paremmin. Tulisi myös seurata tarkkaan kehitysyhteistyön tuloksia sekä elpymistoimien ilmastoystävällisyyttä ja kestävyyttä (Building Back Better and Greener). Lisäksi ulkoministeriön osastojen välistä päätöksentekoa tulisi selkeyttää ja toisaalta jät-

tää yksiköille päätösvalta hankkeita ja ohjelmia koskevissa asioissa. Henkilöstön terveyturvallisuuden osalta tarvitaan vaikuttamista muihin suomalaisiin toimijoihin ja toisaalta joustavuutta henkilöstön siirtämiseen organisaation sisällä.

1.9 Yhteenvedo havaituista väärinkäytöksistä

1.9.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Vuonna 2022 tuli ilmi 21 ulkoasiainhallintoon kohdistunutta väärinkäytöstä tai väärinkäytösepäilyä: kymmenen tapausta on havaittu kansalaisjärjestöyhteistyössä, yksi tapaus monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön, kahdeksan tapausta maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön sekä kaksi tapausta maittain kohdentamattomaan kehitysyhteistyöhön.

Lisäksi vuonna 2021 tuli ilmi neljä ulkoasiainhallintoon kohdistuvaa rikosta, jossa tekijänä on ollut ulkopuolinen henkilö. Rikoksena ovat olleet mm. murto ja varkaus. Näistä on aiheutunut kohtalaiset rahalliset vahingot ulkoasiainhallinnon varoihin tai omaisuuteen.

Edellä mainittujen tapausten johdosta on tehty toimivaltaiselle tutkintaviranomaiselle ilmoituksia väärinkäytöksistä. Tapausten kohdalla on käytetty myös erilaisia hallinnollisia menettelyjä. Lisäksi on jatkettu joidenkin edellisen vuoden toimintakertomuksessa kirjattujen tapausten käsittelyä.

1.9.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Kehitysyhteistyövaroihin kohdistuneiden väärinkäytösten seurauksena takaisinperinnässä on vuodelta 2022 yhteensä 287 486 euroa.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2022	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	85 305,06				
11.04.01. Arvonlisävero	85 305,06				
12. Sekalaiset tulot	19 643 925,41	26 128 401	26 140 801,25	12 400,20	100
12.24.20. Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen vuokratulot	977 802,60	996 000	1 008 400,20	12 400,20	101
12.24.99. Ulkoministeriön hallinnonalan tulot	8 239 605,81	20 614 792	20 614 791,98	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	10 426 517,00	4 517 609	4 517 609,07	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tulo-	16 987,91	184 112	184 112,01	0,00	100
13.01.05. Korot muista lainoista	16 987,91	184 112	184 112,01	0,00	100
15. Lainat	455 269,81	516 489	516 488,94	0,00	100
15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset	455 269,81	516 489	516 488,94	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	20 201 488,19	26 829 002	26 841 402,20	12 400,20	100

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2022

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös2021	Talousarvio2022 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2022 määrärahojen		Tilinpäätös2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia		63 471	63 470,99		63 470,99	0,00	0,00	63 470,99	63 470,99	0,00
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (S2)		63 471	63 470,99		63 470,99	0,00		63 470,99	63 470,99	
23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot		63 471	63 470,99		63 470,99	0,00		63 470,99	63 470,99	
24. Ulkoministeriön hallinnonala	1 291 798 890,43	1 318 462 687	1 003 796 028,06	312 500 060,82	1 316 296 088,88	2 166 597,69	310 537 485,57	1 606 610 485,57	1 166 381 155,86	435 711 630,64
24.01.01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (nettob) (S2)	251 655 000,00	267 222 000	211 791 113,87	55 430 886,13	267 222 000,00	0,00	48 913 790,25	316 135 790,25	260 704 904,12	55 430 886,13
24.01.01.1. Ministeriön toimintamenot (KPY)	40 975 611,31	43 197 116	1 538 163,65	41 253 003,68	42 791 167,33	405 948,67	12 708 883,70	55 905 999,70	14 247 047,35	41 253 003,68
24.01.01.1.1. Ministeriön toimintamenot (KPY)		37 087 116	-615 589,23	37 296 756,56	36 681 167,33	405 948,67		37 087 116,00	-615 589,23	37 296 756,56
24.01.01.1.2. Maahanmuuton digitaalinen infrastruktuuri (RRF3) (EK) (varattu)		3 110 000	1 617 866,55	1 492 133,45	3 110 000,00	0,00		3 110 000,00	1 617 866,55	1 492 133,45
24.01.01.1.3. Virtual Finland (RRF2) (EK) (varattu)		3 000 000	535 886,33	2 464 113,67	3 000 000,00	0,00		3 000 000,00	535 886,33	2 464 113,67
24.01.01.2. Henkilöstöhallinto (KPY)	133 105 573,43	142 357 000	142 762 948,67	0,00	142 762 948,67	-405 948,67	0,00	142 357 000,00	142 762 948,67	0,00
24.01.01.3. Taloushallinto (KPY)	700 000,00	429 196	109 521,65	319 674,35	429 196,00	0,00	2 790 804,18	3 220 000,18	2 900 325,83	319 674,35
24.01.01.4. Kiinteistöhallinto (KPY)	550 000,00	282 664	-597 067,44	879 731,44	282 664,00	0,00	1 775 335,80	2 057 999,80	1 178 268,36	879 731,44
24.01.01.5. Tietohallinto (KPY)	-1 078 529,95	3 201 397	-1 186 005,80	4 387 402,80	3 201 397,00	0,00	18 882 393,57	22 083 790,57	17 696 387,77	4 387 402,80

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2022

	24.01.01.6. Turvallisuus (KPY)	1 500 000,00	352 980	0,00	352 980,00	352 980,00	0,00	2 192 020,21	2 545 000,21	2 192 020,21	352 980,00
	24.01.01.7. Koulutus (KPY)	400 000,00	213 316	0,00	213 316,00	213 316,00	0,00	386 684,20	600 000,20	386 684,20	213 316,00
	24.01.01.8. Hankinta- ja tukipalvelut (KPY)	15 345,21	1 569 000	1 030 546,10	538 453,90	1 569 000,00	0,00	0,00	1 569 000,00	1 030 546,10	538 453,90
	24.01.01.9. Edustustojen toimintameno- not (KPY)	75 487 000,00	75 619 331	68 133 007,04	7 486 323,96	75 619 331,00	0,00	10 177 668,59	85 796 999,59	78 310 675,63	7 486 323,96
24.01.20.	Tiede- ja kulttuuri-instituuttiin- teistö- jen menot (S3)	2 987 000,00	3 266 000	0,00	3 266 000,00	3 266 000,00	0,00	5 918 977,30	9 184 977,30	922 340,89	6 100 720,02
24.01.29.	Ulkoministeriön hallinnonalan arvonli- säveromenot (A)	11 974 835,69	13 395 687	13 395 686,57		13 395 686,57	0,00				
	24.01.29.1. Ulkoasiainhallinnon ar- vonlisäveromenot	7 100 560,12	7 774 274	7 774 274,36		7 774 274,36	0,00				
	24.01.29.2. Kehitysyhteistyön arvonli- säveromenot	4 874 275,57	5 621 412	5 621 412,21		5 621 412,21	0,00				
24.01.74.	Talonrakennukset (S3)	17 485 000,00	11 300 000	14 170,44	11 285 829,56	11 300 000,00	0,00	25 341 580,60	36 641 580,60	10 986 928,68	25 640 650,63
24.10.20.	Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (A)	51 000,00	450 000	426 287,93		426 287,93	23 712,07				
	24.10.20.09. Varalla käynnissä ole- vien operaatioiden lisämeneihin ja nii- den jatkamiseen, kansallisesta kriisin- hallinnan veteraanikortista aiheutuviin meneihin, mahdollisiin uusiin kriisin- hallintaoperaatioihin sekä muihin krii- sinhallintameneihin (EK)	51 000,00	450 000	426 287,93		426 287,93	23 712,07				
24.10.21.	Siviilihenkilöstön osallistuminen krii- sinhallintaan (K)	1 319 076,98	1 208 000	1 088 465,43		1 088 465,43	119 534,57				
	24.10.21.01. Siviilikriisinhallinta (EK)	1 189 615,28	1 178 000	1 079 853,29		1 079 853,29	98 146,71				
	24.10.21.02. Vaalitarkkailijat (EK)	129 461,70	30 000	8 612,14		8 612,14	21 387,86				
24.10.22.	Rauhanvälitys (K)	1 814 372,65									
24.10.66.	Rauhanvälitys (K)		4 350 000	3 396 615,45		3 396 615,45	953 384,55				
24.30.66.	Varsinainen kehitysyhteistyö (S3)	767 659 000,00	772 505 000	623 152 001,98	149 352 998,02	772 505 000,00	0,00	152 100 563,61	924 605 563,61	727 451 204,28	195 030 584,17

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2022

24.30.66.1. Monenkeskinen kehitys- yhteistyö (EK)	245 713 000,00	229 214 000	208 535 672,89	20 678 327,11	229 214 000,00	0,00	22 630 977,86	251 844 977,86	229 264 419,49	22 530 557,43
24.30.66.2. Maa- ja aluekohtainen ke- hitysyhteistyö (EK)	180 311 000,00	203 676 000	143 335 198,20	60 340 801,80	203 676 000,00	0,00	48 430 362,40	252 106 362,40	182 604 287,98	67 954 737,23
24.30.66.2.1. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö (EK)	178 430 000,00	200 513 000	143 335 198,20	57 177 801,80	200 513 000,00	0,00	46 497 367,24	247 010 367,24	181 898 919,98	64 791 737,02
24.30.66.2.6. Euroopan komission yh- teistoimintahankkeen menot (EK)	1 881 000,00	1 663 000	0,00	1 663 000,00	1 663 000,00	0,00	1 932 994,23	3 595 994,23	705 368,00	1 663 000,21
24.30.66.2.9. Finnfundin erityisriskira- hoitus (EK) (enintään)	0,00	1 500 000	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,93	1 500 000,93	0,00	1 500 000,00
24.30.66.3. Euroopan kehitysrahasto (EK)	62 100 000,00	45 755 000	41 442 578,64	4 312 421,36	45 755 000,00	0,00	231 023,91	45 986 023,91	41 673 600,64	4 312 422,33
24.30.66.4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö (EK)	75 320 000,00	46 555 000	32 410 459,75	14 144 540,25	46 555 000,00	0,00	46 749 515,65	93 304 515,65	62 986 615,19	29 972 964,30
24.30.66.5. Humanitaarinen apu (EK)	98 500 000,00	127 650 000	109 349 202,95	18 300 797,05	127 650 000,00	0,00	13 415 259,62	141 065 259,62	113 871 963,95	27 193 295,05
24.30.66.6. Kehitysyhteistyön suunnit- telu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliit- tinen tiedotus (EK)	4 235 000,00	4 755 000	2 788 609,42	1 966 390,58	4 755 000,00	0,00	2 416 541,44	7 171 541,44	4 999 554,14	2 168 223,92
24.30.66.7. Kehitysyhteistyön evalu- ointi ja sisäinen tarkastus (EK)	1 230 000,00	2 050 000	972 864,27	1 077 135,73	2 050 000,00	0,00	623 862,08	2 673 862,08	1 460 958,18	1 212 903,07
24.30.66.8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyö- tiedotukselle sekä kuntasektorin kehi- tysyhteistyölle (EK)	79 850 000,00	87 950 000	83 467 359,00	4 482 641,00	87 950 000,00	0,00	4 402 278,62	92 352 278,62	86 940 812,98	5 233 731,50
24.30.66.9. Korkotuki-instrumentti (EK)	20 400 000,00	24 900 000	850 056,86	24 049 943,14	24 900 000,00	0,00	13 200 742,03	38 100 742,03	3 648 991,73	34 451 749,34
24.30.67. Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (S2)	3 000 000,00	3 000 000	1 987 599,07	1 012 400,93	3 000 000,00	0,00	476 667,69	3 476 667,69	2 387 599,07	1 012 400,93
24.30.88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön ra- hasto Oy) pääoman korottaminen (S3)	9 999 910,00	10 000 000	9 999 910,00	0,00	9 999 910,00	90,00	200,00	10 000 200,00	9 999 910,00	0,00
24.30.89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (S3)	129 730 000,00	129 730 000	50 000 000,00	79 730 000,00	129 730 000,00	0,00	59 730 000,00	189 460 000,00	50 000 000,00	139 460 000,00
24.90.50. Eräät valtionavut (K)	1 607 000,00	2 441 000	2 421 373,00		2 421 373,00	19 627,00				

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2022

24.90.51.	Hädänalaisten avustaminen (A)	17 618,01	45 000	11 916,71		11 916,71	33 083,29				
24.90.66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (S2)	92 145 000,00	98 463 000	86 628 053,82	11 834 946,18	98 463 000,00	0,00	16 726 012,54	115 189 012,54	103 350 891,56	11 834 946,18
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	658 000,00	287 000	0,00	287 000,00	287 000,00	0,00	1 029 693,58	1 316 693,58	577 377,26	601 442,58
24.90.87.	Pääomasijoitus Instex S.A.S.:lle (S3)	300 000,00	300 000	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00	300 000,00	600 000,00	0,00	600 000,00
24.90.95.	Kurssivaihtelut (nettob) (A)	-603 922,90	500 000	-517 166,21		-517 166,21	1 017 166,21				
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	52 169,75	91 000	28 742,84		28 742,84	62 257,57	0,00	0,00	0,00	0,00
25.01.29.	Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	706,73	1 000	1 000,41		1 000,41	0,00				
25.50.20.	Vaalimenot (A)	51 463,02	90 000	27 742,43		27 742,43	62 257,57				
	25.50.20.1. Eduskuntavaalit (KPY)		20 000	1 886,39		1 886,39	18 113,61				
	25.50.20.4. Kuntavaalit (KPY)	48 380,55									
	25.50.20.7. Aluevaalit (KPY)	3 082,47	70 000	25 856,04		25 856,04	44 143,96				
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 136 150,80						120 246,26	120 246,26	65 774,08	54 472,18
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	6 364,80									
28.60.12.	Osaamisen kehittäminen (A)	18 786,00									
28.99.96.	Ennakoimattomat menot (S3)	1 111 000,00						120 246,26	120 246,26	65 774,08	54 472,18
Määrärahatilit yhteensä		1 292 987 210,98	1 318 617 158	1 003 888 241,89	312 500 060,82	1 316 388 302,71	2 228 855,26	310 657 731,83	1 606 794 202,82	1 166 510 400,93	435 766 102,82

Toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Vuoden 2022 valtuudet			Uusittu v. 2023 TA:ssa	Talousarvio-menot 2022	Määräraha-tarve 2023	Määräraha-tarve 2024	Määräraha-tarve 2025	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
				Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä							
24.30.50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	0	268 188	0	268 188	0	268 188	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		268 188	0	268 188		268 188							
24.30.66. Varsinainen kehitysyhteistyö	4 383 885	746 019	0	746 019	507 816	238 203	0	431 105	469 405	406 952	291 831	627 242	1 795 430
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 383 885		0				0	431 105	377 190	299 400	180 431	430 593	1 287 614
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	248 623				0	0		3 031	9 357	1 816	1 079	74 245	86 497
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet, josta		746 019	0	746 019	507 816	238 203	0	92 215	107 552	111 400	196 649	507 816	
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		18 000	0	18 000	0	18 000	0	0	0	0	0	0	
24.30.89 Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset	0	10 000	0	10 000	0	10 000	0	0	0	0	0	0	

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2022

Aikaisempien vuosien valtuudet

Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet 10 000 0 10 000 0 10 000

Yhteensä	4 383 885	1 024 207	0	1 024 207	507 816	516 391	0	431 105	469 405	406 952	291 831	627 242	1 795 430
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 383 885							431 105	377 190	299 400	180 431	430 593	1 287 614
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	248 623							3 031	9 357	1 816	1 079	74 245	86 497
- talonrakennushankevaltuudet ⁵⁾	0							0	0	0	0	0	0
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		1 024 207	0	1 024 207	507 816	516 391	0		92 215	107 552	111 400	196 649	507 816
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		18 000	0	18 000	0	18 000	0		0	0	0	0	0

¹⁾ Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

²⁾ Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetyt valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

³⁾ Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

⁴⁾ Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

3 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2022-31.12.2022		1.1.2021-31.12.2021	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	18 264 034,65		9 991 831,80	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	2 145 543,56		2 060 166,49	
Muut toiminnan tuotot	<u>5 994 833,74</u>	26 404 411,95	<u>6 462 664,44</u>	18 514 662,73
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	7 577 666,17		6 363 134,95	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	42 586,68		39 421,76	
Henkilöstökulut	137 768 445,62		129 243 331,21	
Vuokrat	22 243 773,53		20 288 218,34	
Palvelujen ostot	83 646 070,19		70 164 102,25	
Muut kulut	62 288 625,90		49 705 837,55	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-10 434 842,53		-7 219 399,68	
Poistot	<u>8 131 051,27</u>	<u>-311 263 376,83</u>	<u>7 713 558,48</u>	<u>-276 298 204,86</u>
JÄÄMÄ I		-284 858 964,88		-257 783 542,13
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	2 623 864,50		2 016 398,90	
Rahoituskulut	<u>-8 968,61</u>	2 614 895,89	<u>-14 419,59</u>	2 001 979,31

SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Satunnaiset tuotot	40 908,04		10 021,13	
Satunnaiset kulut	<u>-12 039,47</u>	<u>28 868,57</u>	<u>-11 699,57</u>	<u>-1 678,44</u>

JÄÄMÄ II

		-282 215 200,42		-255 783 241,26
--	--	-----------------	--	-----------------

SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT

Kulut

Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialuehallinto	21 522,15		2 179,33	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	1 624 834,68		1 867 152,30	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	103 501 146,82		83 154 424,28	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	11 916,71		17 618,01	
Siirtotalouden kulut EU:n toimielimille ja muille elimille	0,00		1 029 000,00	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	703 930 353,87		709 547 052,12	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	<u>709 131,22</u>	<u>-809 798 905,45</u>	<u>2 066 073,24</u>	<u>-797 683 499,28</u>

JÄÄMÄ III

		-1 092 014 105,87		-1 053 466 740,54
--	--	-------------------	--	-------------------

TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA

Perityt arvonnäisäverot	0,00		85 305,06	
Suoritetut arvonnäisäverot	<u>-9 567 326,21</u>	<u>-9 567 326,21</u>	<u>-8 517 044,71</u>	<u>-8 431 739,65</u>

TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ

		<u>-1 101 581 432,08</u>		<u>-1 061 898 480,19</u>
--	--	--------------------------	--	--------------------------

4 Tase

	31.12.2022		31.12.2021	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISUUUS				
Rakennusmaa- ja vesialueet	100 913,00		100 913,00	
Rakennukset	<u>545 259,20</u>	<u>646 172,20</u>	<u>561 257,03</u>	<u>662 170,03</u>
KANSALLISOMAISUUUS YHTEENSÄ		646 172,20		662 170,03
KÄYTTÖOMAISUUUS JA MUUT PITKÄAIK. SIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	3 433 728,02		80 235,42	
Muut pitkävaikutteiset menot	1 177 396,74		1 517 349,07	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>7 696 919,05</u>	12 308 043,81	<u>8 348 943,67</u>	9 946 528,16
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennusmaa- ja vesialueet	88 225 691,74		88 225 691,74	
Rakennukset	143 865 302,28		148 416 403,15	
Koneet ja laitteet	3 651 628,27		3 374 561,74	
Kalusteet	38 908,96		12 221,83	
Muut aineelliset hyödykkeet	1 092 469,71		1 039 179,63	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>9 300 808,34</u>	246 174 809,30	<u>3 484 626,99</u>	244 552 685,08
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2022

Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>288 951 452,40</u>	<u>288 951 452,40</u>	<u>279 174 223,21</u>	<u>279 174 223,21</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		547 434 305,51		533 673 436,45
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>829 995,00</u>	829 995,00	<u>872 581,68</u>	872 581,68
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>820 298 039,17</u>	820 298 039,17	<u>770 795 399,54</u>	770 795 399,54
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	1 396 726,76		942 918,13	
Siirtosaamiset	2 815 983,51		1 868 625,69	
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 222 736,89		1 367 824,13	
Ennakkomaksut	<u>15 861 398,91</u>	21 296 846,07	<u>4 600 813,32</u>	8 780 181,27
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	1 521 977,39		971 401,27	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-823,14		-729,97	
Muut pankkitilit	20 042 873,10		13 651 409,88	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>171 685,50</u>	<u>21 735 712,85</u>	<u>-429 554,61</u>	<u>14 192 526,57</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		864 160 593,09		794 640 689,06
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 412 241 070,80</u>		<u>1 328 976 295,54</u>

	31.12.2022		31.12.2021	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	396 279 798,62		396 279 798,62	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	860 157 442,30		623 873 593,91	
Pääoman siirrot	1 201 734 027,49		1 298 182 328,58	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-1 101 581 432,08</u>	1 356 589 836,33	<u>-1 061 898 480,19</u>	1 256 437 240,92
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Muut pitkäaikaiset velat	<u>800,00</u>	800,00	<u>0,00</u>	0,00
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Ostovelat	19 585 691,46		11 986 287,97	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	2 631 930,44		2 453 633,37	
Edelleen tilittävät erät	2 516 390,05		2 295 774,19	
Siirtovelat	22 969 645,70		23 356 808,33	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>7 946 776,82</u>	<u>55 650 434,47</u>	<u>32 446 550,76</u>	<u>72 539 054,62</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		55 651 234,47		72 539 054,62
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>1 412 241 070,80</u>		<u>1 328 976 295,54</u>

5 Liitetiedot

Sisältö

Liite 1	Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta
Liite 2	Nettoutetut tulot ja menot
Liite 3	Arviomäärärahojen ylitykset
Liite 4	Peruutetut siirretyt määrärahat
Liite 5	Henkilöstökulujen erittely
Liite 6	Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
Liite 7	Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
Liite 8	Rahoitustuotot ja -kulut
Liite 9	Talousarviotaloudesta annetut lainat
Liite 10	Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
Liite 11	Taseen rahoituserät ja velat
Liite 12	Valtiontakaukset ja -takuut sekä monivuotiset vastuut
Liitteet 13-14	Taseeseen sisältyvät ja sisältymättömät rahastoidut varat
Liite 15	Velan muutokset
Liite 16	Velan maturiteettijakauma ja duraatio
Liite 17	Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot
Liite 17a	Hallinnonalan nettokäyttö 2019-2021
Liite 18	Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

1) Ulkoministeriön budjetoinnissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuonna 2022.

Vuoden 2022 talousarvioon sisältyi hallituksen tulevaisuusinvestointeja yhteensä 11,973 milj. euroa momenteilla 24.01.01, 24.01.74, 24.10.22, 24.30.66 ja 24.90.68. Lisäksi ministeriön toimintamenoihin momentille 24.01.01 sisältyi yhteensä 6,11 milj. euroa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen tuloja pitkäaikaisen viisumin (kansallinen D-viisumi) vaatimiin tietojärjestelmäratkaisuihin (RRF pilari3) ja Virtual Finland -palvelualustaan (RRF pilari2) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Toiminto-seurantakohde on ollut vuodesta 2016 pakollinen myös toimintamenojen kirjauksissa. Kiekun henkilöstöhallinnon osion käyttöönoton jälkeen toimintoa on käytetty myös työajankohdennuksessa ja hyödynnetty enenevässä määrin sekä tuloksellisuuden laskentatoimissa, että kustannuslaskennassa. Työnajankohdennus on edelleen ulkoasiainhallinnossa puutteellista, ja siitä saatavia tietoja joudutaan täydentämään mm. tehtävien oletustoimintotiedoilla.

2) Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) rooli on korostunut kirjanpidossa ja tilinpäätöstehtävissä sen jälkeen, kun valtion talousarviosta annettua lakia koskeva muutos astui voimaan 1.10.2017. Tehtävien ja vastuiden siirto on jatkunut ja laajentunut taloushallinnon eri prosesseissa myös vuoden 2022 aikana, jolloin on mm. otettu käyttöön Palkeiden tiliointipalvelu ministeriön yksiköissä sekä osassa edustustoja ml. Palkeiden tekoälyn tekemät tiliointiennusteet verkkolaskujen tiliöinnin tukena.

Kirjanpidossa Palkeiden ja ulkoministeriön yhteistyönä jatkettiin edelleen vuonna 2022 taseessa olleiden aiempien tilikausien erien selvittelyä. Työn tuloksena kirjanpitoyksikön taseesta poistettiin päätösten perusteella kirjanpidon tileistä vanhentuneita saatavia, joihin ei ole ollut odotettavissa suorituksia. Virastoilla ei ole ollut suoraa pääsyä vanhaan kirjanpidon arkistomateriaaliin toukokuun 2020 jälkeen. Tämä on osaltaan hidastanut erien selvittelyä.

3) Valuuttamääräiset laskut ja muut tositteet muunnetaan tietojärjestelmissä euromääräisiksi käyttäen järjestelmiin luettua, Euroopan keskuspankin edelliselle päivälle noteeraamaa kurssia. Ellei valuutta kuulu EKP:n noteeraamiin eikä ole sisään luettavissa tietojärjestelmiin, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) henkilöstö hakee tiedon Nordean järjestelmästä. Kalenterikuukauden kerralla

voimassa olevat kurssit tallennetaan manuaalisesti tietojärjestelmiin edellisen kuukauden 15. päivän kurssien mukaisina. Ministeriö on saanut Valtiokonttorilta poikkeusluvan käyttää Venäjän ruplan ja Libanonin punnan osalta Nordean järjestelmästä eroavia kursseja.

Valuuttakursseja tarvitaan myös järjestelmien ulkopuolisessa laskennassa, kuten henkilöstöhallinnossa ja edustustojen suoritteiden hinnoittelussa. Tähänkin käytetään edeltävän kuukauden 15. päivän kurssia. Hallinnonalalle yhtenäinen ja kuukausikohmainen valuuttakurssiluettelo julkaistaan ministeriön intranetissä. Luettelo on jaettu kahteen taulukkoon, jossa toisessa on Euroopan keskuspankin noteeraamat valuutat ja toisessa Palkeiden välittämät tiedot muista valuutoista. Käytetyt valuuttakurssit arkistoidaan vuositasolla ministeriön sähköiseen asianhallintajärjestelmään.

Kiekun valuuttatileihin liittyen ministeriön vuoden 2022 tilinpäätökseen tehtiin valuuttamääräisten kassa- ja pankkitilien automaattinen arvostusajo. Kurssierot kirjautuvat tekniselle tulosityksikölle 1300000000 tositelajilla ZU. Vuoden 2022 tilinpäätökseen kirjatut summat ovat kassakirjan mukaisten saldojen ja kirjanpidon erotus huomioiden tilinpäätöshetken valuuttakurssit.

4) Suomesta maksettavat valuuttamääräiset laskut maksetaan Valtiokonttorin hallinnoimilta valuuttatileiltä seuraavissa valuutoissa: AUD, CAD, CHF, CZK, DKK, GBP, HUF, JPY, NOK, PLN, SEK ja USD. Valtiokonttorin Rahoitus-toimiala hankkii valuutat kirjanpitoyksiköiden Rahakas-ennusteiden perusteella ja kantaa valuuttariskin.

Ministeriön Edustautumisen tavat ja mallit -hankkeen (TAMA) jatkokehittämisenä taloushallinnon projekteissa on keskitetty Euroopassa toimivien edustustojen maksullisuuksia Suomeen ja vuonna 2022 maksettiin Bernin, Geneven, Kööpenhaminan, Lontoon, Oslon, Prahan ja Tukholman suurlähetystöjen paikallismaksut Valtiokonttorin valuuttatileiltä.

5) Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät ovat pääosin vertailukelpoiset edellisvuoden tietoihin. Tuotannon tekijöiden hankintamenot ja suoritteiden myyntitulot ovat olennaisuuden periaatteen mukaisesti viimeistään ennen tilinpäätöstä kirjattu liikekirjanpitoon suoriteperusteella. Omaan käyttöön valmistettujen hyödykkeiden hankintamenot on aktivoitu keskeneräisiin hankintoihin. Muut kuin edellä mainitut menot ja tulot on viimeistään ennen tilinpäätöstä kirjattu liikekirjanpitoon varainhoitovuoden talousarviokirjanpidon mukaisesti. Talousarviomenot ja -tulot on viimeistään ennen tilinpäätöstä kirjattu talousarviokirjanpitoon varainhoitovuoden talousarvion perusteita noudattaen.

Aktivoituihin hankintamenoihin ei sisälly kiinteitä menoja.

6) Tilinpäätösvuoden tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia edellisvuoden tietoihin.

7) Kiekun käyttöomaisuustoiminnallisuus sisältää sekä käyttöomaisuuden että irtaimistohallinnan, ja kummatkin ovat ulkoministeriössä käytössä. Vuokrattujen tilojen perusparannuksilla (lkp-tili 1149) on AdeEko-kirjanpitojärjestelmän ajalta edelleen Kiekusta poikkeavia poistoajoja (4-20 v; vertaa liite 6, alaviite). Uusien kirjausten osalta sovelletaan Kiekun poistoajoja. Poikkeaviin poistoajoihin ei ole tehty muutoksia vuoden 2022 aikana.

8) Taseeseen ei sisälly suurlähettiläs Cay Sundströmin vuonna 1959 Suomen valtiolle testamenttaamaa museoesinekokoelmaa, jota säilytetään Pekingin suurlähetystö virka-asunnossa.

Luettelo kokoelmasta on liitetty vuoden 1998 aloitettavaan taseeseen ja säilytetään pysyvästi. Vuoden 1998 jälkeen ei ole löytynyt muuta kansallisomaisuutta lisättäväksi luetteloon.

9) Tilinpäätösvuoden jälkeisistä tapahtumista kirjanpitoyksikkö raportoi seuraavaa: Palkeiden tiliöintipalvelun käyttöönottoa jatketaan, loput edustustot on tarkoitus saada palvelun piiriin vuoden 2023 aikana. Kesäkuussa otetaan käyttöön Palkeiden uusi S/4 Hana-järjestelmä ja siihen liittyvät prosessimuutokset valtion taloushallinnossa.

Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2022 määrärahojen		Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
24.01.01. Ulkoasiainhallin- non toimintame- not (nettob) (Siir- tomääräraha 2 v)											
	Bruttome- not	265 008 237,05		228 128 363,61	283 559 249,74					277 042 163,86	
	Bruttotu- lot	13 353 237,05		16 337 249,74	16 337 249,74					16 337 259,74	
	Nettome- not	251 655 000,00	267 222 000	211 791 113,87	55 430 886,13	267 222 000,00	0,00	48 913 790,25	316 135 790,25	260 704 904,12	55 430 886,13
24.90.95. Kurssivaihtelut (nettob) (Ar- viomääräraha)											
	Bruttome- not	7 995,56		2 745,21	2 745,21						
	Bruttotu- lot	611 918,46		519 911,42	519 911,42						
	Nettome- not	-603 922,90	500 000	-517 166,21	-517 166,21	1 017 166,21					

Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 3.

Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoministeriön hallinnonala			4 517 609,07
Vuosi 2020			4 437 766,58
24.01.20.	Tiede- ja kulttuuri-instituutikiinteistöjen menot (S3)	2 161 916,39	
24.01.74.	Talonrakennukset (S3)	14 001,29	
24.30.66.1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö (EK)	50 000,94	
24.30.66.2.1.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö (EK)	319 710,24	
24.30.66.2.6.	Euroopan komission yhteistoimintahankkeen menot (EK)	1 227 626,02	
24.30.66.2.9.	Finnfundin erityisriskirahoituksen tappioiden korvaaminen (EK) (enintään)	0,93	
24.30.66.3.	Euroopan kehitysrahasto (EK)	0,94	
24.30.66.4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö (EK)	344 936,16	
24.30.66.5.	Humanitaarinen apu (EK)	0,62	
24.30.66.6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus (EK)	3 763,38	
24.30.66.7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus (EK)	0,83	
24.30.66.8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle (EK)	177 734,14	
24.30.66.9.	Korkotuki-instrumentti (EK)	0,96	
24.30.88.	Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen	200,00	
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	137 873,74	
Vuosi 2021			79 842,49
24.30.67.	Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (S2)	76 667,69	
24.90.66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (S2)	3 174,80	
Pääluokat yhteensä			4 517 609,07
Vuosi 2020			4 437 766,58
Vuosi 2021			79 842,49

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

	2022	2021
Henkilöstökulut	115 846 668,52	109 210 693,88
Palkat ja palkkiot	115 501 654,04	108 909 136,23
Tulosperusteiset erät	46 875,00	77 361,00
Lomapalkkavelan muutos	298 139,48	224 196,65
Henkilösivukulut	21 921 777,10	20 032 637,33
Eläkekulut	16 744 287,76	15 123 331,64
Muut henkilösivukulut	5 177 489,34	4 909 305,69
Yhteensä	137 768 445,62	129 243 331,21
Johdon palkat ja palkkiot, josta	11 171 399,50	10 588 981,60
- tulosperusteiset erät	44 553,00	54 437,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	133 169,76	110 408,94
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	133 169,76	110 408,94

Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Varainhoitovuoden aikana ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä		Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännös- arvo € tai %
Kansallisuusomaisuus					
102 Rakennukset					
	1010 Maa-alueet	ei poistoja			
	1025 Muut kulttuurirakennukset	tasapoisto	40 vuotta	2,5	0
Aineettomat hyödykkeet					
112 Aineettomat oikeudet					
	Ostetut valmisohjelmistot ja tietojärjestelmät				
	1120 mät	tasapoisto	5 vuotta	20	0
	1129 Muut aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
114 Muut pitkävaikutteiset menot					
	1140 Itse valmistetut ja teetetyt tietojärjestelmät	tasapoisto	5 vuotta	20	0
	1149 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3 vuotta	33,33	0
	Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	10 vuotta	10	0
	Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	5 vuotta	20	0
119 Ennakkomaksut					
	Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	ei poistoja			-
1191					
Aineelliset hyödykkeet					
121 Rakennusmaa- ja vesialueet					
	1210 Maa-alueet	ei poistoja			-
122 Rakennukset					
	1220 Asuinrakennukset	tasapoisto	30 vuotta	3,33	0
	1221 Toimistorakennukset	tasapoisto	40 vuotta	2,5	0

1229	Muut rakennukset	tasapoisto	20 vuotta	5	0
125-126 Koneet ja laitteet					
1250	Autot ja muut maakuljetusvälineet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
	Autot ja muut maakuljetusvälineet	tasapoisto	10 vuotta	10	0
1254	Kevyet työkoneet	tasapoisto	7 vuotta	14,3	0
1255	ICT-laitteet	tasapoisto	3 vuotta	33,33	0
1256	Toimistokoneet ja -laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1257	Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1258	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1269	Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
127 Kalusteet					
1270	Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1279	Muut kalusteet	tasapoisto	5 vuotta	20	0
128 Muut aineelliset hyödykkeet					
1280	Taide-esineet	ei poistoja			-
129 Ennakkomaksut					
1296	Keskeneräiset asuinrakennukset	ei poistoja			-
1297	Keskeneräiset muut rakennukset	ei poistoja			-
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset					
130 Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset					
1301	Muut osakkeet	ei poistoja			-
1303	Muut osuudet	ei poistoja			-

Ulkoasiainhallinnossa on taseen ulkopuolista kansallisuusomaisuutta.

Vuokrattujen tilojen peruseräparannusten (lkp 1149) kom-yksiköillä, jotka on siirretty AdeEko+ -järjestelmästä Kiekuun, on eri pituisia poistoaikoja.

Uusien kom-yksiköiden osalta sovelletaan Kiekun poistoaikoja.

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	101 Rakennusmaa- ja vesialueet	102 Rakennukset	Kansallisomaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2022	100 913,00	639 913,00		740 826,00
Lisäykset	0,00	0,00		0,00
Vähennykset	0,00	0,00		0,00
Hankintameno 31.12.2022	100 913,00	639 913,00		740 826,00
Kertyneet poistot 1.1.2022	0,00	-78 655,97		-78 655,97
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00		0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	-15 997,83		-15 997,83
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00		0,00
Tilikauden arvonlennukset	0,00	0,00		0,00
Kertyneet poistot 31.12.2022	0,00	-94 653,80		-94 653,80
Arvonkorotukset	0,00	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	100 913,00	545 259,20		646 172,20

	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot	Aineettomat hyödykkeet 119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2022	145 750,00	3 603 760,05	8 348 943,67	12 098 453,72
Lisäykset	3 899 346,04	0,00	3 648 564,91	7 547 910,95
Vähennykset	-516 240,94	0,00	-4 300 589,53	-4 816 830,47
Hankintameno 31.12.2022	3 528 855,10	3 603 760,05	7 696 919,05	14 829 534,20
Kertyneet poistot 1.1.2022	-65 514,58	-2 086 410,98	0,00	-2 151 925,56
Vähennysten kertyneet poistot	516 240,94	0,00	0,00	516 240,94
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-43 952,53	-339 952,33	0,00	-383 904,86
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	-501 900,91	0,00	0,00	-501 900,91
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2022	-95 127,08	-2 426 363,31	0,00	-2 521 490,39
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	3 433 728,02	1 177 396,74	7 696 919,05	12 308 043,81

	121 Rakennusmaa- ja vesialueet	122 Rakennukset	Aineelliset hyödykkeet		128 Muut ai- neelliset hyödykkeet	129 Ennako- maksut ja kes- keneräiset han- kinnat	Yhteensä
			125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalus- teet			
Hankintameno 1.1.2022	88 225 691,74	210 357 255,68	6 542 375,29	43 438,70	1 039 179,64	3 484 999,03	309 692 940,08
Lisäykset	0,00	1 372 225,52	1 577 557,17	40 000,00	53 290,08	6 786 277,62	9 829 350,39
Vähennykset	0,00	0,00	-34 570,97	-1 431,66	0,00	-970 468,31	-1 006 470,94
Hankintameno 31.12.2022	88 225 691,74	211 729 481,20	8 085 361,49	82 007,04	1 092 469,72	9 300 808,34	318 515 819,53
Kertyneet poistot 1.1.2022	0,00	-61 940 852,53	-3 167 813,55	-31 216,87	-0,01	0,00	-65 139 882,96
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	28 120,97	0,00	0,00	0,00	28 120,97
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	-5 923 326,39	-1 291 719,67	-11 881,21	0,00	0,00	-7 226 927,27
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	-2 320,97	0,00	0,00	0,00	-2 320,97
Tilikauden arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2022	0,00	-67 864 178,92	-4 433 733,22	-43 098,08	-0,01	0,00	-72 341 010,23
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	88 225 691,74	143 865 302,28	3 651 628,27	38 908,96	1 092 469,71	9 300 808,34	246 174 809,30

	130 Käyttöomaisuusarvopaperit	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2022	279 238 039,86		279 238 039,86
Lisäykset	9 999 910,00		9 999 910,00
Vähennykset	-222 680,81		-222 680,81
Hankintameno 31.12.2022	289 015 269,05		289 015 269,05
Kertyneet poistot 1.1.2022	-63 816,65		-63 816,65
Vähennysten kertyneet poistot	0,00		0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00		0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00		0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00		0,00
Kertyneet poistot 31.12.2022	-63 816,65		-63 816,65
Arvonkorotukset	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	288 951 452,40		288 951 452,40

Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot			Muutos
	2022	2021	2022-2021
Korot euromääräisistä saamisista	1 887 051,13	1 371 115,26	515 935,87
Korot valuuttamääräisistä saamisista	216 901,95	33 423,35	183 478,60
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	519 911,42	611 918,46	-92 007,04
Osingot	0,00	0,00	0,00
Liikelayosten voiton tuloutukset	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	-58,17	58,17
Rahoitustuotot yhteensä	2 623 864,50	2 016 398,90	607 465,60
<hr/>			
Rahoituskulut			Muutos
	2022	2021	2022-2021
Korot euromääräisistä veloista	3 298,26	5 648,26	-2 350,00
Korot valuuttamääräisistä veloista	2 925,14	775,77	2 149,37
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	2 745,21	7 995,56	-5 250,35
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
Rahoituskulut yhteensä	8 968,61	14 419,59	-5 450,98
<hr/>			
Netto	2 614 895,89	2 001 979,31	612 916,58

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma	Lisäys	Vähennys	Lainapääoma	Pääomamuutos
	31.12.2022	2022	2022	31.12.2021	2022-2021
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	356 000 000,00	0,00	0,00	356 000 000,00	0,00
Muut rahoituksen välittäjät	340 000 000,00	0,00	0,00	340 000 000,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	16 000 000,00	0,00	0,00	16 000 000,00	0,00
Ulkomaat	460 945 146,20	50 000 000,00	516 488,94	411 461 635,14	49 483 511,06
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	460 945 146,20	50 000 000,00	516 488,94	411 461 635,14	49 483 511,06
Yhteensä	816 945 146,20	50 000 000,00	516 488,94	767 461 635,14	49 483 511,06

Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2022						31.12.2021	
	Kappale- määrä	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuk- sien alaraja %	Saadut osingot	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	1 565 402	0,00	266 553 876,67	0,00	0,00	0,00	0,00	256 553 966,67
Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund)	1 564 774		257 374 919,67	96,04				247 375 009,67
Inter-American Investment Corporation*	628		9 178 957,00					9 178 957,00
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet	0	0,00	22 397 575,73	0,00	0,00	0,00	0,00	22 620 256,54
Ankara, virka-asunto			1 103 687,10					1 103 687,10
Buenos Aires, virka-asunto			1 265 933,30					1 265 933,30
Lontoo, huoneisto			499 518,14					499 518,14
Mexico, kanslia			671 585,85					671 585,85
Mexico, autotallipaikka			34 300,88					34 300,88
Murmansk, huoneisto			0,00					111 340,40
Murmansk, huoneisto			0,00					111 340,41
New York, virka-asunto			1 858 476,59					1 858 476,59

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2022

New York, huoneisto	794 687,95				794 687,95
New York, huoneisto	724 001,64				724 001,64
New York, virka-asunto	3 573 993,44				3 573 993,44
Pariisi, kanslia	7 880 148,54				7 880 148,54
Pariisi, huoneisto	248 918,13				248 918,13
Pariisi, huoneisto	273 448,24				273 448,24
Rooma, kanslia	1 870 417,93				1 870 417,93
Pariisin Instituutin säätiö, 60 Rue Des Écoles**	1 395 960,00				1 395 960,00
Rooman Instituutin asunto, Via Falda 18**	202 498,00				202 498,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä	288 951 452,40	0,00	0,00	0,00	279 174 223,21

* Kyseiset 628 osaketta on merkitty vuonna 2016 finanssisijoitusmäärärahasta, johon liittyy palaumaodote, joten ne raportoidaan tässä erikseen, mutta sisältyvät myös yhteensä 1071 osakkeeseen, jotka raportoitu liitteessä 17.

** Kulttuuri- ja tiedeinstituuttien osakkeet/osuudet
(hallinnan siirrot)

Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

Ulkoministeriön tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2022	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Euomääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	500 000,00	2 000 000,00	814 445 146,20	816 945 146,20
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	21 735 712,85	0,00	0,00	21 735 712,85
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	22 235 712,85	2 000 000,00	814 445 146,20	838 680 859,05
31.12.2022	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	800,00	800,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	800,00

Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2022	Voimassa 31.12.2021	Voimassa Muutos 2022-2021	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2022
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	300 400 114,56	286 798 851,12	13 601 263,44	316 004 764,39
Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund)	300 400 114,56	286 798 851,12	13 601 263,44	316 004 764,39
Laki Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä (291/79), vuoden 2018 ensimmäinen lisätalousarvio (526/2018) ja VNp 20.9.2018; tappiokorvaussitoumuksen piiriin kuuluvien sijoitusten ja luottojen pääoma	132 212 188,10	118 610 924,66	13 601 263,44	147 816 837,93
Laki Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä (291/79), vuoden 1993 kolmas lisätalousarvio ja VNp 16.7.1993; tappiokorvaussitoumuksen piiriin kuuluvien sijoitusten ja luottojen pääoma	168 187 926,46	168 187 926,46	0,00	168 187 926,46
Takuut yhteensä	300 400 114,56	286 798 851,12	13 601 263,44	316 004 764,39

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo	Jakauma	Tilinpäätös- päivän kurssi
	€	%	€
Euro	192 161 067,19	64,0	1,0000
Yhdysvaltojen dollari	108 239 047,37	36,0	1,0666
Yhteensä	300 400 114,56	100,0	

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	21 085 848	22 030 138	24 305 859	23 289 977	38 688 224	108 314 198

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
---	----------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	----------------------------------	---------------------------------

Muut sopimukset ja sitoumukset

Aasian kehitys pankki AsDB (1)					428 149 669,98	428 149 669,98
Afrikan kehitys pankki AfDB (2)					833 102 695,15	833 102 695,15
Latinalaisen Amerikan kehitys pankki IDB (3)					246 923 736,17	246 923 736,17
Euroopan jälle rakennus- ja kehitys pankki (4)	0,00	0,00	0,00	0,00	296 920 000,00	296 920 000,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	1 805 096 101,30	1 805 096 101,30
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

(1) Callable capital USD 456 664 438 ; valuuttakurssilla 1 EUR = 1,0666 USD, Suomen Pankki 31.12.2022

(2) Callable capital UA 665 240 000 ; valuuttakurssilla EUR 1 = SDR 0,798509, UA=SDR Suomen Pankki 31.12.2022

(3) Callable capital USD 263 368 857 ; valuuttakurssilla 1 EUR = 1,0666 USD, Suomen Pankki 31.12.2022

(4) Callable capital EUR

Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 13.

Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 14.

Liite 15 Velan muutokset

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 15.

Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 16.

Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Osuudet kansainvälisissä rahoituslaitoksissa

Kansainvälisten rahoituslaitosten osuudet ym., jotka on kirjattu kuluiksi eivätkä sisälly taseen omaisuuteen. Tästä on siksi jätetty pois kirjanpitoarvon sarake.

Rahoituslaitos	1 Merkitty 31.12.2022 mennessä yhteensä		2 Maksettu 31.12.2022 mennessä yhteensä		3 Maksettu 31.12.2022 valuuttakurssien mukaan euroa
	Valuutta		Valuutta		
Aasian kehityspankki, AsDB *)	USD	24 034 970,00	USD	24 034 970,00	22 534 192,76
Lat.Amerikan keh.pankki, IDB OC *)**)	USD	20 209 926,00	USD	20 209 926,00	18 947 989,87
Lat.Amerikan sijoitusyhtiö, IIC *)***)	USD	14 904 642,95	USD	14 904 642,95	13 973 976,14
Afrikan kehityspankki, AfDB ****)	UA	47 000 000,00	UA	29 330 000,00	36 730 957,32
Euroopan jälleenrakennus ja -kehityspankki	EUR	78 260 000,00	EUR	78 260 000,00	78 260 000,00
Yhteensä					170 447 116,10

Summien selitykset

- Merkityt** osuudet laitokseen liittymisestä alkaen 2022 loppuun asti.
Maksuja niistä voi aiheutua myöhemminkin, sitoumuksista riippuen.
- Maksetut** osuudet laitokseen liittymisestä alkaen 2022 loppuun asti.
- Maksettujen** osuuksien **kumulatiivinen arvo euroina** vuoden 2022 kurssien mukaan.

*) Valuuttakurssilla 1 EUR = 1,0666 USD, Suomen Pankki 31.12.2022.

**) Latinalaisen Amerikan kehityspankkien kuvernöörin päätöksen AG-9/16 mukaisesti Latinalaisen Amerikan kehityspankin Fund for Special Operations -rahaston rahoituspanokset siirrettiin 1.1.2017 alkaen Latinalaisen Amerikan kehityspankin omaan pääomaan. Suomen laskennallinen osuus Latinalaisen Amerikan kehityspankin pääomasta kasvoi siten 1.1.2017 alkaen USD 10 583 307. Merkittyjen osakkeiden määrä pysyi kuitenkin samana.

***) Pitää sisällään IIC toisen pääomankorotuksen yhteydessä merkityt ja maksetut 628 osaketta, jotka raportoitu myös asiakirjassa Ulkoministeriön tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset.

****)Valuuttakurssilla EUR 1 = SDR 0,798509, Suomen Pankki 31.12.2022 (UA=SDR)

Liite 17a Hallinnonalan nettokäytöt vuosina 2020-2022

Toteuma euroina	2022	2021	2020
Ministeriön osastot ja palvelualueet			
Ministeriön johto	13 514 489	12 343 352	11 105 281
Poliittinen osasto	102 115 523	71 496 649	78 100 342
Kansainvälisen kaupan osasto	15 541 393	13 944 619	9 855 919
Kehityspoliittinen osasto	590 887 116	808 203 110	738 055 371
Eurooppa-osasto	34 586 815	34 886 219	37 238 349
Itäosasto	30 965 707	12 870 220	11 141 406
Amerikan ja Aasian osasto	52 284 122	49 758 328	54 196 411
Afrikan ja Lähi-idän osasto	92 354 185	97 328 776	98 130 404
Viestintäosasto	7 180 121	6 443 327	6 183 734
Hallintopalvelut	34 377 882	33 082 848	33 435 672
Oikeuspalvelu	7 043 465	5 057 210	6 485 680
Konsulipalvelut	6 811 818	6 880 976	7 232 700
Protokollapalvelut	1 510 459	1 314 138	1 078 506
Ministeriö yhteensä	989 173 092	1 153 609 771	1 092 239 775
Edustustot alueittain			
Eurooppa	58 065 685	50 831 497	41 614 627
Venäjä, Ukraina, Kazakstan ja Valko-Venäjä	8 857 107	10 355 704	8 350 472
Amerikka ja Aasia	51 782 007	50 762 339	46 714 649
Afrikka ja Lähi-itä	38 359 427	32 603 351	27 197 641
Pysyvät edustustot kansainvälisissä järjestöissä ja yhteisöissä	15 487 535	13 303 954	14 869 600
Edustustot yhteensä	172 551 760	157 856 845	138 746 989
Tiede- ja kulttuuri-instituuttkiinteistöt	-94 372	-523 944	-533 534
Yhteensä	1 161 630 481	1 310 942 671	1 230 453 230

Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 18

6 Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. helmikuuta 2023.

Pekka Haavisto
Ulkoministeri

Ville Skinnari
Kehitysyhteistyö-
ja ulkomaankauppa-
ministeri

Thomas Blomqvist
Pohjoismaisen yhteis-
työn ja tasa-arvon
ministeri

Jukka Salovaara
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa Valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.